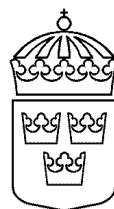

Riksdagens protokoll

2001/02:36

Onsdagen den 28 november

Protokoll
2001/02:36

Kl. 09.00 – 15.49
17.00 – 17.15

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 22 november.

2 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förkortad motionstid

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2001/02:66 till trafikutskottet

Regeringen hade föreslagit att motionstiden skulle förkortas till fem dagar.

Kammaren biföll regeringens förslag.

Talmannen meddelade att motionstiden skulle utgå *måndagen den 3 december kl. 16.30*.

Skrivelse
2001/02:54 till justitieutskottet

3 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Bostadsutskottets betänkande 2001/02:BoU1
Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2001/02:SfU2 och SfU6

LU2 Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005

Punkt 1 (Principiella frågor)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

226 för utskottet

68 för res. 1

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 1 m, 34 v, 36 kd, 16 c, 13 fp, 12 mp

För res. 1: 66 m, 2 -

Frånvarande: 17 s, 14 m, 9 v, 6 kd, 2 c, 3 fp, 4 mp

Punkt 2 (Mål för konsumentpolitiken)

1. utskottet

2. res. 3 (kd)

Votering:

169 för utskottet

36 för res. 3

89 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 34 v, 16 c, 1 fp, 4 mp

För res. 3: 36 kd

Avstod: 67 m, 12 fp, 8 mp, 2 -

Frånvarande: 17 s, 14 m, 9 v, 6 kd, 2 c, 3 fp, 4 mp

Punkt 3 (Mål och inriktning för EU-arbetet)

Yrkanden:

1. utskottet

2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. L7 yrk. 5 (mp)

Votering:

249 för utskottet

46 för mot.

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 67 m, 1 v, 36 kd, 16 c, 13 fp, 2 -

För mot.: 33 v, 13 mp

Frånvarande: 17 s, 14 m, 9 v, 6 kd, 2 c, 3 fp, 3 mp

Punkt 7 (Märkning av livsmedel)

1. utskottet
2. res. 6 (c)

Votering:

220 för utskottet

29 för res. 6

46 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 67 m, 34 v, 2 kd, 1 fp, 2 -

För res. 6: 16 c, 13 mp

Avstod: 34 kd, 12 fp

Frånvarande: 17 s, 14 m, 9 v, 6 kd, 2 c, 3 fp, 3 mp

Punkt 9 (Ideella organisationer)

1. utskottet
2. res. 10 (c)

Votering:

184 för utskottet

42 för res. 10

69 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 34 v, 36 kd

För res. 10: 16 c, 13 fp, 13 mp

Avstod: 67 m, 2 -

Frånvarande: 17 s, 14 m, 9 v, 6 kd, 2 c, 3 fp, 3 mp

Punkt 14 (Etiska fonder, m.m.)

Yrkanden:

1. utskottet

2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. L7 yrk. 8 (mp)

Votering:

282 för utskottet

13 för mot.

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 67 m, 34 v, 36 kd, 16 c, 13 fp, 2 -

För mot.mot.: 13 mp

Frånvarande: 17 s, 14 m, 9 v, 6 kd, 2 c, 3 fp, 3 mp

Yrkanden:

1. utskottet

2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. L9 yrk. 6 och 7 (fp)

Votering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Rikets styrelse

5 § Rikets styrelse

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU1

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse (prop. 2001/02:1 delvis och redog. 2000/01:RS2).

Anf. 1 INGER RENÉ (m):

Fru talman! I det här betänkandet, KU1, behandlas årets budgetproposition, dvs. den del som handlar om utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Dessutom behandlas inte mindre än 46 motioner och riksdagsförvaltningens årsberättelse.

Budgetprocessen innebär att anslagen inom vårt utgiftsområde föreslås att uppgå till det belopp som regeringen och riksdagsstyrelsen har föreslagit och som beslutades i onsdags. Det moderata förslaget avstyrktes olyckligtvis, och det i sin tur innebär att vi moderater inte deltar i dagens beslut om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1.

Detta sätt att behandla budgeten gör att debatten i dag känns något avslagen och inte särskilt fylld av de pigga initiativ och den frustande vitalitet som någon efterlyste i förra årets debatt.

Våra synpunkter på hur ramarna borde se ut redovisas i ett särskilt yttrande, nr 1. Dessutom har vi en reservation som rör presstödet år 2003. Margareta Nachmanson kommer att beröra den frågan och andra budgetfrågor som ligger i det särskilda yttrandet senare i denna debatt.

Men jämfört med tidigare år innehåller denna budget en fråga av alldeles speciellt principiellt slag, nämligen utgiftsområde 5 Utrikesförvaltningen och internationell samverkan.

Regeringen föreslog redan i årets vårproposition att detta område skulle flyttas över till utgiftsområde 1. Väl medveten om att detta inte kan behandlas förrän i 2002 års vårproposition vill jag ändå avisera att vi moderater tycker att förslaget är obegripligt och dumt. Det leder inte heller till bättre möjligheter att bedriva utrikespolitik. Vi anser att anslaget för utrikesförvaltningen borde återföras till utgiftsområde 5.

Dessutom föreslår regeringen att ambassaderna i Beirut, Lima, Tunis och Vatikanen ska läggas ned. Detta fattade regeringen beslut om under det svenska ordförandeskapet, trots att Utrikesdepartementet i februari i år lovade att göra en översyn i samråd med riksdagen om vilka principer som ska gälla för utrikesrepresentationen. En sådan översyn skulle äga rum innan det blev aktuellt att fatta beslut om eventuella nedläggningar.

Trots detta fattade man beslutet, utan den aviserade prövningen i samråd med riksdagen, att lägga ned dessa ambassader. På grund av detta beslut, fattat utanför en överenskommelse, anser vi att regeringen bör återkomma till riksdagen för en diskussion om ett fastställande av lämpliga principer för utrikesrepresentationen.

Vi har i vårt budgetförslag, som alltså har fallit, uppskattat behovet till 65 miljoner kronor för dessa fyra ambassader. Förslaget kan alltså inte ställas under proposition i dag, men principen när det gäller utlandsrepresentationen och hur den ska hanteras kan ställas under omröstning, och jag yrkar bifall till reservation nr 4.

En annan bidragspost som dessvärre har fallit är 20 miljoner kronor till en särskild upplysningskampanj om kommunismens brott mot mänskligheten. Jag kan inte heller där yrka bifall, men jag kan lova att vi moderater ska återkomma till även det ärendet i senare diskussioner.

Till det särskilda yttrandet, den s.k. kappan, återkommer Margareta Nachmanson om en liten stund. Men än så länge yrkar jag alltså bifall till reservation nr 4.

Anf. 2 INGVAR SVENSSON (kd):

Fru talman! Det är som Inger René sade, att debatten är lite avslagen i och med det andra steget i budgetprocessen. Som jag var inne på häromdagen när vi diskuterade riksdagens arbetsformer är det lite av detta: Vad göras skall är allaredan gjort. I herredagsmän, reser icke så fort!

Men jag ska redovisa några av de synpunkter som vi har i det särskilda yttrandet när det gäller utgiftsområde 1. Vi anser att man utan vidare kan minska anslagsramen för Datainspektionen med 6 miljoner. Det är i och för sig inga stora summor i sammanhanget, men det är nog så viktigt vid en sammanräkning.

Kristdemokraterna anser att presstödet har haft stor betydelse för den publicistiska mångfalden, och det torde komma att ha betydelse även framöver. Medielandskapet genomgår dock snabba förändringar som kommer att leda till behov av fortsatta strukturförändringar inom tidningsbranschen. Det är därför att förvänta att antalet stödtidningar successivt minskar. Vi kristdemokrater är positiva till generösa regelförändringar, vilka underlättar rationaliseringar på området. Sådana åtgärder kommer också på sikt att minska presstödsberoendet.

Regeringen har under några år justerat upp presstödet. Det kom en justering inför 2001 med 3 %. Det innebar en utökning av ramarna för driftsstödet med 14 miljoner kronor. I tilläggsbudgeten för våren 2001 föreslogs ytterligare uppjusteringar på 44 miljoner. Man föreslog också ett ökat stöd på samdistributionssidan. Vi ställer oss bakom ett sådant stöd. Det är viktigt, för det finns stora problem med distributionsfrågorna. Det är en av de stora kostnadsposterna.

Vi har accepterat överföringen på 24 miljoner till utgiftsområde 17. Det blev ju en del pengar över efter tidningen Arbetets konkurs. Det var ca 81 miljoner som vi i våras ville dra in. Nu föreslår regeringen inför 2002 ett särskilt distributionsstöd för lördagsutdelning som skulle omfatta högst 50 miljoner kronor. Men det ska ligga inom den tidigare ramen, så det innebär inte någon faktisk uppjustering utifrån ramtänkandet. Dessutom föreslår man ett utvecklingsstöd på högst 50 miljoner.

Vi och en enig presstödsnämnd har ställt oss bakom en uppjustering av det särskilda distributionsstödet för lördagsutdelning. Men i övrigt vill vi mot bakgrund av Arbetets konkurs dra in 66 miljoner från detta område.

Fru talman! Under en följd av år har regeringen gjort enorma ramtillskott för Regeringskansliet. Kristdemokraterna har varit mer restriktiva. Självklart har ordförandeskapet för EU inneburit betydande kostnader, men den övriga satsningen på Regeringskansliet har varit obefogat omfattande.

Vi tror att man kan förändra en hel del i organisationen. Regeringskansliet utgör i dag en myndighet med ett antal departement. Det rör sig om väldigt många enheter, och det är inte säkert att dessa verkligen är rätt optimerade när det gäller resurser, och där skulle man kunna göra en hel del. Vi från KU har försökt att få till stånd en bra redovisning och ett mått på effektiviteten, men vi har hittills inte lyckats få fram några sådana uppgifter. Därför föreslår vi att man inte får de utökade resurser som regeringen har föreslagit för 2002, men också att man gör en inbesparing.

Vi har under tidigare år legat relativt högt när det gäller besparingarna på Regeringskansliet, men i dag är vi det oppositionsparti som föreslår den lägsta besparingen. Det kanske är så att i och med att man inte kan ge en riktig effektivitetsbild av Regeringskansliet blir Regeringskansliet något av ett dragspel för oppositionen i budgetsammanhang.

Vi har också föreslagit att man ska titta lite närmare på utrikesrepresentationen. Den har nu tillförts utgiftsområde 1. Egentligen är vi i konstitutionsutskottet inte så väldigt duktiga på det området. Nu har man dragit in beskickningarna i Peru, Tunisien, Libanon och Heliga stolen. Vi hade velat satsa pengar för att behålla den representationen.

Vi står bakom fyra av betänkandets fem reservationer. Jag ska be att få yrka bifall till den som även Inger René var inne på, nämligen den om en utredning av formerna för utrikesrepresentationen.

Anf. 3 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! I tidigare behandlingar av budgeten för rikets styrelse har Centerpartiet valt att utgå ifrån reservationer till förmån för det egna ställningstagandet, men i år väljer vi att lägga fram ett särskilt yttrande som är en naturlig följd av att riksdagens majoritet har fastställt de ekonomiska ramarna. Därmed har också Centerpartiets budgetförslag fallit. Budgetförslaget innebär besparingar under rikets styrelse, men eftersom de nu har fallit väljer jag att inte följa upp dem som tidigare med separata reservationer.

Centerpartiet har i sin ekonomisk-politiska motion och i därtill sammanhängande kommitté- och partimotioner lagt fram förslag med tydlig inriktning mot att överbrygga de sociala och regionala klyftorna i landet. Med utgångspunkt i detta har förslag om reformer lagts fram för att skapa ett samhälle som präglas av ökad livskraft och livskvalitet och ökat självbestämmande.

Ett viktigt redskap för att skapa ett samhälle byggt på dessa principer och för möjligheten att stärka demokratin och det öppna vitala samhället är principerna kring presstödet. Jag vill nämna detta speciellt eftersom det finns en reservation till förmån för en avveckling av presstödet.

I regeringens budget finns det förslag om ett särskilt utvecklings- och investeringsstöd för dagspressen, och det är positivt. Vi ställer oss bakom detta förslag. Men vi i Centerpartiet vill tydligt markera vikten av att detta stöd finns tillgängligt för alla bidragsberättigade tidningar, alltså även för dem som är endagarstidningar och finns på ett flertal ställen runtom i Sverige.

Fru talman! Det finns också en reservation som det redan tidigare har yrkats bifall till och som Centerpartiet ställer sig bakom. Det är reservation 4 om principerna för utrikesrepresentationen. Centerpartiet anser att det borde ha varit möjligt med en överenskommelse mellan alla partier om att det vore rimligt med en sådan översyn, då det även uppfattats så att Utrikesdepartementet har haft detta i åtanke tidigare under året.

Fru talman! I övrigt hänvisar jag till Centerpartiets särskilda yttrande och tänker alltså inte ytterligare nyttja min tid. Jag yrkar bifall till reservation nr 4.

Anf. 4 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Folkpartiet liberalerna föreslår en alternativ budget för år 2002. Vårt budgetförslag innebär i sina huvuddrag sänkta skatter på arbete, sparande och företagande, en långsiktig och uthållig tillväxt och en mer rättvis skattepolitik, framför allt för barnfamiljerna. Vi föreslår utgiftsökningar, men dem koncentrerar vi på vård, omsorg, utbildning, forskning, bistånd, miljö och rättssäkerhet. Det här kommer mina partikamrater att utveckla närmare i samband med att de presenterar sina budgetförslag för respektive utskott.

Folkpartiets förslag till utgiftsram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse är 929 miljoner kronor lägre än regeringens förslag, men det har oklokt nog avslagits av riksdagens majoritet i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet, är det här i det andra steget inte meningsfullt att fullfölja våra anslagsyrkanden. Men jag vill ändå redovisa vad vi anser.

Folkpartiet har alltså i sin partimotion lämnat förslag som innebär en sänkning av ramen med 929 miljoner kronor. Detta innebär att vi vill sänka anslaget för Regeringskansliet med 475 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Enligt vår mening har Regeringskansliet vuxit orimligt mycket under den socialdemokratiska regeringens tid. Det är självfallet viktigt att standarden är hög och att Regeringskansliet kan erbjuda sina anställda konkurrenskraftiga löner. Men den nuvarande regeringens politiska ambitioner har blivit alltför stora. Det finns ingenting som motiverar detta. Nu är också vårt ordförandeskap för EU över. Dessutom bör regeringen ta till vara de samordningsvinster som samsamslagningen med utrikesförvaltningen borde medföra.

I den liberala partimotionen föreslår vi också, i likhet med tidigare år, att partistödet ska minska med 30 miljoner kronor. Partiernas beroende av offentliga medel måste begränsas. Därför är vår sänkning av partistödet motiverad.

När det gäller anslaget till presstödet föreslår vi liberaler en besparing på totalt 415 miljoner kronor. Detta är en kraftig besparing. Det är vi mycket medvetna om. Presstödet har under de senaste 30 åren haft i stort sett samma inriktning, men det snedvrider konkurrensen, inte minst med tanke på att medielandskapet nu förändras i rasande takt. Det tillkommer

ständigt nya tidningar. Det är spännande och positivt med alla dessa databastidningar. De ger ju oss politiker ännu fler arenor där vi kan föra fram våra åsikter, och medborgarna kan följa vad vi tycker i olika frågor. Det kan vi bara vara tacksamma för. Men dessa viktiga nya tidningar har inga möjligheter att söka presstödet. Presstödet går ju bara till traditionellt tryckta papperstidningar. Detta är väldigt orättvist. Därför är en minskning av presstödet mycket motiverad i dagsläget.

Däremot vill vi i Folkpartiet, och det vill jag betona, behålla det särskilda distributionsstödet för lördagsutdelning av dagstidningar, vilket regeringen föreslår.

Fru talman! De krav som jag just har redovisat är sådana som vi liberaler har drivit i flera år. Men nytt för i år är vårt krav att tillföra medel till Sveriges ambassader i Lima, Tunis, Beirut och Heliga stolen, dvs. Vatikanstaten. För detta har vi liberaler avsatt 25 miljoner kronor inom anslaget 90:5.

Precis som flera av de borgerliga ledamöterna i utrikesutskottet påpekar har Sverige visserligen ökade förpliktelser i Europa, men detta innebär inte att våra förpliktelser i andra delar av världen minskar – tvärtom. Sverige behöver mer än någonsin kontakter runtom i en alltmer globaliserad värld. Ambassaderna bör vara självklara sambandscentraler.

Mitt under det svenska ordförandeskapet för EU fattade regeringen tyvärr ett mycket dåligt underbyggt beslut om att lägga ned de här fyra ambassaderna. Regeringen borde åtminstone innan dess ha gjort en ordentlig analys och bedömning av vilka principer som ska gälla för att man ska kunna ta till vara de svenska utrikespolitiska intressena. Eftersom regeringen inte gjorde det då, bör den göra det nu.

Regeringen föreslår ett nytt anslag på 9 miljoner kronor till den särskilda expertgruppen för EU-frågor som lyder under Regeringskansliet. Detta ogillar vi liberaler. Vi menar att det handlar om en form av styrd forskning som inte bör förekomma. Vi i Folkpartiet menar att man i stället ska satsa dessa pengar på EU-forskning inom universitetens ram.

Fru talman! Som jag inledningsvis sade har Folkpartiets besparingsförslag inte tillstyrkts i budgetprocessens första del. Därför deltar vi inte i beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1. Men jag vill ändå, fru talman, i likhet med tidigare talare här yrka bifall till reservation 4, som handlar just om principerna för utrikesrepresentationen.

Anf. 5 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Full sysselsättning är det övergripande målet för socialdemokraternas ekonomiska politik. Regeringens mål är att 80 % av befolkningen mellan 20 och 64 år ska ha reguljärt arbete 2004. Cirka två procentenheter saknas för närvarande för att det målet ska nås.

Strategin för fler jobb handlar om att bibehålla en gynnsam makroekonomisk situation, förbättra utbildningen och förbättra konkurrensen och företagens villkor. Skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och pensionärer bidrar till privat konsumtion och stimulerar ett ökat arbetsutbud.

Vi socialdemokrater vill att Sverige ska vara ett land för alla, där vi alla håller ihop, bryr oss om varandra och visar omtanke och omsorg om varandra. Vi hoppas att Sverige ska möta framtiden i solidaritet, där vi

gemensamt värnar välfärden och utvecklar den så att det blir en välfärd för alla och inte bara för några.

Fru talman! Jag har velat inleda det här avsnittet på detta sätt därför att det som vi nu diskuterar, utgiftsområde 1, är en del av den sammanhållna politik som socialdemokraterna avser att föra under nästa år. Jag vill också beklaga att mina meddebattörer har intagit en så defensiv hållning och har en närmast uppgiven inställning till den här debatten. Det finns ändå anledning att diskutera en hel del intressanta frågor i underlaget.

Fru talman! Jag har när jag förberedde den här debatten gjort en intressant iakttagelse. Det moderata särskilda yttrande som gjorts och där man talar om att partiet inte deltar i detta beslut har haft i huvudsak samma innehåll under hela denna mandatperiod. Det finns dock ett undantag från detta, och det gjordes när moderaterna upptäckte att arbetslösheten hade sjunkit så kraftigt 1999 att man ur sin vokabulär utmönstrade begreppet massarbetslöshet. Jag tycker att det var en framgång för socialdemokratin och även för moderaterna – då. Nu försöker man återigen påstå att vi närmar oss massarbetslöshet.

Riksdagsmajoritetens förslag till beslut kommer inte att ställas mot något alternativ eftersom oppositionspartierna inte deltar i besluten om fördelning av anslagen, och jag kan därför hålla med om att debatten blir något teoretisk. Jag tycker likväl att man kan kommentera några av de olika yrkanden som har framställts från oppositionens sida.

Till en början vill jag emellertid konstatera att i detta utgiftsområde ingår politikområdet demokrati. Majoriteten ställer sig bakom regeringens målsättning att deltagandet i valet 2002 ska öka. Motiveringen är att ett lågt valdeltagande utgör ett hot mot en vital demokrati och kan innebära att legitimiteten av samhälleliga beslut ifrågasätts.

Min fråga till företrädarna för de partier som inte deltar i dagens beslut är: Delar ni regeringens bedömning att ett högt valdeltagande är viktigt? Jag ställer frågan också mot bakgrund av att man i Svensk Tidsskrift nr 4 i år basunerar ut att högt valdeltagande är socialism – i själva verket är ett högt valdeltagande osunt. Jag skulle gärna vilja få kommentarer till den frågeställningen.

Jag vill också gärna i rubrikform lyfta fram några målsättningar som riksdagsmajoriteten nu ställer sig bakom.

- Folkstyrelsen ska värnas och fördjupas genom utveckling av den representativa demokratin likaväl som deltagandet utanför denna ska stimuleras.
- Individens yttrandefrihet och integritet ska stärkas. IT-utvecklingen går snabbt och accentuerar integritetsfrågorna.
- En rättssäker förvaltning är en förutsättning för en modern demokrati.
- Under åren 2000–2002 genomförs ett långsiktigt utvecklingsarbete för folkstyrelsen kallat Tid för demokrati. Avsikten är att utveckla medborgarnas aktiva deltagande i de politiska beslutsprocesserna och i samhällslivet i övrigt.
- Den kommunala demokratin ska stärkas och fördjupas, och en proposition i den frågan är aviserad.

- En nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter kommer genom en skrivelse att meddelas riksdagen.
- Ett forum för levande historia inrättas med syfte att främja arbete och diskussion om och reflexion över demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen.

Den intressanta frågan är ju huruvida icke-deltagandet i besluten i dag innefattar också de här beskrivningarna av arbetets inriktning eller om det bara är det kamerala perspektivet som gäller för oppositionen.

Beträffande budgetanslagen, fru talman, är det till en början viktigt att notera att detta är den första budget där både Regeringskansliet och UD inklusive ambassaderna redovisas under ett enda anslag. Syftet med att ha en enda myndighet är att man bättre ska kunna utnyttja de sammanlagda resurserna. Utskottet har gett utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över just den delen av utgiftsområdet, och utskottet har tillstyrkt regeringens förslag.

Presstödet kommer, om Moderaterna och Folkpartiet får bestämma, att upphöra 2003. Det är i så fall ett brutalt beslut. Motiveringen är att de tidningar som får presstöd avstår från att rationalisera verksamheten samt att stödet snedvrider konkurrensen på marknaden. Att ett slopande av stödet till andratidningarna snedvrider konkurrensen på opinionsbildningsområdet tycks inte vara något problem för marknadsliberalerna. Just mångfalden i den demokratiska diskussionen är syftet med detta anslag.

Jag vill gärna kommentera Helena Bargholtz frenetiska kamp för att kraftfullt minska presstödet samtidigt som hon står för ett nyinrättat distributionsstöd. Med Folkpartiets politik är det dock mycket tveksamt om det kommer att finnas några sådana här tidningar att distribuera, sedan man i grunden har skjutit sönder själva förutsättningen för tidningsproduktionen.

I årets proposition skapas förutsättningar för att införa ett särskilt stöd för dagstidningsutgivning på lördagar. Motiveringen är att utdelningen av tidningar på lördagar inom landsbygds- och glesbygdsområden riskerar att försämrats kraftigt. Det är viktigt att folk i hela landet har möjligheter att under ungefär likartade förutsättningar ta del av opinionsbildningen.

Fru talman! Under en följd av år har Moderaterna liksom också Folkpartiet i partimotioner yrkat på att partistödet ska halveras och senare avskaffas. Motiveringen har låtit så här: ”Det är avgörande för väljarnas förtroende för de politiska partierna att dessa kan leva upp till väljarnas förväntningar och att de har hela sin lojalitet hos valmanskåren. Detta förutsätter att partierna förmår hålla sig oberoende mot alla särintressen. Partierna bör inte heller vara beroende av stöd från den offentliga sektorn.”

Så här högstämt har det låtit år efter år, men i år finns inget yrkande. Det hörs ingenting alls i själv anslagsfrågan. Moderaterna har inte väckt någon motion om nedskärning av partistödet, vilket dock Folkpartiet har gjort. Jag vill fråga Inger René: Vad är det som har hänt när det gäller 2002? Har moderaterna kommit till insikt om att partistödet fyller en viktig funktion i svensk demokrati? Jag tror inte att jag vågar hoppas på

det. Eller är den simpla förklaringen att det är valår, och då gäller inte längre principen om oberoendet av särintressena?

Fru talman! Allra sist några ord om Regeringskansliet, där ju – låt mig säga så – de avslagna debattörerna har redogjort för sina avslagna nedskärningsyrkanden på det här området.

Jag kan bara konstatera att Regeringskansliet har vuxit och vuxit kraftigt, men samtidigt kan jag konstatera att det har gjorts en utredning där en oberoende – vilket ju är väldigt meriterande i alla sammanhang – utredare har konstaterat att Regeringskansliet fortfarande i förhållande till den arbetsmängd som *han* bedömer finns i kansliet är underbemannat. Det kan också vara värt att konstatera att den procentuellt sett kraftigaste tillväxten i Regeringskansliet, om man räknar antal personer, skedde mellan åren 1974 och 1982, varav de allra flesta åren behärskades av dem som nu vet precis hur man ska rationalisera och effektivisera i ett regeringskansli.

Låt mig, fru talman, bara säga att antalet interpellationer och frågor har ökat mycket kraftigt under 90-talet; interpellationerna har ökat med 70 %, och frågorna har fördubblats. Kommunikationen via e-post är omfattande numera och dessutom väldigt glädjande, därför att det är naturligtvis en väldigt viktig sak.

EU-inträdet ska jag också peka på. Det bedöms att 38 % – man kan fundera på om man kan komma så exakt som till 38 %, men någonstans mellan 35 och 40 % – av Regeringskansliets tid går åt för att hålla i gång det förhandlingsmaskineri som ju EU i praktiken är. Det finns ungefär 400 olika rådsarbetsgrupper där det är av intresse för Sverige att aktivt delta och medverka i det arbetet också.

Jag ser inte att man – och det är ju inte riktigt på tapeten i dag heller – kraftfullt kan skära ned Regeringskansliet och sedan ändå klaga över att ett och annat statsråd inte hinner svara på alla interpellationer inom föreskriven tid. Jag tycker att man ska göra det, men då får vi också vara beredda att se till att det finns resurser i Regeringskansliet.

Anf. 6 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Vem ställer sig inte bakom Göran Magnussons varma inledningsord? Visst vill vi ha välfärd för alla – självklart! Vi skulle naturligtvis kunna ta ett större grepp över hela budgetdiskussionen här när vi diskuterar vårt utgiftsområde, men jag är övertygad om att våra kamrater som kommer efter oss i senare diskussioner inte skulle gilla att vi lade beslag på debattiden hela dagen i dag.

Göran Magnusson upplever oss som uppgivna, och det är inte utan att man känner sig lite uppgiven då och då när man för fram från oppositionen som vi tycker väl underbyggda och kloka förslag, och det är som att slå huvudet i väggen. Vi får just aldrig något gehör för våra förslag.

Självklart är jag och mina partikamrater liksom, utgår jag ifrån, alla politiker för ett högt valdeltagande. Det vet ju Göran Magnusson mycket väl, eftersom vi tillsammans i den statliga Författningsutredningen just diskuterar hur vi ska få människor att gå och rösta.

Presstödet slutligen är orättvist. Det går inte att komma ifrån det. Jag har inte sagt att vi inte ska ha tryckta tidningar. Det är väldigt viktigt att vi har en stor flora av olika typer av tidningar. Men varför ska en viss typ av tidningar få stöd och andra inte få det? Det handlar framför allt om de

nya medierna som väldigt många ungdomar är engagerade i. Jag har alltså träffat redaktörer för s.k. webbtidningar som är väldigt förtvivlade över att de inte kan få del av presstödet. Ska man då vara tvungen att göra som vissa större tidningar: ha både en tryckt variant och en webbvariant? Det ska väl inte behövas.

Följaktligen är det inget problem för mig, eftersom jag säger att vi ska ha tidningar som dock ska kunna klara sig bättre av egen kraft och inte behöva ha statligt stöd. Bra tidningar ska kunna löna sig själva. De ska däremot få hjälp med distributionen ut till glesbygden.

Anf. 7 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att Helena Bargholtz behöver vara så väldigt uppgiven; hon delar ju de värderingar som jag inledningsvis uttryckte beträffande den allmänna inriktningen av politiken, och då finns det väl ändå ett visst hopp även för Helena Bargholtz.

Det är klart: Den hårda blockpolitik som präglar svensk politik och har gjort det under en lång följd av år leder ju till effekten köra huvudet i väggen. Vi har ju från socialdemokratisk sida också skadat våra huvuden under borgerliga mandatperioder då budskapet var: Här diskuterar vi inte, utan här voterar vi! Det var ju precis samma effekt. Min egen uppfattning är att vi borde vara försiktiga med att alltid hävda blockpolitiken som den enda möjligheten.

Vi har diskuterat högt valdeltagande i Författningsutredningen, det är alldeles riktigt, men jag måste säga att Helena Bargholtz ju i Författningsutredningen enligt min uppfattning har företrätt förslag och idéer som faktiskt med stor sannolikhet och enligt forskarna skulle leda till ett lägre valdeltagande. Det har ju t.o.m. sagts i olika sammanhang: Ja, men det får man väl stå ut med, om det blir 10–20 procentenheters lägre valdeltagande, bara de som går och röstar vet vad de faktiskt sysslar med! Det är ju en mycket märklig ståndpunkt.

Får jag till sist, fru talman, säga om presstödet att det ju är riktigt att det går till det tryckta mediet i dag i allt väsentligt om vi talar om dagstidningsstödet – det finns ju lite annat också. Men jag kan naturligtvis över tid och längd tänka mig att man också måste se på den tekniska utveckling som sker på massmedieområdet och att man då också kanske kan överväga andra former för stödet. Men det som mest präglar Helena Bargholtz uppfattning är ju att det inte ska finnas några pengar, och då är det inte så lätt att stödja hennes nya former.

Anf. 8 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Ja, men det låter väl alltid något när det gäller presstödet, om Göran Magnusson åtminstone är beredd att försöka se till hur man ska göra det här stödet rättvist. Då kanske vi så småningom kan mötas i denna fråga. Se så bra det är att tjata om olika frågor! Kanske vi ändå kan ha lite framgång ibland.

Men två saker vill jag ta upp dessutom. Göran Magnusson sade inte vari skillnaden ligger mellan oss i vårt arbete i Författningsutredningen. Det ligger i den mycket viktiga frågan om vi ska ha gemensam valdag eller skilda valdagar. Där har vi olika uppfattning. Jag har inte sagt att jag tror att valdeltagandet går ned. Tvärtom tror jag att det är mycket stimu-

lerande för valdeltagandet med skilda valdagar. Men där har vi tyvärr inte fått gehör i utredningen.

Jag vill också ta upp en fråga som Göran Magnusson inte gav något svar på: Är regeringen beredd att göra en översyn av principerna för vår utrikesrepresentation såsom flera av oss har föreslagit och också tar upp i reservation nr 4?

Anf. 9 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Helena Bargholtz säger att presstödet är orättvist. Ja, det kan man naturligtvis säga att det är, men problemet är ju att de tidningar som nu kommer ut som andratidningar och kan göra det tack vare presstödet ju inte har råd att avstå från pengar för att vi ska utveckla på något annat område. Då får man i så fall försöka se till att man får mera pengar. Vi vet ju inte riktigt vad som döljer sig bakom regeringens skrivning i budgetpropositionen att man under nästa år avser att ta initiativ till ett tillfälligt utvecklingsstöd på presstödsområdet. Det kan ju då möjligen leda i den riktning som Helena Bargholtz talar om här.

Tillbaka till valdeltagandet: Ja, man kan ha olika uppfattningar om det, men den forskarantologi som Författningsutredningen tog fram visar ju entydigt på att den linje Helena Bargholtz och andra företräder i Författningsutredningen leder till 10–20 procents lägre valdeltagande, och det är en risk som jag inte är beredd att ta.

När det gäller UD och utrikesrepresentationen råder möjligen några förvecklingar, men såvitt jag har uppfattat saken finns det ett uppdrag till Statskontoret att titta på ambassaderna och vilka principer som ska gälla, och jag noterar i utrikesutskottets skrivning att man där hade blivit överens om principerna för hur utlandsambassaderna och utlandsrepresentationen skulle gå till, men man kraschade sedan när man skulle tillämpa dem. Det är möjligt att mer samtal inom sektorn skulle kunna leda fram till något bättre. Jag har förstått regeringens och utrikesutskottsmajoritetens position så att de här samtalen kommer till stånd.

Anf. 10 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Göran Magnusson påpekade att jag har en defensiv hållning i den här debatten. Det är inte konstigt med den inriktning som budgetprocessens andra steg har fått, där vi måste anta budgeten i ett enda klubbslag. Skulle man vilja förändra ett enda litet anslag förutsätter det att man i övrigt ställer upp på regeringens förslag, och då försvinner egentligen helhetsbilderna för oppositionspartierna. Så det är inte så konstigt. Vi har försökt få till stånd en ändring på detta, men Magnusson var inte i förra veckan beredd att stödja någon sådan förändring på den punkten.

I de särskilda yttrandena avgör vi var vi avviker från propositionen. I övriga delar accepterar vi den, även om man i och för sig skulle kunna diskutera en och annan motivskrivning. Det är bara att inse för Göran Magnusson att i övriga delar ställer vi upp bakom budgetpropositionen.

Göran Magnusson tog upp detta att den kommunala demokratin skulle stärkas. Betyder det, Göran Magnusson, att vi nu slipper ständiga statliga interventioner i det kommunala arbetet?

Anf. 11 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Själva budgettekniken tycker jag är värd att diskutera. Det kanske inte var läge att biträda Ingvar Svenssons tankar i förra veckan i kammaren, men debatten måste ju fortgå. Det känns för oss som deltar i debatten och för folk som lyssnar eller intresserar sig för det här som att vi – om den omfattande tid som vi ansätter för att diskutera de olika utgiftsområdena blir till ett slags pseudodiskussion – kunde använda tiden till betydligt bättre saker. Det pågår beredningsarbeten och diskussioner om hur man ska klara det. Men Ingvar Svensson vet egentligen mycket bättre än jag vilka tankar som ligger bakom och möjligheterna för en liten regering att klara en stor budget genom kammaren, med de olika aspekterna på frågorna. Men det är möjligt att debatten ändå kan leda fram till att vi kan hitta andra och bättre former.

Jag ställer upp, säger Ingvar Svensson. Det betyder väl att han också tar avstånd från att ett högt valdeltagande skulle vara osunt. Jag hade egentligen inte förväntat mig någonting annat. Den debatt som här och där förs gör att jag har tyckt att jag har haft anledning att ställa den frågan. Jag kan nog räkna in både Helena Bargholtz och Ingvar Svensson i den skara som står för regeringens politik utöver Socialdemokraterna och stödpartierna.

Anf. 12 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Det var ingen riktig belysning på min fråga om den kommunala demokratin.

Jag vill ta upp frågan om Regeringskansliets utformning. Det har nu satsats osedvanligt stora summor under ett antal år. Studsar inte Göran Magnusson någonsin inför den här expansionen? Visst hade det sina förklaringar i ordförandeskapet osv., och det kan finnas andra förklaringar. Men ni har nu öst en hel del pengar över Regeringskansliet. Hur är det med effektiviteten när det gäller t.ex. propositionsavlämnandet? Det kommer en propositionsförteckning, och så lämnar man inga propositioner. Det är också en indikation på hur stor effektiviteten är i Regeringskansliet. Tidvis kommer alla samlade på en enda gång som en ketchupeffekt. Det är inte heller någon bra arbetsplanering. Det måste väl finnas något effektivitetsmått för Regeringskansliet. Borde det inte vara så, Göran Magnusson?

Anf. 13 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Om kommunal demokrati ska jag visst säga några ord. De flesta av oss har egna erfarenheter av detta. Min grundinställning är att det egentligen inte behövs så särdeles mycket nya instrument för att driva och få en bra kommunal demokrati. Det är mer en fråga om partiernas livaktighet och aktiviteter, de förtroendevalda kommunalmännens och kommunalkvinnornas möjligheter att arbeta och ha kontakter åt olika håll och förankra sina tankar och förslag till beslut. Jag tror inte att det behövs så där förfärligt genomgripande insatser på det området.

Den specifika fråga som Ingvar Svensson tar upp, nämligen att staten inte får lägga sig i den kommunala verksamheten, rymmer många intressanta diskussioner. Jag tänker gärna i ekonomiska termer, på hela skatteutjämningsystemet, av vilket nästan alla kommuner i dag är beroende. Det är möjligt att man kan konsolidera en ny situation på det området,

men det är knappast möjligt utan att staten faktiskt också lägger sig i den kommunala verksamheten genom olika lagar och författningar. De stora områdena i kommunen – vård, skola, omsorg – drivs inom ramen för den speciallagstiftning som finns på de olika områdena. Det är egentligen ingen som har tyckt att man ska göra på särdeles mycket annorlunda sätt.

Prot. 2001/02:36
28 november

Rikets styrelse

Anf. 14 INGER RENÉ (m) replik:

Fru talman! Jag ställer mig bakom det som Ingvar Svensson sade i sin första replik. Nog känns det som att komma till ett dukat bord. Den debatt som Göran Magnusson efterlyser kan man läsa sig till om man inte var i kammaren i onsdags. Då behandlades de här frågorna. Att i dag försöka göra smärre förändringar är inte möjligt.

Göran Magnusson tog upp frågan om vi andra partier verkligen tyckte att demokratifrågorna var viktiga och om ett högt valdeltagande var viktigt. Det går naturligtvis bara att svara ja på den frågan, även om vi kanske ska erinra oss att det har funnits länder där valdeltagandet var 100, 99 eller 98 %. Det var egentligen inte länder som vi talar om som demokratier. Utan att ha läst den artikel som Göran Magnusson refererar till ska jag säga att det ändå är på det sättet.

Göran Magnusson säger också att socialdemokraterna arbetar för att öka valdeltagandet. Sedan refererar han utredningar eller saker som ska göras. Men det är ingenting som jag vet har satts i sjön. Han nämner också Forum för levande historia, som är ett bra projekt och säkert kommer att göra mycket nytta – och har redan gjort nytta – inte minst i skolorna. Jag kan bara beklaga att man inte i det sammanhanget också tar med kommunismens historia och ställer sig bakom de 20 miljoner kronor som moderaterna har yrkat på i det sammanhanget.

Moderaterna har också försökt att öka intresset för valfrågor och demokratifrågor t.ex. genom att införa en början på ett Internetval.

Jag ser att min talartid är ute, vi får fortsätta diskussionen.

Anf. 15 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! I budgetfrågorna kan vi inte komma så mycket längre just nu, utan vi får fortsätta diskussionen.

Det känns bra att Inger René ansluter sig till den allmänna uppfattningen om att ett högt valdeltagande har ett egenvärde. Däremot tycker jag att det är en fläck i debatten att börja tala om länder där det inte fanns någon demokrati. Det känns inte som angeläget ur min synpunkt att föra debatten på det planet. Det är möjligt att man på Svensk Tidskrift, som skriver att ett högt valdeltagande är socialism, har tänkt i de banorna. Jag vet inte riktigt hur man har resonerat.

Forum för levande historia inrymmer diskussionen om etik, värderingar, mänskliga rättigheter. Det är väl ingen tvekan om att trots att alla inte hejade på i början så har Sverige just på det området gjort en väldigt viktig markering och insats för att få ökat medvetande om vad som faktiskt har hänt.

Jag skulle, fru talman, vilja avsluta med att ställa en fråga till Inger René om partistödet. Vart tog partistödsmotionen vägen? Har ni ändrat uppfattning om partistödet?

Anf. 16 INGER RENÉ (m) replik:

Fru talman! Nej, vi har inte ändrat uppfattning om partistödet. Om Göran Magnusson läser vår motion så ser han att vi har ett långt avsnitt också om partistödet. När det gäller partistödet tycker vi precis som i alla folkrörelsesammanhang – om jag får göra den jämförelsen – att det är viktigare att enskilda människor och enskilda medborgare som vill vara medlemmar i ett parti eller i en förening bidrar med egna avgifter till den föreningen eller institutionen. Vi tycker att det är bättre än att stora institutioner av olika dignitet är medlemmar eller stödmedlemmar till partier.

Som jag sade i min inledning kommer Margareta Nachmanson att ta upp både partistödet och stödet till pressen, så jag hoppas att Göran Magnusson kommer att fortsätta den diskussionen några minuter senare här i dag.

Anf. 17 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Låt mig då inför den kommande diskussionen bara nu konstatera att just valåret 2002 så driver inte Moderata samlingspartiet partistödsfrågan trots bombastiska – så skulle jag vilja kalla dem – uttalanden i en rad motioner tidigare år där man har sagt att år 2000, 2001, 2002 och 2003 så ska det hela skäras ned. Men just 2002 avstår man ifrån.

Anf. 18 ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Inledningsvis blev jag lite förvånad över Göran Magnussons intresse för att lyfta fram demokratifrågorna just under avsnittet Rikets styrelse. Sedan blev jag lite glad, för jag trodde att han hade vaknat upp och kommit på att demokratifrågorna kanske var av sådant intresse att även Göran Magnusson borde vara delaktig i demokratidiskussionen i syfte att just komma med nya förslag om möjligheterna att stärka det demokratiska arbetet och människors delaktighet.

Men vad hände sedan? Jo, i svaret till Ingvar Svensson kom det som jag nästan förväntade mig att Göran Magnusson skulle säga, fru talman, nämligen att ingenting behöver göras. Låt mig hoppas att vi kommer att föra en reell diskussion om rejäla demokratiförslag vid de eventuella förslag som vi förväntar oss ska komma från demokratiministern. Syftet ska då vara att stärka människors delaktighet i samhällsarbetet och människors möjlighet att vara aktiva som förtroendevalda och som politiker med utgångspunkt i den lokala och kommunala nivån.

Anf. 19 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Jag förstår att Åsa Torstensson blev förvånad när jag talade om någonting annat än pengar i det här sammanhanget. Men just demokratin tillhör ju detta politikområde. Rikets styrelse handlar på många plan om förutsättningarna för just detta. Det görs flera olika insatser för att stärka människors möjligheter att delta i den representativa demokratin och i det som kan kallas för mellanvalsdemokratin, dvs. aktiviteterna i folkrörelser, andra nätverk och vad det nu kan finnas där man försöker främja sina intressen.

Jag vidhåller att det finns rika möjligheter att ta tag i kommunalpolitiken utifrån en rad olika utgångspunkter. Jag tycker ibland när jag hör

Åsa Torstensson och andra tala om förändringar av processerna att det i betydande utsträckning handlar om att skydda medborgarna från kommunalpolitikernas framfart. Det är ett synsätt som jag inte kan dela, utan kommunalpolitikerna representerar ju människorna i kommunen och får därför se till att de också har kontakt. Detta blir ju inte bättre av att man gör kompetenskataloger eller att man bestämmer att besluten ska gå till på det ena eller det andra sättet. Det är i stället den levande debatten och den levande demokratin som måste stimuleras.

Ett exempel är IT-frågorna, där regeringen har satsat. Man har t.ex. använt IT vid kårval i Umeå, där en utvärdering just i dag presenteras. Man konstaterar att det finns en del brister i säkerheten, i valhemligheten och annat. Det pågår också andra projekt i Nyköping och i Kalix. Det är klart att vi ska studera dem.

Fru talman! Till sist vill jag bara säga att jag naturligtvis aldrig har uttryckt saken så att ingenting behöver göras. Det är något som Åsa Torstensson väl använder på sina möten, men det är inte min uppfattning.

Anf. 20 ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Det var egentligen det begrepp som Göran Magnusson använde i ett replikskifte tidigare. Jag ser inte att det egentligen behöver göras så mycket, sade han. Jag återgav alltså vad han hade sagt.

Låt oss återkomma i den reella demokratidebatten i den demokratiproposition som jag förväntar mig och som Centerpartiet har efterlyst i tre års tid. Göran Magnusson har vid upprepade tillfällen i den här kammararen hänvisat till ett antal utredningar och till att en demokratiproposition ska komma med förslag. Låt oss alltså återkomma då och ta en rejäl diskussion och debatt om vår syn på och vår analys av vad det är som behöver göras just för att stärka de enskilda människornas konkreta delaktighet i samhällsarbetet. Då kan man också som enskild individ känna att man kan vara direkt påverkande i det demokratiska systemet.

Anf. 21 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Det finns egentligen ingen motsättning mellan Åsa Torstensson och mig i synen på behovet av att människor är engagerade och har möjligheter att delta i det politiska arbetet.

Däremot är det möjligen så att vi ställer ut en alltför svårinlösbar växel när vi säger att människor faktiskt ska påverka besluten. Det är klart att de ska göra det i den debatt som pågår, men oftast är det ju några som får som de vill när man har debatterat färdigt och några andra som inte får som de vill. Jag tror att det är en viktig aspekt på hela demokratin.

En sommarpratare, statsvetaren Möller, tog upp detta för en eller annan sommar sedan. Demokrati är inte bara att rösta och vinna, utan demokrati är också konsten att kunna förlora – om jag uttrycker det så – och fortsätta arbetet.

Jag diskuterade med en yngre människa häromdagen som hade hamnat i en diskussion om hur det skulle vara i ett alldeles speciellt sammanhang. Då var det någon som hade sagt: Vi röstar om det! Det blev 5-4, 4-5 eller något sådant. Då sade jag – och hon var också inne på det – att detta är ett ganska konstigt sätt att se på demokratifunktionen. Man kan ju inte bara rösta, utan man måste faktiskt ta diskussionen. Min erfaren-

het från de demokratiska debatterna i arbetarkommuner och i nykterhetsrörelsen är att vi inte har använt omröstningen som den enkla, snabba lösningen på problemen. Det är i stället diskussionen, debatten och försöken till samsyn som har varit styrkan i det demokratiska arbetet i folk-rörelserna. Jag tror faktiskt, fru talman, att detta är värt att erinra om då och då och att komma ihåg: Demokrati kan också vara konsten att förlora.

Anf. 22 KENNETH KVIST (v):

Fru talman! Det har pratats lite grann om att karaktären på debatten är något avslagen, även om det har blivit en del repliker. Det kanske kan bli några till också, vad vet jag? Detta skulle då bero på budgetbehandlingen i riksdagen. Eftersom det talades om den debatt som fördes och de beslut som fattades i förra veckan vill jag bara göra anmärkningen att Vänsterpartiet hade en reservation som hade inneburit förberedelse till förnyelse av den budgetprocess som vi nu har genom utvärdering och vidare utredning. Men alla, även Ingvar Svensson och kd, röstade emot Vänsterpartiets reservation. Detta sagt med anledning av det replikskifte som Ingvar Svensson var inne i förut.

Fru talman! I samband med Sveriges EU-inträde varnade vi i Vänsterpartiet för att det skulle kunna medföra att Sveriges utrikespolitik skulle bli alltmer Europacentrerad och att det goda anseende som Sverige har i tredje världen och därmed våra möjligheter till en konstruktiv roll för en ändrad världsordning skulle riskera att försvagas. Att vi nu stänger ambassaderna i tre viktiga länder i tredje världen – Libanon, Peru och Tunisien – är sett i det perspektivet allvarligt. Vi kommer från Vänsterpartiet framdeles att fortsätta verka för en bättre balans i Sveriges representation mellan världens fattiga och rika länder. Vi har pekat på detta i ett särskilt yttrande.

I budgetdiskussioner mellan regeringen och de partier som är samverkande i dessa diskussioner får man dock ta och ge. Det gör att vi återkommer i frågan. Budgeten är inte en produkt av att en regering gör en budget där andra partier uppträder som stödpartier, som Göran Magnusson råkade säga, utan det är faktiskt fråga om ett förhandlingsarbete där man till slut gemensamt står för helheten och slutprodukten. Det är alltså produkten av ett samarbete mellan partier.

Det finns många positiva åtgärder som budgeten innehåller, inte minst på utgiftsområde 1. Göran Magnusson har redogjort för många av dem på t.ex. demokratins område osv. Jag behöver inte upprepa dem här, fru talman.

Årets budget, fru talman, om man ska säga någonting om den i allmänhet, har arbetats fram i en tid som präglats av stor osäkerhet om vad som ska hända i ekonomin, inte minst internationellt. Trots detta har de partier som stått bakom budgeten kunnat enas om ett budgetförslag som har många positiva inslag och som förbättrar villkoren både för kommunernas verksamhet och för de arbetslösa. Samtidigt har vi en god beredskap för att försvara sysselsättningsmålen.

Efter att ha läst de borgerliga särskilda yttrandena vill jag göra en allmän ekonomisk-politisk reflexion, därför att den förda politiken i budgeten avviker starkt från de borgerliga partiernas och särskilt Moderaternas. Denna fyrbåk i fyrklöver som de utgör förespråkar t.ex. i sitt

särskilda yttrande sänkt utgiftskvot som ett mål i sig för den ekonomiska politiken. Därmed säger Moderaterna att de egentligen inte är intresserade av de sociala verkningarna av politiken.

Tanken på att hela tiden sänka utgiftskvoten är ju en avledning från ett monetaristiskt tänkande, som många ekonomer nu håller på att överge, och går ut på att sänkta statsutgifter minskar behovet av penningmängd och påstått kostnadstryck. Därför skapar man efter en tid av nedskärningar och ökad arbetslöshet förutsättningar, tänker man sig, för ett ökat utbud.

Denna politik är ursprungligen tänkt i en situation av s.k. stagflation, dvs. av stagnation och inflation. Den har visat sig inte fungera särskilt bra för ekonomin. Den skapade oerhörda sociala följder och bidrog verksamt till att skapa massarbetslöshet. Men den fungerar ju ännu sämre om den ska arbetas in i den ekonomiska politiken som ett konstant mål. Det är faktiskt att uttala sig för att man är för en politik av konstant hög arbetslöshet och ständigt ökande sociala klyftor. Det kanske är ett uttryck för tänkandet att demokratin och folkstyret så lite som möjligt ska kunna påverka eller ta ansvar för den ekonomiska utvecklingen.

Man kan säga att det egentligen är en ganska destruktiv oppositionspolitik som de borgerliga partierna för. Man ser ingenstans i de särskilda yttrandena några nya konstruktiva satsningar som man vill göra för vårdande av demokrati, yttrandefrihet och annat på det här utgiftsområdet. Nej, det är i stort sett bara nedskärningsförslag.

Moderaterna och Folkpartiet vill ta bort presstödet. Moderaterna vill helt avveckla statens stöd till de politiska partierna. Alla de borgerliga partierna vill drastiskt minska de ekonomiska ramarna för Regeringskansliet, utan att konkretisera vad det skulle vara som är för mycket.

Centern, ett litet monarkistiskt parti, vill t.o.m. minska anslaget till Kungliga hov- och slottsstaterna.

Särskilt anmärkningsvärt är Moderaternas krav att ta bort stödet till de politiska partierna. De motiverar detta med att partierna ska ha sin lojalitet hos valmanskåren, att partierna ska hålla sig oberoende i förhållande till alla särintressen och inte vara beroende av stöd från den offentliga sektorn.

Men då har Moderaterna helt glömt bort bakgrunden till att det statliga partistödet en gång i tiden infördes. Det infördes därför att bl.a. Moderaterna tog och fick stora stöd från näringslivet. I den debatten och i den kritiska situationen växte det statliga partistödet fram. Det var då bättre att alla partier fick likartade möjligheter att konkurrera om väljarnas gunst. Även om man inte kunde förbjuda någon att stödja ett parti, kunde man på det viset i alla fall skapa en förutsättning för att göra partierna mindre beroende av särintressen. Nu säger Moderaterna att partistödet leder till motsatsen. Det är att ställa logiken på huvudet.

Att ett stöd från väljarna till partierna ges via staten gör också att det blir mer jämlika villkor för de olika partierna, reflekterande bara deras andel av väljarkåren. Men genom grundstöd och annat kompenserar vi mindre partier lite, så att de i förhållande till sin direkta andel egentligen får ett ökat stöd i förhållande till större partier. Det gör vi därför att vissa partier annars skulle kunna leva gott på att de har särskilda förbindelser med eller anses representera särskilt penningstarka väljare och väljargrupper, att de har särskilda förbindelser med företagsamhet eller med

vissa stora folkorganisationer, vilket skulle göra att vissa partier naturligtvis skulle klara sig utan vidare, medan andra partier skulle få väldigt svårt att hävda sig. Det skulle alltså leda till en koncentration i partistrukturen, och jag tror att den, om den ska komma, ska komma av politiska skäl och inte genom att vissa partiers möjligheter att hävda sig kvävs ekonomiskt.

Vi kan alltid diskutera statens karaktär på olika sätt, men jag tror att man knappast kan beteckna stöd via offentlig sektor som ett villkorsstöd på något sätt. Den offentliga sektorn eller staten kan i det här sammanhanget naturligtvis inte betraktas som ett särintresse, hur vi än analyserar den.

Jag ska inte uppehålla mig mycket mer vid detta med presstödet. Det har Göran Magnusson klarat ut, och vi är i den saken helt eniga.

När det gäller stödet till Regeringskansliet tyder allt på att arbetsmängden ökat och ökat snabbare än växande resurser, vilket Göran Magnusson påpekade. Då är det lättvunnen antipolitisk populism att utan närmare specifikation kräva ganska omfattande neddragningar. Möjligtvis kan man kanske ideologiskt motivera det i något nyliberalt antipolitisktänkande som florerar inom borgerligheten.

Fru talman! Jag vill runda av detta tal med en liten randanmärkning om en liten detalj i budgetsammanhanget. Vi i Vänsterpartiet är för ett avskaffande av monarkin. Men så länge vi har en majoritet som värnar denna rest från feodal- eller ståndssamhällets tid måste monarkin kunna fungera. Hov- och slottsstaterna har bl.a. att förvalta och vårda viktiga kulturskatter som till största delen, fränsett den del som är en produkt av krigsrov, är skapade genom det svenska folkets arbete. Vi är alltså för övergång till republik, men vi är det av principiella skäl, inte av ekonomiska skäl och inte av sådana skäl att vi därför skulle låta kulturskatterna förfalla och inte heller därför att vi inbillar oss att representation inte behöver skötas av en statschef. Det måste finnas rimliga möjligheter för detta.

Centerpartiet är för monarkin. Men utan att kunna specificera varför man vill ha ett lägre anslag till monarkin yrkar man på en minskning med 4 miljoner kronor. Vad är det i verksamheten som får för mycket? Visst, vi kan väl möjligen diskutera konungens apanage. Eller vilka kulturskatter är det som ska få det sämre? Vi vet ju att det faktiskt är ganska knappa resurser och att det är ganska dyrt att värna många av de historiska minnesmärken som finns i slott, parker och liknande och som behöver skydd. Man anar här att det på något sätt är ett konservativt litet monarkistiskt parti som också vill hålla sig med en progressiv mask, eftersom man vill nagga detta i kanten. Jag undrar bara varför, när det i budgetsammanhanget handlar om så ringa medel.

Fru talman! Med dessa bemärkningar ber jag att få yrka bifall till förslaget i dess helhet i utskottets betänkande.

Anf. 23 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Reservationen från Vänsterpartiet i förra veckan när det gäller budgetprocessens utvärdering tyckte vi var för vittomfattande, och vi var inte beredda att ställa oss bakom en så vittomfattande reservation. Det kommer givetvis så småningom en utvärdering. Och vi kommer att få återkomma till dessa frågeställningar, t.ex. när det gäller Vestapro-

jektet osv. Men vi har ju nyss haft en utvärdering av budgetprocessen där Kenneth Kvist och jag har suttit med i samma referensgrupp. Och vi identifierade två problem, det dubbla budgetarbetet, vilket vi var överens om från början, och budgetprocessens andra steg. Men av olika anledningar föll detta med budgetprocessens andra steg bort helt och hållet. När jag då i slutskedet tog upp frågan om att vi borde göra någonting i fråga om detta så fick jag inget som helst stöd av gruppen. Det är då lätt att stå här i dag och säga att detta borde ses över och att man borde fundera på detta.

Angående Regeringskansliet säger Kenneth Kvist: Ni vill ju dra ned väldigt mycket på Regeringskansliet.

Och han gör det utan några specifikationer. Kenneth Kvist, borde man då inte logiskt också kräva specifikationer för en utbyggnad? Jag har inte sett någon sådan. Det talas bara om ett regeringskansli som ska vara lagom. Hur visar man att det är effektivt och att det fungerar på ett bra sätt vid en visst given nivå?

Anf. 24 KENNETH KVIST (v) replik:

Fru talman! Det är klart att man i budgeten anger till vad pengarna används. När det gäller budgetprocessen så hade faktiskt kristdemokraterna också en motion, vilken jag dessutom harangerade från talarstolen. Men ni hade inte ens yrkat bifall till den. Det talades i denna referensgrupp, där jag höll med Ingvar Svensson, om denna andra process och hela frågan om utgiftstak och beslutsfattande i riksdagen. Och vi var också överens om att detta snart borde prövas på nytt. Men man gjorde det inte i detta sammanhang. Och det är denna prövning som vi nu menar måste komma i gång. Och det röstade faktiskt Ingvar Svensson och kristdemokraterna emot. Ni hade egentligen kunnat yrka bifall till er egen reservation, och vi hade möjligtvis också kunnat enas om en gemensam reservation. Men det fanns i den delen uppenbarligen inget intresse för det.

Anf. 25 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Det fanns väl i utskottet inte något underlag för en gemensam reservation. I så fall hade jag kanske valt en reservation i stället för den mjukare formen med ett särskilt yttrande. Det handlade dessutom om en enskild motion. Men jag ville väcka frågan så att den hålls levande och så att man inte glömmer bort denna problematik.

Kenneth Kvist hänvisar till budgetpropositionens skrivningar om Regeringskansliet. Men inte är det mycket till specifikationer där. När vi har granskat Regeringskansliets utformning och hantering har vi också sett att man inte har kunnat visa upp någon effektivitetsmätning. Man kan inte redovisa hur man mäter effektiviteten i Regeringskansliet. Men det är ju väldigt viktigt, så att man vet att det inte bara slängs in en massa pengar i en verksamhet utan att man vet om det fungerar eller inte.

Jag frågade Göran Magnusson om några problem, bl.a. hur propositionsavlämnandet fungerar, men jag fick inget svar på dessa frågor. Är det ett mått på effektiviteten?

Anf. 26 KENNETH KVIST (v) replik:

Fru talman! Det kan också vara ett mått på att resurserna brister. Och mycket tyder på att man inte jobbar för lite utan att det finns trånga sektorer, och då behövs det också mer pengar.

Och tyvärr är denna situation bl.a. en följd av EU-medlemskapet. På grund av detta måste Regeringskansliets verksamhet expandera. Det är en realitet.

Ingvar Svensson sade lite självkritiskt i debatten att det var en sorts budgetmässigt dragspel för oppositionen. Och man kan nog betrakta dessa lite lösaktiga nedskärningar, om uttrycket förlåts, som just någon form av budgetpolitiskt dragspel och kanske inte ta så allvarligt på dem.

Anf. 27 INGER RENÉ (m) replik:

Fru talman! Den debatt som Kenneth Kvist försökte dra i gång i början av sitt anförande fördes ju här i kammaren i onsdags. Men jag vill ändå ta upp några synpunkter som Kenneth Kvist framförde.

Det har såvitt jag vet aldrig framförts att ett högt skattetryck med absolut säkerhet ger en bättre skola, bättre vård i tid, ökad rättstrygghet, minskad arbetslöshet eller allt annat som vi alla säkert tycker är viktiga ingredienser i det svenska styret.

Läs vår motion som en helhet, Kenneth Kvist. Det går inte att rycka ut valda delar av den och kasta ut dem och säga att moderaternas politik är förkastlig. Lika lite kan man antagligen ta valda delar ur Vänsterpartiets motion och kasta ut dem.

Anf. 28 KENNETH KVIST (v) replik:

Fru talman! Både Inger René och jag hade i går tillfälle att lyssna till justitieombudsmännen som var och överlämnade sin ämbetsberättelse till konstitutionsutskottet och redogjorde för den. De iakttagelser som justitieombudsmännen gjorde inom område efter område – det sociala området, skolans område, rättsskyddets område, polisens område, osv. – visade alla på en sak, nämligen att de nedskärningar i offentlig sektor som har skett har påverkat en rad för människorna viktiga verksamheter på ett negativt sätt.

Att ett parti då vill, som det heter, göra en sänkt utgiftsram till en helig underliggande princip, dvs. fortsatta nedskärningar, gör att de här många myndigheternas och verkens politik gentemot de enskilda medborgarna ytterligare kommer att försämrats. Dessutom får Justitieombudsmannen anledning till ytterligare många kritiska bemärkningar om hur sakerna sköts, just därför att det är brist på resurser. Därför är det nödvändigt att ha en stor och väl fungerande offentlig sektor, och denna måste finansieras via skatteuttag, via uttag från våra gemensamma inkomster.

Anf. 29 INGER RENÉ (m) replik:

Fru talman! Jag tänker på detta med det elände som justitieombudsmännen redovisat – det är sant; det gjorde de. Men de drog inga växlar på att det hade med nedskärningar av den offentliga sektorn att göra, utan det är Kenneth Kvists egna funderingar.

Vi har världens högsta skattetryck. Trots det redovisas den här typen av ganska förfärande resultat av världens största offentliga sektor. Då måste man fundera på om det möjligen är fel någonstans.

Vi kan jämföra olika kommuner i Sverige, en kommun med högt skattetryck och en kommun med lågt skattetryck, och se om den kommunala servicen är så väldigt mycket bättre i kommunen med det höga skattetrycket än i kommunen med det låga skattetrycket. Det är inte så. Det finns ingen klar sanning som säger att ett högt skattetryck ger hög välfärd. Detta bevisas på åtskilliga ställen. Hela riket Sverige bevisar ju detta; vi har världens högsta skattetryck, men jag tror inte att någon kan säga att vi har världens bästa välfärd.

Anf. 30 KENNETH KVIST (v) replik:

Fru talman! Det är alltid svårt med internationella jämförelser. Men trots många brister kan vi säga att vi har en väl fungerande, en hyggligt rättvist fungerande, välfärd genom att välfärden i stor utsträckning ligger i offentlig verksamhet och ses som medborgarliga rättigheter.

Sedan är det en olycka att medborgarna alltmer ska ses som kunder och att mycket av den här verksamheten privatiseras. I andra länder med ett lägre skattetryck måste ju medborgarna ur egen plånbok betala så mycket mer för sjukvård, tandvård, omsorg om äldre osv. än man måste i det genom offentlig sektor gemensamt finansierade välfärdssystem som vi har i det här landet. Jag tycker alltså att det är viktigt att slå vakt om välfärdssystemet, och då får vi också acceptera att vi har skatter.

Detta med kommuner med högt eller lågt skattetryck reflekterar också olika verkligheter i kommunerna, olika sociala förhållanden. Kommuner kräver stora utgifter just därför att man kanske har en åldrande befolkning och låg tillväxt i näringslivet etc. och därigenom får höga utgifter. Trots att medborgarna i den kommunen är fattiga måste man ta ett högt skattetryck. Däremot är det lättare för de till rika människor segregerade kommuner som finns som kan ha en låg skattekvot men som har väldigt få sociala problem och därför kanske kan skryta med en viss välfärd. Sambanden är alltså lite mer komplexa, men det hinner vi inte diskutera i detalj nu.

Anf. 31 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Nu plötsligt får debatten, tycker jag, ett lyft. Vi i Folkpartiet är väldigt angelägna om att ha en väl fungerande välfärd. Vi vill satsa just på vård, utbildning, omsorg, miljö och rättssäkerhet – på allt sådant som är mycket centralt för oss – men vi vill också hålla skattetrycket nere, och då får man se till var vi kan spara. Jag har åtagit mig att se om det finns möjligheter att spara på just mitt utgiftsområde, det utgiftsområde som vi nu diskuterar, och har funnit att det går mycket bra att göra det.

Demokratin, som vi alla är väldigt angelägna om att värna, behöver väl egentligen inte kosta en massa pengar. Göran Magnusson uttryckte det faktiskt riktigt bra när han gav sin syn på hur demokratin ska fungera. Det handlar om regler och om umgängessätt mellan människor som behöver lösa konflikter; märkvärdigare än så är det inte. Men för den skull är det inte ett absolut villkor att vi sätter av en massa pengar. Vi ska

diskutera demokratin på olika sätt, men vi behöver inte alltid budgetera mycket för den.

Anf. 32 KENNETH KVIST (v) replik:

Fru talman! Det var en ganska uppseendeväckande definition – eller tro, skulle jag vilja säga – att demokratin inte kräver institutioner och organisationer och att det inte skulle kosta pengar att driva organisationer. Men jag kan tänka mig att t.o.m. Folkpartiet har en partikassa och att t.o.m. Folkpartiet är beroende av att det finns inkomster till partiet för att ge ut trycksaker, anordna kurser och olika opinionsarrangemang, ge ut tidskrifter, anordna konferenser för att föra debatt osv. Att tro att demokratin inte kostar pengar är nog, skulle jag vilja påstå, en väldigt blå illusion.

Anf. 33 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Jag inser nu att jag uttryckte mig slarvigt. Jag menar att det inte behöver kosta en massa *statliga* pengar. Självklart kostar det pengar, precis som Kenneth Kvist sade, att ta fram trycksaker, att anordna kurser och konferenser osv. Men vi i Folkpartiet, som av vissa skäl tvingas skära ned på verksamheten, har funnit att det går alldeles utmärkt att göra det också genom att spara.

Den bästa formen för att möta väljarna i det demokratiska arbetet är det som Göran Magnusson var inne på och som jag själv tillämpar väldigt mycket, nämligen att gå ut och prata med medborgarna. Det kostar inte mycket pengar vare sig för partikassan eller för mig själv. Däremot kostar det tid, men det är det värt.

Anf. 34 KENNETH KVIST (v) replik:

Fru talman! Statliga pengar finns egentligen inte. På det här området är det ju så att staten drar in pengar och omfördelar ut i samhället. Det är väl bra för demokratin att det finns statlig verksamhet och statliga institutioner som just fördelar om pengar, så att även de resurssvagas organisationer och partier har möjligheter att anordna konferenser, att ge ut trycksaker och att påverka opinionen och agitera för sina ståndpunkter. Inte en enda folkrörelse klarar sig utan ekonomi. De flesta uppbär dessutom stöd i någon form antingen från stat och kommun eller också från andra bidragsgivare; det ligger i sakens natur. Jag förstår inte detta angrepp på att de statliga tillgångarna används på det här sättet. Det är i stället bra för samhället att staten med ekonomiska resurser försöker värna demokratin.

Anf. 35 PER LAGER (mp):

Fru talman! Miljöpartiet ställer sig bakom betänkandet i dess helhet – vi har ju i samarbete med Vänsterpartiet och regeringen lagt fram den här budgeten. Jag vill ändå ta upp två frågor som jag har avgett särskilda yttranden om. Den ena frågan gäller en sak som jag så gott som varje år i de här debatterna återkommer till. Det gäller då riksdagsledamöternas arvoden.

Här inrättades år 1994 Riksdagens arvodesnämnd. Det var väldigt bra att få tre ledamöter – inte riksdagsledamöter – helt skilda från riksdagen

som skötte arvodesättningen för oss riksdagsledamöter. Detta var utmärkt. På det sättet skulle vi inte kunna anklagas för att själva styra över våra arvoden. Sedan hände det att 1998 körde riksdagen över Arvodesnämnden för en kraftig höjning av våra arvoden. Det här har fortsatt så att Arvodesnämnden sätter våra arvoden med hänsyn till löneutvecklingen för statsråd och vissa högre statstjänstemän – t.ex. domare i rådsklassen – vilket har inneburit att våra arvoden har höjts så gott som varje år.

När jag började i riksdagen 1994 hade vi ca 27 500 kr i arvode. Nu sedan den 1 oktober har vi 41 500 kr i arvode. Det är 14 000 kr skillnad. Det är en 50-procentig höjning. Det är rätt mycket.

Jag tar upp denna fråga varje år därför att jag tycker att det är viktigt att vi som förtroendevalda inte fjärrar oss från dem vi representerar, att vi inte ökar inkomstklyftorna, att vi inte negativt påverkar utvecklingen när det gäller att höja välfärden för alla – som Magnusson sade. Vi får som ledamöter inte sticka ut och skaffa oss – tycker jag – mer än vad vi behöver.

Det var den ena frågan. Det behövs alltså rimlighet i detta.

Vad ska man då kritisera? Man kan ju inte kritisera Arvodesnämnden. Det gör jag inte heller. Men jag kritiserar förarbetena som hänvisar till att Arvodesnämnden ska ta hänsyn till utvecklingen för statsråden och för vissa högre tjänstemän. Det är det som jag i första hand tycker är olyckligt. Jag hoppas att vi kan hitta någon lösning i framtiden.

Den andra frågan handlar om en överenskommelse som s, v och mp gjorde i vårbudgeten om en djurskyddsmyndighet. Vi behöver en stark djurskyddsmyndighet i det här landet. Det har sedan bekräftats i den här budgeten. Det handlar om 13 miljoner kronor 2002 och 20 miljoner kronor för 2003 och 2004. Den här måste vara en stark djurskyddsmyndighet, menar vi. Det bör inte vara fråga om en djurskyddsombudsman utan en riktigt stark djurskyddsmyndighet.

Vi vet också att det är statsministern som utser sina ministrar i regeringen. Men vi vill ändå rekommendera statsministern att överväga om det inte behövs en djurskyddsminister i regeringen. Varför det? Jo, därför att det allmänna intresset vad gäller djurskyddet är så stort i vårt land. För att samla kunskap och kraft för dessa frågor skulle regeringen behöva en sådan minister, anser vi. Det är en rekommendation från oss.

Fru talman! Jag hoppas att djurskyddsmyndigheten kan inrättas och att det blir en stark djurskyddsmyndighet. Det behöver det här landet.

Anf. 36 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Per Lager tar upp frågan om riksdagsledamöternas arvoden. Att vi har dagens arvodesnämnd beror på att Miljöpartiet år 1991 gick ut i något slags populism och krävde frysning av lönerna. Då låg de på nivån 21 000 kr. Jag vet det därför att jag kom in i riksdagen 1991. Vi fick leva med problemet ett antal år innan Arvodesnämnden inrättades.

De växlingar som sedan har gjorts, efter det att vi har intervenerat, beror på att kostnadsersättningen till riksdagsledamöterna hanteras av riksdagen och inte av Arvodesnämnden. En sådan nedväxling ledde till en justering även på arvodesidan. Det var ingen intervention i sig. Arvodesnämnden har väl bedömt att detta ändå inte har räckt till.

Detta kan man ha synpunkter på. Om nu Per Lager tycker att detta är fel måste Per Lager motionera om ett ändrat regelverk på området. Är inte det rimligt?

Anf. 37 PER LAGER (mp) replik:

Fru talman! Jo, det tycker jag visst att det är. Det ska jag ta *ad notam*, och jag ska återkomma i frågan. I alla fall hoppas jag mitt parti gör det, eftersom jag själv inte kommer att kandidera igen. Visst, det blir resultatet.

Jag har under vägen hoppats varje gång vi har fått en höjning, och jag har tyckt att den har varit mer än tillräcklig, att det nu väl har varit stopp, att vi nu ska ligga still ett tag så att den kan kännas rimlig över tiden. Men så har det inte varit, utan det har varit återkommande höjningar hela tiden. Jag har inte tyckt att de har känts riktiga. Arvodet borde ligga på en lägre nivå. Jag tar Ingvar Svenssons förslag *ad notam*.

Anf. 38 MARGARETA NACHMANSON (m):

Fru talman! Jag utgick från att jag som siste talare skulle kunna begränsa mitt inlägg till frågan om presstödetts vara eller inte vara och därmed sammanhängande frågor. Jag kommer emellertid innan jag avslutar mitt inlägg att också ta upp frågan om partistödet.

Jag tänker börja med att citera några meningar som jag har hämtat ur ett anförande av folkskollärare Johan Wilhelm Erik Granlund, vilket han framförde i den här kammaren för snart hundra år sedan. Jag har i hans efterlämnade handlingar funnit en del paralleller med hur helt seriösa motioner och förslag togs emot på den tiden och hur de de facto behandlas i dag.

”Ehuru det är sent på kvällen eller, rättare sagdt, tidigt på morgonen, så skall jag dock bedja att få yttra några ord med anledning af min motion. Jag hade ju icke gärna kunnat vänta, att utskottet skulle hafva helt och hållet bifallit densamma, ty därtill är ju saken något för ny och utskottet kanske också fänget i gammaldags föreställningar. Dock tycker jag, att motionen kunde hafva blivit mera beaktad än vad den i verkligheten blef. Nu är det egentligen ingenting, som utskottet åtgjort i anledning af denna.”

Fru talman! Det är inte helt ointressant att jämföra ledamöternas arbete i riksdagen av i dag och hur det uppenbarligen var för nästan hundra år sedan. Vi kan konstatera att det är ju egentligen ”ingenting, som utskottet åtgjort i anledning” av vår nu aktuella motion avseende presstödet. Ingen kan ju påstå att ifrågavarande motion är ”något för ny” för att kunna bifallas. Tvärtom! Vårt förslag att i budgeten avveckla presstödet är en gammal bekant. Det är en seriös moderat klassiker, vilken redan har varit föremål för behandling i denna kammare ett antal gånger. Förslaget kunde utan vidare ”hafva blivit mera beaktad än vad den i verkligheten blef” om viljan till förändring av ett föråldrat system funnits hos den nu styrande majoriteten.

Jag tror att jag också vågar påstå att utskottet – eller snarare kanske hela den socialdemokratiska gruppen, liksom även Vänsterpartiets representanter – i fråga om presstöd torde vara just ”fänget i gammaldags föreställningar”. Man lever kvar i tron att presstödet har positiva effekter för mångfalden, för det fria ordet och den fria opinionsbildningen. Men

förväntade positiva effekter har de facto uteblivit. Ett flertal dagstidningar har trots olika former av presstöd gått över styr. Det som borde ses som ett tillfälligt stöd har i flertalet fall blivit ett permanent behov.

Flera av våra dagstidningar har helt enkelt blivit beroende av presstödet, vilket i sig på sikt skapar en ekonomiskt ohållbar situation, ofta med konkurs, nedläggning och tråkiga konsekvenser för läsarna som slutresultat.

Det kanske därtill i dag kan ifrågasättas huruvida presstödet är förenligt med de olika konkurrensregler som finns inom EU. Jag ska gärna erkänna att jag till och från är kritisk mot vad jag ibland kallar klåfingrighet hos EU, men jag blev lite upprymd när jag för en dryg vecka sedan i Från Riksdag & Departement under rubriken ”Finansieringen av allmän-tv prövas” kunde läsa att EU-kommissionen nu kunde komma att ”pröva om stödet till så kallade public service-kanaler inom radio och tv är rimligt eller inte”. I en framtid kanske EU-kommissionen kan komma att pröva om statligt stöd till dagstidningar är rimligt eller inte.

Fru talman! Mot bakgrund av vad jag här anfört och med de motiv vi redovisat i vår motion måste det anses rimligt, och tiden snart vara mogen, att avveckla presstödet på det sätt som Moderaterna har föreslagit.

I konsekvens med att presstödet avvecklas föreligger inte heller något behov av Presstödsnämnden, varför vi har föreslagit att denna avvecklas fr.o.m. budgetåret 2003.

Sammantaget ger vårt förslag en besparing av skattemedel med drygt en halv miljard kronor per år – pengar som skulle kunna användas till andra och mer angelägna behov och komma invånarna runtom i landet till del på ett betydligt mer gynnsamt sätt än i form av stöd till olönsamma tidningar.

Jag yrkar därmed bifall till reservation nr 1.

Jag vill kort säga till Göran Magnusson att vi fortfarande står bakom förslaget att avveckla partistödet. Jag är fundersam om Göran Magnusson inte har läst längst ned på s. 55, där det står klart och tydligt att vi i partimotionen Fi291 förordar en avveckling av stödet. Det sker 2003 och 2004. Det är ingalunda av det skälet att vi skulle ha ändrat oss, utan det hänger samman med bl.a. arbetstekniska skäl att partistödet skulle kunna avvecklas.

Låt mig innan jag lämnar talarstolen nämna som en liten parentes att Granlunds motion på den tiden handlade om ett litet försiktigt önskemål att man skulle tillföra ämnena fysiologi och hygien i den tidens läroplan för folkskolan. Det tog många år innan den motionen bifölls. Jag hoppas att det inte tar riktigt lika lång tid innan de olika förslag som Moderaterna har ska kunna bifallas och genomföras.

Anf. 39 KENNETH KVIST (v) replik:

Fru talman! Att den där motionen handlade om hygien var kanske en tanke. Förslaget att ta bort presstödet skulle ju tvätta bort en hel del tidningar från den offentliga debatten och det offentliga samtalet, och därigenom skulle man kanske få en renare offentlig debatt, enligt Moderaterna. Men det skulle vara en olycka. Det tycker inte bara Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, utan faktiskt också Centerpartiet, Miljöpartiet och – tror jag – kd, som inte yrkar på att ta bort presstödet.

Visst kan man säga att det är ovilja till förändring. Men om förändringen innebär dåliga förslag, till men för demokratin, är vi nog emot de förändringarna och för andra förändringar, för att utveckla demokratin.

Det är klart att det är ett problem att tidningar, såsom koncentrations-tendenser och marknader ser ut, är beroende av presstöd. Det är klart att detta är tråkigt. Men det säger ju någonting om hur marknadskraften fungerar, att den i det här fallet riskerar att leda till koncentration och därmed till en enkelriktning av medie- eller tidningsutbudet.

När det gäller frågan om att avveckla partistödet anför Margareta Nachmanson egentligen inte några argument för det, utan det är bara att konstatera att man vill avskaffa ett statligt stöd som fördelar om pengar mellan partierna. Man vill i stället ha ett system där de partier som har de rikaste väljarna har de bästa förutsättningarna att bedriva sin verksamhet. Därmed vill man också på detta område skärpa klassamhället. Typiskt moderat, skulle jag vilja säga, men därför inte vare sig klokare eller bättre.

Anf. 40 MARGARETA NACHMANSON (m) replik:

Fru talman! Jag tänker inte ge mig in i någon debatt med Kenneth Kvist om vad som är typiskt moderat eller inte. Jag bara noterar att vi inte har gjort samma utvärdering av presstödet effekt på de olika tidningarna under årens lopp.

Jag vidhåller att presstödet har blivit mer ett behov hos tidningarna, och det bidrar snarare till att snabba på processen att tidningar tvingas lägga ned.

Jag tror att det är viktigt att människorna själva får bestämma vilken press de vill ha. Den tidning man vill ha på olika ställen ser man säkert till att den ges möjligheter att överleva.

Anf. 41 KENNETH KVIST (v) replik:

Fru talman! Det är tyvärr inte så enkelt, som Margareta Nachmanson gör det, att människor bara kan se till att den tidning de vill ha överlever. Tidningsproduktion är en ganska dyr produktion, och den är beroende av bl.a. annonsmarknad och liknande för att klara sig, för att lösnummer- och prenumerationspriser inte ska skjuta i höjden orimligt mycket, t.ex. för de tidningar som har svårt att få annonsörer. Därmed blir det en koncentrationstendens, som slår väldigt hårt på den här marknaden.

Om då tidningar får ett ekonomiskt tillskott till sin driftsbudget är det givet att det förlänger livet på dem. Att sedan den här koncentrationsprocessen är så stark att tidningarna ändå dör är ett annat problem. Det talar alltså om med vilken kraft koncentrationen på den här marknaden verkar. Det är inget argument mot att staten försöker motverka de tendenserna, bl.a. genom att ge ett presstöd till de andrahandstidningar som finns.

Därför tycker jag att argumenten inte är särskilt övertygande.

Anf. 42 MARGARETA NACHMANSON (m) replik:

Fru talman! Vi har nog svårt att övertyga varandra, men vi kan väl ändå vara klara över – jag tolkar Kenneth Kvists inlägg sålunda – att det är på det sättet att tidningarna har blivit bidragsberoende. Presstödet ligger i deras budgetar som en årlig intäkt. Det används alltså till löpande

utgifter, och inte för att genomföra viktiga rationaliseringar som kanske kunde göra att tidningen överlevde.

Jag tror inte att vi kommer så mycket längre i det sammanhanget nu.

Prot. 2001/02:36
28 november

Rikets styrelse

Anf. 43 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Apropå citatet från motionen 100 år tillbaka i tiden, kan man säga att trögheten i beslutsfattandet väl är ett konservativt tänkande.

Det var presstödet som föranledde min replik. Nachmanson påstod nämligen att syftet med presstödet inte har uppnåtts. Syftet är ju att stärka mångfalden. Då måste jag säga att jag tycker att Moderaterna är fångade i ett gammaldags tänkande. Det är utan tvivel så att presstödet under den tid det har funnits har betytt väldigt mycket för att just stärka mångfalden. Jag förstår inte riktigt vilka empiriska bevis Nachmanson har i det här sammanhanget för att presstödet inte skulle ha någon effekt. Det finns problem, och man kan diskutera systemets uppbyggnad osv. Men den effekt som det har haft är att stärka mångfalden – otvetydigt.

Anf. 44 MARGARETA NACHMANSON (m) replik:

Herr talman! Jag säger inte att presstödet helt har varit utan effekt, men det har inte samma betydelse i dag. Det har visat sig att tidningarna, trots att man har satt in miljön efter miljön av skattebetalarnas pengar, inte har kraften att överleva. De har inte använt pengarna på det sätt som var tänkt, och därmed har tidningarna ändå gått överstyr. Vi kan väl ändå vara överens om att det är ett mycket stort antal tidningar runtom i landet som faktiskt inte klarat sig, trots att de har haft presstöd.

Anf. 45 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är riktigt att marknadssituationen hela tiden förändras, inte minst med tanke på den nya tekniken. Men den innebär också vissa möjligheter att rationalisera, osv. Det har man kanske inte alltid utnyttjat på ett bra sätt. Man har inte alltid haft bra företagsledning. Men det är egentligen inte en kritik mot stödet i sig.

Skulle vi i dag eller inom ett par års tid, som moderaterna vill, lägga ned presstödet hävdar jag att tystnaden skulle sprida sig.

Anf. 46 MARGARETA NACHMANSON (m) replik:

Herr talman! Jag tror inte att tystnaden skulle sprida sig. Det finns ett antal olika stöd som går till medierna. Det finns dessutom ett antal fria medier som på olika sätt försöker föra en öppen debatt runtom i landet.

Både kd och andra partier är ju, på samma sätt som Moderaterna, förespråkare för ett fullt utbyggt datasystem. Vi tror att det kommer att utvecklas än mer, och det gäller kanske televisionen också.

Att det skulle vara slutet för det fria ordet och att tystnaden skulle sprida sig i landet om man avvecklade presstödet kan varken Ingvar Svensson eller någon annan i denna kammare någonsin övertyga mig om.

Anf. 47 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tänkte inte beröra presstödet. Kenth Högström har begärt ordet och ska beröra det närmare. Jag måste bara få konstatera att jag lever i en valkrets med ett stabilt socialdemokratiskt inflytande. Vi

saknar sedan flera år tillbaka ett socialdekomokratiskt språkrör i form av en tidning. Det gäller både IT och andra former. Det tidningsimperium som behärskar Västmanland behärskar varenda tidning där. Dessutom är man delägare i TV 4. Det är klart att det kan inge ett och annat problem.

Så över till partistödet. Det som har föranlett mig att begära replik är att moderaterna redan 1999/2000 lovade att partistödet för åren 2001 och 2002 skulle halveras eller utsättas för samma årliga besparing. Det skulle alltså bli en rejäl nedskärning.

Jag får intrycket att man inte kan lita på moderaterna – i varje fall inte när det är valår. Det är just vad gäller valåret som moderaterna inte har något konkret yrkande i denna fråga.

Margareta Nachmanson säger att det är arbetstekniska skäl som ligger bakom. Min fråga är naturligtvis vem det gäller. Gäller det moderata partikansliet i riksdagen? Vem gäller dessa arbetstekniska skäl?

Är det inte bättre att kalla det för vad det är? Det är valrörelse.

Anf. 48 MARGARETA NACHMANSON (m) replik:

Herr talman! Det är inte riktigt så det förhåller sig. Vi har haft en väldigt ingående diskussion om detta. Vi har den uppfattningen att partistödet ska avvecklas. Vi kommer att driva frågan om avvecklingen av partistödet under våren och inför de kommande budgetarna. Även under själva valåret kommer det att läggas fram konkreta förslag om att avveckla partistödet. Förslagen läggs dessutom fram närmare valrörelsen, så det kommer säkerligen att blåsa friskt kring oss i detta sammanhang. Men vi har uppfattningen att partistödet ska avvecklas.

Jag talade om arbetstekniska skäl. Det finns ett antal människor som har anställts med hjälp av partistödet runt om i Sverige. Vi talar också om att avveckla Presstödsnämnden som en konsekvens år 2003, men lägger inte fram något konkret förslag för år 2002. Det har att göra med uppsägningstider och anställningstrygghet. Det är den förklaring jag kan ge Göran Magnusson.

Anf. 49 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Jag blir mer och mer fundersam när det gäller de arbetstekniska skälen. Jag kan förstå om man avser att följa de arbetsmarknads-lagar som gäller, men de gäller uppenbarligen inte på presstödsområdet. Där ska moderaterna klippa till omedelbart den 1 januari 2003. Då är alla pengar borta. Det finns ingen möjlighet till framförhållning. Möjligen kan man förhandla fram något i en eventuell budget hösten 2002.

Det är ett hypotetiskt resonemang jag för, men jag ska ändå ställa frågan. Det finns åtminstone 230–240 ledamöter som är för både presstöd och partistöd. Jag vill fråga Margareta Nachmanson om avveckling av partistödet är ett villkor för att bilda regering ihop med dem som vill ha kvar partistödet.

Anf. 50 MARGARETA NACHMANSON (m) replik:

Herr talman! Jag kommer inte att finnas kvar i denna riksdag när den borgerliga regeringen ska bildas. Jag kan inte uttala mig om de förhandlingar som de fyra borgerliga partierna kommer att föra i september nästa år angående övertagandet av regeringsmakten.

Anf. 51 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Herr talman! Den debatt som har förts i kammaren under drygt två timmar handlar om det utgiftsområde som kallas Rikets styrelse – ett fundament i svensk demokrati. Det gäller Regeringskansliet och kostnaderna för riksdagen. Det gäller justitieombudsmannainstitutet, och det gäller en lång rad andra utgiftsposter. Totalt gäller det knappt 1 % av statens totala budget. I huvudsak diskuteras presstödet, som omfattar mindre än 10 % av denna procent, dvs. 1 ‰ av statens budget.

Jag lyssnade mycket noga på det sista inlägget från Margareta Nachmanson, som jag för övrigt måste få berömma för hennes sätt att framföra sitt inlägg. Hon hämtade näring hundra år tillbaks i tiden.

För hundra år sedan hade vi en teknisk revolution i landet. Tidningen blev var mans ägodel, och folk runtom i landet blev läskunniga. Även fattiga människor kunde börja läsa. Tidningarna fick en stor spridning, och de kom att betyda väldigt mycket i den politiska agitationen från folkrörelser och politiska partier, som då växte fram.

Nu står vi inför en liknande revolution. Det gäller det som kallas IT. Det finns webbtidningar och nya sätt att kommunicera med människor. Det är klart att vi kommer att få se många nya aktörer och många nya opinionsbildare på webben och på Internet.

Det är också därför Mediagrundlagsutredningen har lagt fram ett förslag till regeringen som möjliggör för nättidningsinnehavare och hemsidesproducenter att söka utgivningsbevis och få skydd av tryckfrihetsförordningen. Det gör man för att öka opinionsbildningen i landet. En lagrådsremiss har nyss lämnats av regeringen, och snart kommer en proposition som möjliggör denna otroligt stora vidgning av yttrandefriheten och tryckfriheten i vårt land. Vi är flera i denna kammare som har bidragit till detta.

Först när vi får se effekten av den nya revolutionen i det nya århundradet kan vi se huruvida det nuvarande presstödet ska omformas till att omfatta andra medier än de nuvarande tryckta tidningarna. Det har Göran Magnusson redan varit inne på.

Därför är det inte oviktigt att i dag påminna om att vi lever i ett tidevarv då vi har möjligheter att skapa många nya aktörer, många nya opinionsbildare och många nya kanaler ut till människor. Men ännu är det bara knappt halva befolkningen som har tillgång till de datorer som erfordras för att ta emot det budskapet. Det är långt kvar innan ”alfabetismen” har spridit sig till hela landet.

Att i dag montera ned och skrota det nuvarande presstödet över en natt, eller över ett år som Moderaterna föreslår, skulle ofelbart göra Sverige tystare. På många tidningsspridningsområden – det finns ungefär 74 sådana i landet – har vi redan en mycket svag opinionsbildning, en svag vinkling av skeenden. Därför krävs en stark *public service*, radio och TV, som motvikt mot ensidigheten i riksmidierna.

Jag är faktiskt glad att Svenska Dagbladet sprattlar på och försöker ge en motbild till Dagens Nyheter, som annars skulle ha en monopolställning i Stockholm.

Anf. 52 MARGARETA NACHMANSON (m):

Herr talman! Jag ska fatta mig kort. Kenth Högström talar om många nya möjligheter. Där är vi nog ganska överens, och jag sade också i mina

svar att jag tror på den nya tekniken och de möjligheter den innebär. Men för den sakens skull behöver man ju inte fastna i ett gammalt system där det har visat sig att effekterna inte är de som de skulle vara. Då skulle man hellre kunna gå på de förslag som föreligger i dag om att stödja de andra formerna så att det blir lite större utbud eller lite större tillgänglighet runtom i landet.

Nu sägs det att det här skulle komma ganska snart. Det ska alltså komma nya saker, men i avvaktan på det ska vi bibehålla ett system som uppenbart har stora brister. Då tycker jag att skattebetalarnas pengar kan användas till något bättre.

Anf. 53 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Herr talman! Vi *tror* båda att vi ser en teknisk revolution i vardande, att fler opinionsbildare kommer till, att fler fria röster kommer till och att vi får många fler som engagerar sig för att bedriva opinion, men vi *vet* det inte. I det läget vill ni skrota ned presstödet helt och hållet, med följd att ett sjuttio-tal tidningar omedelbart får slå igen och att vi får ett tystare Sverige. Vi står dessutom inför en oviss framtid och vet inte hur de nya medierna kommer att utvecklas. Det är för mig en gåta att ni kan hamna där.

Om det vore så att Moderaterna omfattade lite av Helena Bargholtz åsikt, nämligen att man kunde omvandla det presstöd som ändå finns till att gälla andra medier, skulle jag kunna förstå poängen. Men att skrota stödet helt skulle göra Sverige tystare. Det skulle göra många läsare betydligt mer vilseförda, skulle jag vilja säga. Varje händelse som sker ute i landet bör helst speglas av minst två för att man ska få en bra bild. Där den speglas av bara en enda opinionsbildare eller nyhetsförmedlare blir ofta bilden inte hel och full. Det tycker jag är väldigt tråkigt.

Låt mig ändå påminna Margareta Nachmansson om att hennes parti har haft tre regeringsperioder på sig att förändra presstödsvillkoren. I intet av de fallen har det skett. Vad kan det bero på? Kan det bero på att ni är helt ensamma om er åsikt? Den omfattas faktiskt inte av vare sig Centern eller Kristdemokraterna, och fram till helt nyligen inte heller av Folkpartiet.

Anf. 54 MARGARETA NACHMANSON (m):

Herr talman! Då är vi tillbaka vid frågan om den framtida regeringsbildningen. Man har väl uppenbart i de tidigare borgerliga regeringarna inte kunnat komma överens om frågan om presstödet. All politik och all regeringsbildning av olika slag handlar ju om ett givande och ett tagande. Jag återknyter avslutningsvis till vad jag sade förut: Vi får väl se hur de fyra borgerliga partierna kommer att hantera den här frågan och vilken betydelse den får i den regeringsbildning som förväntas äga rum i september nästa år.

Anf. 55 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Herr talman! Uppenbarligen har man inte lyckats från Moderaternas sida tidigare, och man kommer väl heller inte att lyckas nästa gång – kanske inte ens med att bilda regering, och i varje fall inte med den här frågan.

Som jag har förstått det finns det en stor majoritet i den här kammar-
ren av samtliga partier – från Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialde-
mokraterna till Kristdemokraterna och Centerpartiet, och faktiskt också
halva Folkpartiet – som vill ha någon typ av presstöd, någon typ av stat-
lig garanti för att vi ska kunna ge ut endagars-, tvådagars- och flerdagars-
tidningar i hela landet och distribuera dem till alla hushåll som så önskar.
Det finns en garanti.

Det finns ett parti som inte tycker så, och det är Moderaterna. Och
varför gör man inte det? Jo, man menar att marknadskrafterna ska råda
fullt ut. Det innebär att Moderaterna, som i andra sammanhang verkligen
vill utvidga, som man säger, det fria ordet inte minst inom etermedierna,
på det här området vill skapa ett tystare Sverige, ett mindre livaktigt
opinionsbildande och betydligt färre tidningar.

Lär av Norge i stället! Det finns inget land i världen som utger fler
tidningar till fler människor än Norge. Man har över 700 dagstidningar i
de små byarna och distribuerar dem t.o.m. till de norska utvandrade ätt-
lingarna i Amerika – varje dag. Det är ett livaktigt meningsutbyte mellan
dessa tidningar – och de har en sorts presstöd. Jag tycker att vi skulle lära
lite av våra grannländer i stället för att nu argumentera för att göra Sve-
rige tystare, som Moderaterna vill.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

6 § Anslagen till skatteförvaltningen, Tullverket och kronofogde- myndigheterna m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU1
Anslagen till skatteförvaltningen, Tullverket och kronofogdemyndighet-
erna m.m. (prop. 2001/02:1 delvis).

Anf. 56 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Vi ska nu börja behandla skatteutskottets budgetären-
den. Det här betänkandet behandlar anslagen till skatteförvaltningen,
Tullverket och kronofogdemyndigheterna. I dessa delar har vi i Center-
partiet föreslagit andra ramar än de som behandlingen nu gäller. Jag vill
här hänvisa till finansutskottets behandling av budgeten och den reservat-
ion som vi där har lagt fram. I denna föreslår vi bl.a. att man ökar ansla-
gen till Tullverket med 20 miljoner, med anledning av den nya Scheng-
enöverenskommelsen och den tåg- och biltrafik över Öresundsbron som
kräver ökade åtgärder och som i sig är ett stort problem. Budgetreglerna
säger dock att jag på detta område inte kan ha något yrkande.

Däremot har jag det beträffande en annan del i betänkandet, som be-
handlar folkbokföringslagen och där det också föreligger motionsyrkan-
den från allmänna motionstiden. I Centerpartiets motion har vi föreslagit
att folkbokföringslagen ska ändras så att ungdomar som bedriver högre
studier ska kunna få ha kvar sin folkbokföring på hemorten. I dag gäller
ju att de ska folkbokföras på studieorten. Vi tycker inte att detta är bra,
och det av flera skäl. Ett är psykologiskt, nämligen att man när man man-

*Anslagen till skatteför-
valtningen, Tullverket
och kronofogdemyn-
digheterna m.m.*

talsskriver sig på en ny ort bryter banden med hembygden. Det kan ha denna psykologiska effekt. Men framför allt finns det många ungdomar som är engagerade i samhällsarbetet rent allmänt. Det sägs att ungdomar är ointresserade av partipolitik, men de är minsann inte oengagerade i samhällsfrågor. Sådant här kan psykologiskt bidra till att man inte har möjlighet att engagera sig i samhällsarbetet och för hembygdens utveckling, och det tycker vi är synd.

Vi beklagar att vi inte har fått gehör för detta yrkande. Jag har svårt att förstå skälen till att utskottsmajoriteten vill avslå detta. Därför, herr talman, ber jag att få yrka bifall till den reservation som är fogad till detta betänkande av Rolf Kenneryd och Lennart Kollmats.

Anf. 57 LENNART KOLLMATS (fp):

Herr talman! Tyvärr, får jag väl lov att säga, anser Folkpartiet liberallerna inte att de av regeringen föreslagna anslagen för tull och skatteförvaltning räcker till för att vi ska ha en godtagbar offensiv nivå. Av den anledningen har vi i vårt budgetförslag anslagit ytterligare 50 miljoner till skatteförvaltningen och 25 miljoner kronor till tullen.

Vårt budgetalternativ har fallit tidigare här i kammaren, därför finns det ingen reservation avseende detta till det här betänkandet. Men vi har ett särskilt yttrande där vi kortfattat har redogjort för förslaget. Jag ska utveckla det lite grann.

Det finns undersökningar som visar att knappt hälften av medborgarna har förtroende för skattemyndigheten. Störst betydelse för det låga förtroendet är att man anser att kontrollen av deklARATIONERNA inte fungerar bra. Dessvärre är det bara 22 % som tycker att den fungerar bra. De här uppgifterna finns i en enkätundersökning som Riksskatteverket har genomfört i början av det här året. En klar majoritet av medborgarna anser att omfattningen av skattefusket är ett allvarligt samhällsproblem.

När det gäller skattepolitiken och uppbörden av skatterna är rättvisa ett återkommande ord i all retorik. För att rättvisa ska råda är det viktigt att de skatter som finns i görligaste mån betalas på ett korrekt sätt. Det är en tung uppgift som Riksskatteverket och de regionala skattemyndigheterna har.

Det finns också uppgifter om att effektiviteten och rättvisan inte är vad man skulle kunna önska. Varje år går stat och kommuner till följd av den bristande effektiviteten miste om stora skatteintäkter. Det finns något som kallas skattefel och det brukar ibland uppskattas till ca 90 miljarder kronor. Det motsvarar 5 % av BNP.

Det handlar inte bara om att i princip få in mer skattepengar, utan det handlar lika mycket om att hederliga medborgare ska skyddas mot att andra skor sig på deras bekostnad, om att försvara en sund marknadsekonomi och rättvisa villkor för småföretagare. Det är också allmänt känt att svartjobb inom sektorer som hantverk och hushållsarbete är vanligt förekommande.

”Det ska vara lätt att göra rätt” är en god devis. Det gäller både ur konkurrenssynpunkt och ur mer praktisk administrativ synpunkt. Och vår liberala politik om skattelättnader för hushållstjänster, slopad förtida moms och sänkta arbetsgivaravgifter i privata tjänstesektorn innebär viktiga steg mot ett skattesystem där ett hederligt beteende lönar sig bättre.

För att klara framtidssatsningarna och den ökande trafiken – den ökar med tiotals procent över Sveriges gränser – har Tullverket begärt ytterligare anslag för framför allt investeringar i ny informationsteknik, tekniska hjälpmedel och personal för att förstärka skyddet vid gränserna mot framför allt narkotikasmuggling.

Sedan 1997 har Tullverket ett antal mål för sin verksamhet som visar på en ökad vilja till förändring av tidigare regler, som pekar på större förståelse för näringslivets krav på färre och enklare regler. I deras verksamhetsidé anges bl.a. att man ständigt ska förbättra tullrutinerna för att nå största möjliga samhällsnytta och även stärka svensk konkurrenskraft. Vi från Folkpartiet tycker att det här är bra mål.

De mer öppna gränserna sedan inträdet i EU har ställt nya krav på tullen. Det visar inte minst ökningen i antalet beslag de senaste åren. Folkpartiet vill med hänsyn till det kraftfulla tryck som nu finns på våra gränser öka anslaget nästa år, som jag sade tidigare framför allt för att möta narkotikasituationen.

Till den reservation som vi har tillsammans med Centerpartiet. Jag hade häromåret en enskild motion i samma riktning beträffande folkbokföring. Det kan synas vara en ganska liten fråga, herr talman, men den har faktiskt en reell betydelse för den enskilde och även för oss som partier. Jag ska ta som exempel det som föranledde mig att skriva motionen för några år sedan.

Jag har en svärson som satt i räddningsnämnden i Kungsbacka. Det innebar också en aktivitet inom partiet. Nu studerar han i Göteborg. Han flyttade ihop med vår dotter i Göteborg, och enligt folkbokföringslagen ska de skriva sig där. Det innebar naturligtvis att han under mandatperioden fick lämna sitt uppdrag i Kungsbacka, och naturligt nog kunde han inte få något nytt uppdrag i Göteborg. I praktiken innebar det att vi tapade honom, inte som svärson, men som politiskt aktiv.

Det är möjligt att det här hade hänt ändå, men jag kan inte förstå vad det hade varit för fel i att han hade fått fortsätta sitt uppdrag i räddningsnämnden i Kungsbacka och vi hade haft kvar en ung människa som var politiskt engagerad. Om ni är uppriktiga tror jag att ni också inser problematiken, möjligtvis har ni också i andra partier råkat ut för samma problem.

Det handlar inte om ungdomar under 18 år, som utskottet till dels har tagit upp i betänkandet. Det handlar i första hand om ungdomar som bedriver postgymnasiala studier. Det är framför allt där problemen märks, för de som är under 18 år har inga politiska uppdrag.

Jag tycker att man borde ha sett lite mer allvarligt på förslaget att underlätta för ungdomar att ha kvar sina politiska uppdrag och sitt samhällsengagemang också under studietiden. Jag yrkar också bifall till reservationen.

Anf. 58 ULLA WESTER (s):

Herr talman! Politik är inte bara att vilja, det är också att ständigt tvingas välja, att göra prioriteringar, avvägningar och sammanvägningar. Att skriva önskelista är naturligtvis lätt, särskilt när man slipper ta ansvar för konsekvenserna. Det brukar oftast vara på det sättet att oppositionen vill mer och dyrare. Inte så sällan väntas finansieringen klaras med hjälp

av de s.k. dynamiska effekterna, som tycks vara bra att ha när ingen annan finansiering står till buds.

I detta betänkande är det faktiskt bara Folkpartiet och Kristdemokraterna som gör som de brukar, dvs. vill mer och dyrare än utskottsmajoriteten. Moderaterna och centerpartisterna bygger var för sig också upp sina förslag kring dynamiska effekter, fast åt det motsatta hållet, så att säga. De kraftiga nedskärningar som de vill göra på Riksskatteverkets konto förväntar de sig inte ska medföra några negativa konsekvenser tack vare just dessa välsignade dynamiska effekter.

De borgerliga har som vi har hört var sitt särskilt yttrande, och förslagen spretar som sagt åt olika håll. Dock råder det samstämmighet om en utökning av Tullverkets ram. Hur mycket pengar det i så fall ska röra sig om råder det delade meningar om.

För oss socialdemokrater är skattekontroll mycket viktig. Vi föreslår därför mer pengar till skatteförvaltningen. Lika viktigt är det med gränskontroll och effektiv handel. Därför vill vi också utöka Tullverkets ram. Det vi definitivt inte är beredda till är att biträda de moderata och centerpartistiska förslagen som går ut på att finansiera detta påslag till tullen genom neddragningar på skattekontrollen.

Jag är faktiskt övertygad om att svenska folket är med oss i vår slutsats att både skattekontroll och gränskontroll behöver förstärkning. Men hur stora dessa förstärkningar ska vara måste som alltid vägas mot alla andra viktiga områden, t.ex. vård, skola och omsorg.

Det tycks råda en föreställning om att mycket pengar eller skattesänkningar med någon sorts automatik uppdagar skattebrott och smuggling. Så enkelt är det naturligtvis inte. Allt och alla kan omöjligt kontrolleras oavsett hur stora anslag vi skickar till skatteförvaltningen och Tullverket. Arbetsorganisation och metodval är i stället nycklar till framgång och likaså att medvetandegöra allmänheten om konsekvenserna av skattefiffel och smuggling.

Tullverket har i allt väsentligt uppnått sina verksamhetsmål. Detta har det åstadkommit genom att använda sina resurser mycket väl. Det har utvecklat ett förnämligt IT-system. Det har metodutvecklat och använder sig av riskanalyser och hotbildsanalyser. Lagändringar och samarbete nationellt och internationellt har tillfört nya effektiva verktyg. Med den nu större penningpåsen kan Tullverket köpa in ett antal portabla röntgenutrustningar som ytterligare kommer att förstärka och förenkla kontrollarbetet.

Skattekontrollen har däremot tappat fart trots ansträngningar från skattemyndigheternas och Riksskatteverkets sida. Det är rimligt och klokt att öka på anslaget men också att samtidigt noga följa utfallet. Riksskatteverket håller på med en utvärdering av kontrollarbetet. Tills vi har det resultatet för handen bedömer vi den föreslagna anslagsökningen vara väl avvägd.

När det gäller kronofogdemyndigheterna är Moderaterna det enda parti som yrkar på en nedskärning. Beskattning, uppbörd av tull och avgifter men också indrivning av dessa skatter och avgifter är olika sidor av samma mynt. Effektivitet kräver balans i resurstilldelningen. Vi socialdemokrater tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att regeringens anslagsförslag har denna balans.

Som vi hörde innehåller betänkandet också ett avsnitt om folkbokföringsfrågor. Här finns en reservation från Centerpartiet och Folkpartiet. Deras förslag att vuxna studerande ska få välja folkbokföringsort verkar sympatiskt vid första anblicken. Det är helt klart så. Men vid närmare eftertanke falnar entusiasmen. Den utökade när demokrati som jag förstår att reservanterna eftertraktar motverkas direkt av förslaget.

Herr talman! Jag yrkar därför avslag på reservationen men naturligtvis bifall till skatteutskottets förslag i betänkandet.

Anf. 59 AGNE HANSSON (c) replik:

Herr talman! Ulla Wester säger att politik är att prioritera. Det är det ju, men det är inte att skriva några önskelistor. Jag vill hänvisa till att våra budgetförslag är finansierade. Vi vill öka anslagen till Tullverket med tanke på de gränsproblem Sverige nu har. Vi har hänvisat till att vi har ett betydligt enklare fastighetsskatteförslag som skulle kunna göra det möjligt att omfördela pengar mellan verken.

Så till folkbokföringen. Ulla Wester säger här att politik är att vilja. Jag har då väldigt svårt att förstå varför inte Socialdemokraterna vill ge ungdomarna möjlighet att engagera sig i sin hemkommun där de är födda och inte på studieorten, vilket ju är omöjligt, som Lennart Kollmats också beskrev.

Tydligen har sympatin falnat för Centerpartiets förslag, enligt Ulla Wester. Hur det motverkar engagemanget från ungdomarna fick jag inte klart för mig. Jag skulle vilja få de skälen. Jag har förstått att i varje fall nu i nomineringstider kan ungdomarnas engagemang vara betydelsefullt för Socialdemokraterna.

Förslaget att ändra folkbokföringen kostar inte ett öre. Varför är inte Socialdemokraterna intresserade av att ge ungdomarna möjligheter att engagera sig i samhällsarbetet?

Anf. 60 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Agne Hansson väljer smakligt att berätta att Centerpartiet vill öka anslagen till Tullverket. Han glömmer att berätta att det vill skära ned 50 miljoner från Riksskatteverket redan nästa år. Den finansieringen ska ske genom förenklingsförslag som partiet förvisso har redovisat men som kammaren redan har sagt nej till. Om kammaren hade sagt ja hade ändå inte de 50 miljonerna kunnat tas hem redan nästa år. Det är en omöjlighet.

Jag skulle vilja veta hur i all fridens dar Centerpartiet har tänkt sig att RSV ska kunna klara den situationen. En av huvuduppgifterna för RSV är att styra skattemyndigheternas rättstillämpning. Det innebär att människor ska bli lika behandlade överallt i Sverige. Hur ska RSV kunna klara det med de gigantiska nedskärningarna? Bryr sig Centerpartiet inte om rättssäkerheten?

Men allt är inte pengar, Agne Hansson, åtminstone inte i fallet med folkbokföringsreservationen. Lokalt politiskt arbete bygger på närhet och delaktighet. Det arbetet bör jag bedriva där jag har min vardag. Om jag studerar på annan ort blir hemkommunen en kommun jag besöker.

Anf. 61 AGNE HANSSON (c) replik:

Herr talman! Prioriteringsarbetet får inte vara statiskt. Prioriteringarna inom en myndighet måste gå att ändra så att man klarar av dessa saker. På den punkten vill jag i övrigt hänvisa till vår motion och till vår reservation i finansutskottet och det särskilda yttrandet i betänkandet.

När det gäller folkbokföringen har närheten självklart en betydelse. Men är man rotad i en hemkommun håller man väl kontakten med hemkommunen. I dagens läge med all den moderna teknik vi har är detta inte något problem. Det kostar inte någonting. Jag har fortfarande inte fått svar på vad det var för motiv som gjorde att entusiasmen falnade hos Socialdemokraterna för att låta ungdomar över 18 år vara fortsatt skrivna i hemkommunen när de studerar på annan ort.

Anf. 62 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Jag ska svara så enkelt jag kan. Förslaget skulle slå sönder hela grunden för kommunalpolitiken. Visst är det oerhört viktigt med politiskt engagemang. Det är jag verkligen den första att hålla med om. Men varför är det fel att bedriva detta politiska engagemang på den ort man lever och bor, i det här fallet studieorten? Är det möjligen så att Centerpartiet har så få lokala partiföreningar att det inte finns utrymme? Så är det i varje fall inte för Socialdemokraterna. Vi har gott om lokala föreningar.

Jag kan ta mig själv som exempel. Om jag studerar till läkare sju eller tio år i Lund tycker inte jag att det är särskilt närdemokratiskt att jag kanske en gång i månaden pendlar de tio milen hem till Kristianstad för att delta i ett nämndsammanträde. Nog är det väl bättre att jag engagerar mig på den ort där jag har min vardag? Det är närdemokrati, inte det andra.

Anf. 63 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! När det gäller förstärkningar till skatteförvaltningen och Tullverket är vi eniga. Det är nivån som skiljer oss åt.

Att vi vill anslå mer pengar till skatteförvaltningen beror på att vi anser att de skatteförslag som socialdemokraterna lägger fram är komplicerade. Mot den bakgrunden behöver skatteverket mer pengar än vad ni har räknat med. Jag upplever det som att ni inte riktigt har förstått hur komplicerade regler som ni håller på att införa. Men det har vi förstått, och efter 2002 vill vi genomföra en sänkning, för då hoppas jag att vi får förenklade skatteregler.

Utan att vi ska behöva ta hela den debatten kan jag lova att vi har finansierat våra förslag. Men den debatten hölls i anslutning till finansutskottets betänkande.

När det gäller detta med ungdomar blir jag något bekymrad över att Ulla Wester ser det som en så stor fråga att den leder till att man slår sönder grunderna för hela den kommunala demokratin. Det är väl ändå att ta i. Det gäller ju enbart de ungdomar som studerar. Tyvärr är det inte så många ungdomar som sitter med i nämnder och styrelser.

Nu håller man på med nomineringsarbetet. Man föreslår ungdomar till olika positioner, och det gör att de kanske kommer in i fullmäktige eller blir ersättare där. De kan också få uppdrag i styrelser och nämnder. De kanske innehar uppdraget i ett år och sedan ger de sig i väg till en

regional högskola eller till ett universitet. Då måste de lämna sitt uppdrag, och det är ett elände. På studieorten har de inte möjlighet att få den förankring som gör att de kan komma med i styrelser och nämnder för att se hur dessa fungerar och inte minst för att kunna sätta sin ungdomliga prägel på arbetet, för det behövs verkligen.

Jag ser det som en demokratifråga att ungdomar ska finnas kvar i kommunala nämnder och styrelser. De har kunskaperna och sin bakgrund i hemortskommunen. Det här rör sig inte om något stort antal personer, men detta är viktigt för de enskilda ungdomarna.

Anf. 64 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Det är kanske ont om folktopartistiska lokala föreningar, vad vet jag.

Poängen med kommunpolitiken är ju att man i sin vardag ser hur barnomsorgen och skolan fungerar och hur människor har det. När jag går till Konsum och köper mjölk möter jag kommuninvånare som gärna berättar för mig vad som är bra och dåligt. Det är själva grundtanken, inte att studera på ett ställe och sedan åka hem för att fullgöra ett politiskt uppdrag. Det måste vara rimligt att ha politiska uppdrag på studieorten. Något annat kan jag inte föreställa mig.

Vi är fullständigt eniga om att skattekontrollen måste bli bättre. Lennart Kollmats har rätt. Folkpartiet har denna gång inte svävat ut i alltför vidlyftiga förslag till finansiering. Jag har därför stor respekt för era åsikter.

Regeringen har genom åren successivt tillfört skatteförvaltningen mer pengar. Men nu pågår det en utvärdering av kontrollarbetet som tyvärr har gått ned i intensitet. Vi måste se över styrning och samordning och hur resurserna används. Används de på bästa sätt eller inte?

Delar inte Folkpartiet den uppfattningen att det är rimligt att vi avvaktar resultatet av de pågående analyserna innan vi ytterligare ökar ramen?

Anf. 65 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! Tyvärr avvaktar ju inte regeringspartiet och dess stödpartier med att införa väldigt krångliga skatteregler. Det är framför allt av det skälet som skattemyndigheten behöver denna förstärkning.

Rör det sig om 30 miljoner, 50 miljoner eller 70 miljoner utöver regeringens förslag? Det vet vi egentligen ingenting om. Vi vet inte heller om regeringens förslag till förstärkning är riktigt. Ändå har ni gått längre med ert förslag, och det tycker vi är bra, men vi vill förstärka ytterligare. Det är en bedömning av nivån och en markering från vår sida som visar vad vi tycker om era skatteförslag. Det ska det hållas en debatt om här alldeles strax.

Ulla Wester talar som om ungdomarna vore i majoritet i fullmäktigeförsamlingar, nämnder och styrelser, men det är ju inte så. Jag tycker att vi borde ha som uppgift att arbeta för att motverka förgubbning och förgumning i de kommunala och landstingskommunala församlingarna.

Det är uppenbart att Ulla Wester tycker att det var eländigt innan denna folkbokföringslag infördes. För inte så hemskt många år sedan behövde man inte vara mantalsskriven på studieorten, och därmed kunde man fullfölja sina kommunala uppdrag på hemorten.

Anf. 66 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Lennart Kollmats har tyvärr inte rätt till någon ytterligare replik. Men jag vill ändå göra en poängtering.

Lennart Kollmats talade om de krångliga socialdemokratiska skatteförslagen. Jag vill då återkomma till motionen om folkbokföringsfrågor. Motionärerna skriver att kostnaderna ska utjämnas mellan studieorten och hemkommunen. För mig låter det som ett ohyggligt krångligt förslag som rimmar väldigt illa med det som Lennart Kollmats sade i sin sista replik.

Anf. 67 CATHARINA HAGEN (m):

Herr talman! I det föreliggande betänkandet behandlas Tullverket, skatteförvaltningen och kronofogdemyndigheten. Frågan om anslag till dessa myndigheter avgjordes tidigare i riksdagen. Därför har vi avgett ett särskilt yttrande som jag här kort ska beröra på ett par punkter.

Vi anser till att börja med att tullen har gjort och gör en föredömlig insats för att löpande effektivisera sin verksamhet. Trots det vill vi ändå ge Tullverket extra ekonomiska resurser på 40 miljoner kronor för att ytterligare förstärka gränsskyddet. Det är viktigt med tanke på att hårt beskattade varor såsom tobak och alkohol utgör grunden för stora smuggelströmmar. Det gäller också vapen och narkotika.

Smugglingen är kriminell i sig själv, men den utgör också grunden för andra kriminella aktiviteter, t.ex. terrorverksamhet. Därför vill vi lägga så mycket resurser som möjligt på ett förstärkt gränsskydd.

För polisen är det också viktigt att tullen har en fysisk närvaro, eftersom man också har en preventiv funktion. Tullens arbete måste också ses mot bakgrund av en kontinuerligt ökande ström av varor och människor över gränserna och en utveckling mot alltmer handel och resande.

Den andra posten som jag vill beröra gäller skatteförvaltningen. Vi vill ge den 75 miljoner kronor mindre än vad regeringen vill göra. Skattemyndigheterna och Riksskatteverket förfogar över 5 ½ miljarder kronor. Vi tror att det går att minska det anslaget med 75 miljoner kronor. Vi tror också att myndigheten har möjlighet att rationalisera sin verksamhet med bibehållen hög kvalitet på sitt arbete med de resurser som vi föreslår.

Dessutom har moderaterna lagt fram skatteförslag som innebär förändringar för Riksskatteverket. Vi vill t.ex. direkt slopa sambeskattningsen och reklamskatten. Vi vill också förändra fämansbolagsreglerna. På det viset blir det mindre arbete för Riksskatteverket även på kort sikt. Mot den bakgrunden anser vi att det finns möjlighet att minska anslaget med 75 miljoner kronor.

Herr talman! Till sist vill jag bara nämna att vi är mycket tillfredsställda med det beslut som regeringen har kommit fram till när det gäller folkbokföringen, att den även i fortsättningen ska ske inom territoriell församling inom Svenska kyrkan. Efter mycket kritik från bl.a. moderaterna har man stannat vid att behålla det nuvarande systemet, och det är vi tillfredsställda med.

Anf. 68 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Jag tror att Catharina Hagen glömde att tala om att det ökade anslag till Tullverket som Moderaterna vill skicka i väg ska finan-

sieras genom att pengar ska tas från kronofogdemyndigheterna. Jag tycker att det är en ganska intressant uppgift för väljarna.

De 75 miljoner kronor som Moderaterna vill plocka bort från Riksskatteverket måste ju rimligen innebära att skattekontrollen, som är så viktig, i stort sett skulle gå i sank, och likaså rättssäkerheten.

Herr talman! Jag skulle vilja fråga Catharina Hagen om hon och hennes parti kommer att gå ut i valrörelsen och öppet berätta att man vill minska skattekontrollen och rättssäkerheten.

Anslagen till skatteförvaltningen, Tullverket och kronofogdemyndigheterna m.m.

Anf. 69 CATHARINA HAGEN (m) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att beröra kronofogdemyndigheterna. Det är riktigt att vi vill minska anslagen till kronofogdemyndigheterna med 40 miljoner kronor, men då ska man komma ihåg att anslaget totalt uppgår till 1,4 miljarder kronor. Därför tror vi att en minskning med 40 miljoner inte är någon katastrof. Dessutom anser vi att kronofogdemyndigheterna bör titta på t.ex. tillsynsmyndigheten för konkursförvaltare. Det är tveksamt om man ska ha en speciell myndighet för detta. Vi tror att en möjlighet skulle kunna vara att rätten utser en kontrollant för konkursförvaltarna. Kronofogdemyndigheterna är en av de största fordringsägarna i många konkurser, och då kan man säga att tillsynsmyndigheten sitter på två stolar. Detta är ett besparingsförslag inom kronofogdemyndigheterna.

Om skattemyndigheterna totalt sett förfogar över 5 ½ miljarder kronor och vi minskar det beloppet med 75 miljoner, tror jag inte att kontrollverksamheten går i sank, som Ulla Wester säger.

Anf. 70 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Som flera av oss har sagt har Tullverket en mycket god målpuppfyllelse. Det har däremot inte kronofogdemyndigheterna. Det finns olika anledningar till det. Kronofogdemyndigheterna har mycket att göra. Man måste t.ex. snabba på skuldsaneringsprocessen. Det gäller också konkurstillsynen, och där är vi inte riktigt eniga. Dessutom är de här myndigheternas arbetsmängd otroligt konjunkturberoende. Man behöver se över hela arbetssituationen. Det finns mycket att göra, framför allt på personalsidan.

Jag är ganska säker på att också Moderaterna känner till att sjuktalen på de här myndigheterna är oroväckande höga. Vad de här myndigheterna allra minst behöver just nu är besparingar.

Anf. 71 CATHARINA HAGEN (m) replik:

Herr talman! Kronofogdemyndigheten har en budget på 1,4 miljarder, Ulla Wester. Vi har ett besparingsförslag på 40 miljoner. Dessutom pekar vi på att en hel myndighet skulle kunna läggas ned. Jag tror inte att kronofogdemyndigheternas verksamhet hänger på dessa pengar och på den myndigheten. En rätt kan ju utse en kontrollant. Då skulle man slippa den här myndigheten som kostar extra pengar.

Det finns höga sjuktal inom många offentliga verksamheter, Ulla Wester. Men många gånger hänger de inte ihop med att man har för lite pengar, utan det är en organisationsfråga och en ledarskapsfråga. Även inom de offentliga verksamheterna är man ju tvungen att rationalisera och modernisera. Därför anser vi att kronofogdemyndigheterna säkert

kan klara detta, trots att vi skär ned anslaget på 1,4 miljarder kronor med 40 miljoner.

Anf. 72 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Skatteutskottets betänkande om anslagen till skatteförvaltningen, Tullverket och kronofogdemyndigheterna har blivit mer omfattande än tidigare eftersom kronofogdemyndigheterna kommit in som nya myndigheter under detta anslag. Kristdemokraterna har skrivit ett särskilt yttrande med anledning av detta betänkande.

I parti- och kommittémotioner har Kristdemokraterna krävt ett högre anslag till skattemyndigheterna och Tullverket. Vi anser att skattemyndigheterna bör erhålla ytterligare 100 miljoner och Tullverket ytterligare 20 miljoner i anslag.

Ingen kan ifrågasätta det allt tuffare klimat som våra tulltjänstemän möter i gränstrakterna i dessa dagar. Jag kan på den egna hemmaarenan i Helsingborg dagligen skåda smuglingen av såväl tobak som öl. Tullen utmed hela Öresundskusten har ett omfattande ansvar. Man ska inte endast bevaka gränsen mellan Sverige och Danmark inom EU, utan också mot tredjeland, dvs. Norge.

Jag vill även nämna Göteborg och andra stora hamnar i vårt land. Dessutom har vi även Öresundsbron och våra internationella flygplatser som genom Schengenavtalet kräver en utökad bevakning. Samtidigt som vi vill öppna vårt land och låta människor röra sig fritt mellan länderna kan vi inte acceptera den alltmer växande smuglingen av droger. Samhället måste fortsätta att med alla till buds stående medel bekämpa smuglingen av droger.

Drogernas resa in i vårt land får allvarliga konsekvenser. Vi får ständigt rapporter om beslag som tullen gör. Beslagen uppgår tyvärr endast till ca 10 % av den beräknade illegala införseln. Ofta är det unga människor som fastnar i drogmissbruk och har behov av vårdens resurser. Vi anser att det är upp till tullen själv att ta ställning till hur medlen ska användas. Var och en inser att vi behöver fler tullare. Ett besök vid tullen i Helsingborg visar att man borde vara fler människor som kritiskt och med vana ögon kan kontrollera resenärerna.

Våra flygplatser har också fått andra typer av resenärer. Schengenarbetet kräver därför mer arbete av tullen. Därför vill vi alltså anslå ytterligare 20 miljoner utöver regeringens förslag, trots att regeringen redan ökat anslaget till tullen.

Herr talman! Jag vill också nämna skattemyndigheterna. Den ekonomiska brottsligheten i Sverige har tenderat att öka i stället för att minska. Vi har många påtagliga exempel på detta nere i Skåne. Många företag har missbrukat vårt moms-system och på det sättet tillskansat sig stora belopp från staten. Vi har den svårkontrollerbara verksamheten med *nonfilers* som agerar än i dag. Det är stora belopp som cirkulerar. Myndigheten i Malmö är fullt medveten om denna verksamhet, men man har inte ekonomiska resurser att komma till rätta med den. När man besöker myndigheten påtalas gång på gång behovet av mer resurser i form av personal.

Det finns god statistik som pekar på att varje extra krona som kan sättas in i ekobrottsbekämpningen kommer tillbaka mellan sex- och tiofalt. Tjänstemän inom skattemyndigheten klagar på att revisionen av företag

endast kan ske en gång vart 50:e år. Man beskriver skattesystemet som något slags *collect box* som går runt och samlar in frivilliga gåvor i kontantbranschen.

Som vi kan förstå är det en god investering för staten att satsa ytterligare 100 miljoner kronor på skattemyndigheterna. Den svarta sektorn skadar nämligen den svenska ekonomin på ett allvarligt sätt.

Herr talman! Kristdemokraterna anser att regeringens budgetförslag är något för litet. Den svarta sektorn har alltid konkurrensfördelar gentemot näringsidkare som väljer att betala skatt enligt lagen. Skattemyndigheterna måste därför få stöd och erkännande i sin strävan efter att se till att rätt skatt betalas till stat och kommun.

Det finns även humanitära skäl till varför den svarta sektorn är skadlig. Förutom att staten går miste om inkomster för att finansiera den gemensamma välfärden går de svartarbetande dessutom miste om olika ekonomiska skydd som staten ger. Jag tänker på pension, sjukkassa och andra delar av vår välfärd.

Det finns många frågor som jag skulle vilja aktualisera. Det gäller t.ex. också personalen på myndigheterna. Många medarbetare som anställs slutar i dag alldeles för tidigt. Detta kan ju bero på den erfarenhet som jag har från Skattemyndigheten i Malmö, nämligen att arbetsplatsen är en synnerligen meriterande arbetsplats när det gäller att gå vidare i karriären. Men det kan också bero på att lönenivåerna oftast är alltför snäva i karriärstegen. Det är värdefullt att medarbetarna känner trivsel och stimulans i sina uppdrag, och därför anser jag att kristdemokraternas förslag om att ytterligare öka anslaget till skattemyndigheterna är viktigt och bra.

Anf. 73 ULLA WESTER (s):

Herr talman! Det är inte särskilt ofta som jag är överens med kristdemokraterna, men i dag var jag det faktiskt en kort stund, nämligen när Kenneth Lantz beskrev vikten av gränskontroll och skattekontroll. Om detta är vi helt överens. Men så har vi detta med anslagets storlek. Kristdemokraterna brukar ju vara väldigt angelägna om att ge ut skattepengar, men de talar ändå alltid om skattesänkningar. Det skulle vara intressant om jag någon gång fick höra att kristdemokraterna bejaktar det faktum att pengar faktiskt inte löser alla kontrollproblem. Skattemyndigheterna måste ju ha verktyg för sin kontrollverksamhet, bl.a. i form av lagstöd.

Under den borgerliga regeringsperioden togs i stort sett alla dessa verktyg bort. Myndigheterna fick under den tiden inte ens göra oanmälda revisionsbesök. Detta har vi rättat till, men kristdemokraterna har alltid röstat emot. Jag skulle därför vilja veta, herr talman, vad kristdemokraterna egentligen menar med skattekontroll, eftersom dess genomförande tycks vara så integritetskränkande.

Anf. 74 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Vi anser att skattemyndigheten själv har den kunskap och kompetens som krävs för en fullgod skattekontroll. Jag menar att vi inte i detalj ska styra den verksamheten och tala om hur den ska gå till, men låt mig få referera till de kontakter som jag har genom mitt uppdrag i skattemyndigheten i Malmö, där man gång på gång pekat på behovet av större ekonomiska resurser för att över huvud taget hinna med den kon-

Anslagen till skatteförvaltningen, Tullverket och kronofogdemyndigheterna m.m.

Prot. 2001/02:36
28 november

Anslagen till skatteförvaltningen, Tullverket och kronofogdemyndigheterna m.m.

troll som man redan i dag har ett system för. Personalen klarar dock av resursmässiga skäl inte av att utföra den.

Jag nämnde i mitt anförande ett exempel, *nonfilers*. Det har också kommit till vår kännedom uppgifter om hur sällan ett företag möts av en skattekontroll. Vi tycker att det är synnerligen angeläget att få vara med om att bygga upp en preventiv verksamhet som stärker vårt svenska skattesystem.

Jag håller med Ulla Wester om att pengar inte löser alla problem, men jag tror att vi skulle bespara oss väldigt mycket extra arbete om vi fick enklare skatteregler. Jag har en känsla av att vi under dagen får tillfälle att återkomma till detta igen.

Anf. 75 ULLA WESTER (s):

Herr talman! Vi socialdemokrater är helt överens med kristdemokraterna om att skatteförvaltningen ska få mer pengar. Det är beloppen som skiljer oss åt. Jag talade tidigare, herr talman, inte om några detaljer utan om lagstiftning. Lagstiftningen är inte någon detalj i skattemyndigheternas kontrollverksamhet. Den är det grundläggande verktyget.

Anf. 76 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Jag uppfattade inte någon fråga, men jag kan avsluta detta meningsutbyte med att konstatera att Ulla Wester tidigare har sagt att vi ej behöver några besparingar, och det håller jag med om. Vi behöver ett större anslag, och kristdemokraterna uppfordrar regeringen att avsätta ytterligare 100 miljoner kronor till skatteförvaltningen. Vi tror att det behövs. Det behövs också en starkare skattekontroll i vårt land, med tanke på den enorma snårskog av regler som i dag finns. Övriga ledamöter har här sagt att vi skulle klara oss med ett lägre anslag till skatteförvaltningen. Ja, det skulle vi kunna göra om vi får enklare skatteregler, och det kan vi återkomma till när vi har ett annat regeringsunderlag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

En begränsningsregel för fastighetsskatten, m.m.

7 § En begränsningsregel för fastighetsskatten, m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU3
En begränsningsregel för fastighetsskatten, m.m. (prop. 2001/02:3).

Anf. 77 CARL ERIK HEDLUND (m):

Herr talman! Jag ska börja med en liten sedelärande historia.

Det var en gång ett konungarike som hade en finansminister som tog ut mycket höga skatter av folket. Mer och mer skatter behövdes för att bekosta regeringens olika idéer, och skattesystemet blev alltmer komplicerat. Så en dag förklarade finansministern att skattesystemet var "ruttet", och hövdingen för många av de arbetande fyllde på med att systemet var "perverst". Nu skulle man få ett nytt, enklare och tydligare skattesys-

stem. De många skattejuristerna skulle få se sig om efter något annat arbete.

En av kungens allra högsta ministrar hade också en gång slagit fast att bostaden var en medborgerlig rättighet, men kungens nya rådgivare visste ändå hur man skulle kunna öka skatteintäkterna genom att beskatta boendet. ”Fastighetsskatten är en bra skattebas. Det är en rekorderlig skatt”, sade finansministern. Nu kunde man se till att folk verkligen betalade, och så skrevs nya pålagor ut. Till slut var missnöjet med fastighetsskatten så stort att regeringen föreslog den ena förändringen efter den andra tills alltihop var en enda röra. ”Ruttet och perverst”, började folket att muttra. Därefter såg man till att kungen fick nya rådgivare, och sedan levde folket lyckligt i alla sina dagar.

Herr talman! Att äta och att bo är två grundläggande förutsättningar för överlevnad. När det gäller ätandet har vi i Sverige en lägre moms för mat köpt i butiker. Men för boendet har vi höjt byggmomsen, infört moms på alla tjänster och varor som hänger ihop med själva boendet, lagt på särskilda energiskatter och ovanpå alltihop en förmögenhetsskatt och så fastighetsskatten, som sägs ska motsvara en alternativ avkastning på fastighetskapitalet. Summan av alla dessa pålagor har inneburit att kostnaderna för boende har skjutit i höjden. En allt högre andel av inkomsten krävs för att betala boendet. Folk tvingas flytta eller kraftigt skära ned sina övriga utgifter. Fastighetsskatten har visat sig vara en bra katalysator för skatterevolter i flera länder, och så kan det bli också i Sverige.

Fastighetsskatten upplevs som orättfärdig. Regeringen har låtit utreda frågan flerfaldiga gånger och lanserat olika förslag till en bättre tingens ordning, men allt har till sist blivit ett moras av komplicerade bestämmelser, uppräknings, undantag och undantag från undantagen. Till denna kaotiska röra kommer nu också den begränsningsregel som är föremål för dagens debatt.

Förslaget om en begränsningsregel för fastighetsskatten innebär att hushåll, under vissa förutsättningar, ska betala högst 5 % av inkomsten i fastighetsskatt för en permanentbostad. Fritidsfastigheter omfattas inte.

Begränsningsregeln banar väg för en ny era av krångliga och svåra skatteregler. Regeln innebär ett komplicerat system med flera undantag och dessutom, som jag nyss sade, undantag från undantagen. Införandet av begränsningsregeln är en återgång till ett skattesystem som är svårgenomträngligt och i många fall obegripligt för skattebetalarna. ”Ruttet” och ”perverst” är omdömen som också skulle kunna gälla fastighetsbeskattningen, och begränsningsregeln bekräftar detta.

Ett flertal av remissinstanserna har påtalat att komplexiteten i skattesystemet kommer att öka. Riksskatteverket t.ex. anser att ”förslaget ur skattesystematisk synvinkel medför en olycklig blandning av tre olika skatter nämligen fastighetsskatt, inkomst- och förmögenhetsskatt”.

Begränsningsregeln skapar också marginaeffekter. Förutom de skatteökningar och bidragsminskningar som redan följer av en inkomstökning kommer fastighetsskatten att öka med 5 % av inkomstökningen. Och det är inte lite i ett samhälle där en mellaninkomsttagare har en total skattebörd på i storleksordningen 65 %. Det finns som bekant många dolda skatter i Sverige. Att det blir en så kraftig opinion mot fastighetsskatten beror naturligtvis delvis på att den är mycket synlig och tydlig.

Prot. 2001/02:36
28 november

*En begränsningsregel
för fastighetsskatten,
m.m.*

De föreslagna reglerna om sambeskattningsreglerna när det gäller begränsningsregeln medför också marginaleffekter på barnafödande och giftermål. I ett hushåll ska nämligen räknas in de personer som sambeskattas enligt lagen om statlig förmögenhetsskatt. Sedan får statsministern visa sig hur många gånger som helst med babyar på armen: Fakta kommer att tala för sig själv. Det kommer att bli jobbigare för familjebildning, och man kan inte räkna med att det blir så väldigt många nya barn födda.

Fastighetsskatten är en skatt på en fiktiv avkastning på husets taxeringsvärde utan koppling till någon verklig inkomst. Stigande marknadsvärden gör att skatten stiger till helt oacceptabla belopp för många människor. Begränsningsregeln medför höga administrativa kostnader och uppmuntrar till svartjobb, skenskrivningar och skatteplanering. Det föreslagna regelsystemet kan utgöra ett incitament för att i ökad utsträckning lämna oriktiga inkomst- och förmögenhetsuppgifter till skattemyndigheterna, skenskriva sig på annan ort osv.

Regeringen har dock ansett att "behovet av en begränsningsregel gör sig gällande med en sådan styrka att nu redovisade invändningar inte medför någon annan bedömning än att förslaget skall läggas fram". Regeringen medger därmed att fastighetsskatten fått så orimliga effekter att något måste göras. Tyvärr väljer regeringen att inom ramen för ett orättfärdigt skattesystem införa en mycket komplicerad begränsningsregel. Detta blir följden av ett högt skattetryck där skatt måste tas ut på trögrörliga skattebaser. Begränsningsregeln blir regeringens verktyg för att kunna bevara en orättfärdig skatt och ett högt skattetryck.

Begränsningsregeln är också ett bevis för att själva fastighetsskatten som sådan är felaktig. När många människor drabbas så hårt att en begränsningsregel måste införas är det naturligtvis fel på skatten. Att införa en begränsningsregel gör inte systemet bättre. Roten till det onda finns fortfarande kvar.

Dagens system resulterar i orimliga regionala skillnader. Områden med tillväxt och inflyttning skapar naturligtvis höjda marknadspriser på bostäder och därmed en hög fastighetsskatt. Fastighetsbeskattningen blir då en specialskatt på tillväxtregioner. För att tillväxten i landet ska bibehållas och utvecklas behövs det ju inflyttning och rörlighet i dessa regioner. Bostadsbrist och höga boendekostnader i tillväxtregionerna blir en hämsko som riskerar att hindra den fortsatta tillväxten i Sverige.

Människor ska naturligtvis ha möjlighet att bo i glesbygd, men människor ska också ha möjlighet att bo kvar i storstadsregioner, attraktiva kustområden och andra regioner där taxeringsvärdena höjs. Ingen ska tvingas från hus och hem på grund av orättfärdiga skatter. Det enda rimliga, herr talman, är att fastighetsskatten avskaffas helt. Ständiga förändringar och nya beslut skapar en känsla av osäkerhet. Vi anser att ett skattesystem ska uppfylla tre grundkrav: Det ska vara rättvist, det ska vara begripligt för den som betalar skatten och det ska vara stabilt så att inte plötsliga förändringar skakar sönder den skattskyldiges ekonomi.

Fastighetsskatten ska därför enligt vår mening successivt tas bort. Det första steget är att 1997 års taxeringsvärden även fortsättningsvis ska vara utgångspunkt för beskattningen. I de områden där prisutvecklingen har lett till sänkta taxeringsvärden ska dessa lägre värden gälla. Fastighetsskatten ska avvecklas successivt. Skattesatsen för småhus ska sänkas till 0,9 % och för flerbostadshus till 0,5 % år 2002. Därefter ska sänk-

ningen fortsätta tills fastighetsskatten är borta. För att minska de regionala skillnaderna används i Moderaternas förslag endast halva markvärdet som grund för beräkning. Dessutom ska förmögenhetsskatten avvecklas successivt. Med genomförande av våra förslag behövs det ingen begränsningsregel.

Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 78 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Så har vi att debattera ett betänkande som i sig är ett erkännande av att regeringens beskattning av våra bostäder har gått snett. Vi ska besluta om en regel som ska gälla retroaktivt, nämligen en begränsningsregel för fastighetsskatten.

Kristdemokraterna driver en politik som syftar till att alla ska ha råd till sin egen bostad. Hyra, räntor och andra avgifter kan komma upp till nivåer som blir påtagligt kännbara för många människor. Det visar sig att många, inte minst barnfamiljer, investerar i egna hem för att på sikt kunna få en rimlig bokostnad. Denna målsättning är i högsta grad lovvärd. Alltsedan den stora skattereformen har emellertid bokostnaderna skenat i väg. Från att staten bidrog med upp emot 20 miljarder har vi nu kommit fram till att boskatterna levererar motsvarande belopp till statskassan. Självklart blir det kännbart för många människor. Tragiska exempel har heller inte uteblivit. Vi har här i Riksdagshuset, ute på Mynttorget samt på gator och torg i vårt land mött människor som berättat hur deras ekonomi försämrats av den senaste fastighetstaxeringen.

Vi har inte glömt bort finansministerns erkännande av att boskatten faktiskt slog fel. En måndag i augusti meddelades att fastighetsskatten nu sänks med 0,2 procentenheter. Redan vid detta tillfälle noterades att regeringen därmed erkänner att boskatten slog hårt för många människor.

Nu ska vi ändra reglerna igen genom att införa en begränsningsregel, alltså ännu ett erkännande om att boskatten är för hög. Har regeringen lyssnat på sin egen argumentation, frågar man sig? Låter det inte motsägelserfullt att först sänka skatten i augusti och efter tre månader ändra den igen genom införandet av en regel som ska begränsa den senaste revideringen?

Herr talman, jag yrkar bifall till reservation 2 under punkterna 1 och 2.

Kristdemokraterna anser att nuvarande skattekonstruktion avseende våra bostäder är förkastlig. Vi har i landet en gammal princip att skatt ska tas ut efter bärkraft. Fastighetsbeskattningen går bjärt emot denna princip. Jag blev i går kontaktad av en familj i Höganäs kommun som köpt en fastighet för 300 000 kr. Taxeringsvärdet är 500 000 kr. Skatten drabbar dem så att de betalar fastighetsskatt, och dessutom får de ett underlag till sin förmögenhet som är helt fiktivt. Vi vill avslå förslaget med motivation att det inte går att lappa ihop regeringens dåliga boskattepolitik på det här sättet.

Då kommer jag till hushållens ekonomi, herr talman. För hushåll som kommer i åtnjutande av begränsningsregeln kommer marginalskatten att öka med ungefär 5 %. Är det då rimligt att människor som betalat sitt boende en gång för beskattade arbetsinkomster ska få ytterligare 5 % marginaleffekt av detta?

Prot. 2001/02:36
28 november

*En begränsningsregel
för fastighetsskatten,
m.m.*

Om man läser lagtexten och kommer fram till 11 § blir det oklart vad regeringen menar med ett hushåll. Ett sambopar som får barn eller gifter sig kommer att straffbeskattas, om jag tolkar lagen rätt. Är det riktigt att hela hushållets inkomster ska räknas in i hushållsinkomsten? Det skulle vara intressant att få svaret på denna fråga förklarad av regeringens företrädare här i debatten.

Herr talman! Det framgår också av propositionen och betänkandet att det inte endast är den beskattningsbara förvärvsinkomsten och eventuell inkomst av kapital som räknas in i hushållets totala inkomst. Om jag förstår saken rätt – fast jag skulle just i detta fall önska att jag missuppfattat totalt – så har vi fått ett nytt inkomstslag. Man kan ju fundera: Är detta något som ligger i pipeline och som i framtiden ska komma att drabba redan tyngda skattebetalare? Jag tänker på det horribla att 15 % av den skattskyldiges beskattningsbara förmögenhet efter att fastighetens taxeringsvärde räknats bort ska räknas som inkomst när begränsningsregeln ska användas.

Det är inte utan att man är imponerad av regeringens iderikedom. Gång på gång påminner finansministerns olika utspel oss om att allt går att beskatta och ska ses som en skattebas. Vore det inte mer rimligt, av flera skäl, att vända på steken och i stället fundera på om det är nödvändigt att kräva skatt på allt och alla? Tänk om folket skulle få lite friare händer att vänja sig vid att bestämma om privat konsumtion och välja enligt eget gottfinnande! Det är ju inte helt säkert att allt blir bättre, effektivare och billigare för att staten talar om och genom ekonomisk styrning visar hur vi ska bo, ordna barnomsorg och övriga områden i samhället.

Herr talman! Det finns ännu ett exempel på regeringens vilja att styra svenska folket genom att tydligt utse skattegruppen. Begränsningsregeln i sig beskär med begränsningar. Det hushåll som tjänar mer än 600 000 kr – nu talar jag om löneinkomster, kapitalinkomster och senaste nytt, de 15 procenten av förmögenhetsunderlaget – begränsas från att ej få del av begränsningsregelns förmånliga avtal. Regeringen tycks försöka begränsa antalet hushåll som ska få åtnjuta begränsningsregelns effekter.

Begränsningsregeln innebär inte någon lättnad inom regelverket. Tvärtom. Vi får ännu en krånglig lag som kommer att försvåra för allmänheten att förstå skattelagen. Det vore betydligt bättre om kammaren skulle kunna gå oppositionen till mötes och avslå förslaget om begränsningsregeln. Därefter bör regeringen få uppdraget att återkomma med en annan, enkel, lösning på boskatten, om den nu händelsevis behövs. En snabb åtgärd och ganska enkel att förklara är att frysa taxeringsvärdena, som vi redan har hört, på 1997 års nivå. Efter en dylik åtgärd skulle regeringen kunna få återkomma med en helt annan lagstiftning där begränsningsregeln blir helt överflödig.

Kristdemokraterna vill, herr talman, således att fastighetsskatten ska begränsas, och på sikt ska statlig fastighetsskatt bort. Den komplicerade begränsningsregeln klarar vi oss därmed helt utan.

Anf. 79 LENNART KOLLMATS (fp):

Herr talman! Ibland undrar man över varför det ska göras så besvärligt när det kan vara så enkelt. Regeringens förslag till begränsningsregel för fastighetsskatten är i mitt tycke ett typexempel. Först inser man från

regeringshåll att det är något fel på fastighetsskatten. Det måste man uppskatta, för det är ett bra steg på väg mot en sjukdomsinsikt.

Under några år finner man att det nog är bra att frysa taxeringsvärdena för att mildra effekterna av fastighetsskatten, men så enkelt får det tydligen inte vara. För skattesatsen var så hög att det ändå blev orättfärdiga effekter, ett uttryck som Arne Kjörnsberg inte gillade i förra veckans debatt, men jag förbehåller mig rätten att använda uttrycket. Med nya taxeringsvärden blev konsekvenserna orättfärdiga i attraktiva områden och i tillväxtområdena.

Det ansåg även vi i Folkpartiet, och för att komma till rätta med det har vi föreslagit att behålla de frysta taxeringsvärdena på 1997 års nivå, dvs. att de ska även gälla i år och framöver, och sänka skattesatsen till 1 % för villor och ½ % för hyresfastigheter. Därefter vill vi ha en fortsatt avtrappning av skattesatserna tills fastighetsskatten helt försvinner. Detta är ett mål för den långsiktiga strategi för fastighetsskatten som Folkpartiet lade fram vid sitt möte i Lund nyligen.

Det är så enkelt och lättförståeligt att varje deklarant, villa- och fritidshusägare med lätthet kan räkna ut sin skatt både för i år och för kommande år och därmed veta hur skatten slår. Det här tycker vi är en rättighet och en förutsättning för att man ska kunna ta ställning till hur man ska hantera sin privata ekonomi i övrigt. Men så enkelt får det tydligen inte vara. Regeringen föreslår ett komplicerat system med många komponenter. Vi har hört exemplet här tidigare, men jag vill ändå ta upp det.

I betänkandets sammanfattning står det att regeln innebär att fastighetsskatten efter skattereduktionen, under vissa förutsättningar, inte ska överstiga 5 % av den skattskyldiges inkomst. Med en vanlig tolkning borde det innebära att om jag som husägare tjänar 300 000 kr om året ska inte fastighetsskatten överstiga 15 000 kr. Men så läser man längre ned och finner att vid inkomstberäkningen ska inkomsterna slås ihop för make och maka eller sambor. Och inte bara det, om det finns ytterligare någon som bor i fastigheten och ingår i hushållet ska den personens inkomst också räknas in. Sedan ska vid inkomstberäkningen också förmögenheten beräknas på visst sätt. Det låter oroande, och det är det också: nya specialregler för fastigheten om den är för permanentboende, gränser för taxeringsvärde och gränser för inkomsterna. Tala om att komplicera livet för skattebetalarna!

Arne Kjörnsberg sade i förra veckans debatt: ”Skattesystemet ska ... bidra till effektivitet i det ekonomiska livet.” För den enskilde är deklarationen och skatteberäkningen absolut en del av hans eller hennes ekonomiska liv. Då undrar jag om socialdemokraterna tycker att det här förslaget bidrar till effektiviteten.

Sedan har vi det här med sambeskattning. Det är en fråga som Folkpartiet har drivit i många år, dvs. att avskaffa sambeskattningen. Såvitt jag vet – jag är ny i skatteutskottet och kan inte alla skatteregler – finns den bara kvar när det gäller förmögenhetsskatten. Men nu lyckas regeringen sprida sambeskattningen även till fastighetsskatten. Jag tog upp det i förra onsdagens debatt, men majoritetsföreträdaren reagerade inte på det, så i dag frågar jag i stället Vänstern och Miljöpartiet: Är sambeskattning någonting som ni bejakar, eller tycker ni att makar eller sambor inte själva ska kunna bestämma hur de vill ha sin ekonomi som två själv-

*En begränsningsregel
för fastighetsskatten,
m.m.*

ständiga individer? Här blir det därtill en dubbel sambeskattnings, både förmögenheten och gemensamma inkomster påverkar fastighetsskatten.

Från Folkpartiets sida vill vi ha generella lättnader i fastighetsskatten, och vårt förslag år 2002 innebär en total skattelättnad beträffande fastighetsskatten på nästan 4,3 miljarder i jämförelse med regeringens förslag. Och vi vill fortsätta att trappa ned fastighetsskatten. Men innan våra förslag hinner slå igenom i tillräcklig utsträckning kan det ändå komma att finnas orimliga konsekvenser för en del. Därför har vi i vårt budgetförslag lagt in 100 miljoner kronor för att åstadkomma lättnader för människor som bor i särskilt utsatta områden.

Slutligen har jag uppfattat att socialdemokraterna också har insett riskerna med marginaleffekter. Inser ni också att detta förslag går i precis motsatt riktning? Med en ökad inkomst minskar möjligheten till den av er föreslagna skattereduktionen, och därmed plussar ni på marginaleffekterna med upp till fem procentenheter.

Mot bakgrund av denna kritik av det liggande förslaget yrkar jag bifall till vår reservation under båda momenten.

Anf. 80 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Herr talman! Äntligen kan vi behandla och fatta beslut om en begränsningsregel för fastighetsskatten. Syftet med regeln är att hushåll med låga eller normala inkomster och förmögenheter och som på grund av prisutvecklingen har fått höga taxeringsvärden ska få en lägre fastighetsskatt. Främst handlar det om hushåll som har ägt sin fastighet under lång tid – ofta pensionärer – och som ligger i storstadsområden eller andra attraktiva områden där marknadsvärdena stigit kraftigt.

Begränsningsregeln sker i form av att en skattereduktion införs som innebär att fastighetsskatten för ett småhus som är den permanenta bostaden begränsas så att den under vissa förutsättningar inte överstiger 5 % av hushållsinkomsten.

Vi socialdemokrater vill ha både ett tak och ett golv i begränsningsregeln. Den övre gränsen innebär att förslaget får en bra fördelningseffekt som stärker rättvisan. Taket innebär att på fastigheter med taxeringsvärden över 3 miljoner kronor beräknas nedsättningen bara upp till denna gräns. Därutöver får man betala 1 %. Den övre gränsen på taxeringsvärdet innebär indirekt en övre inkomstgräns på 600 000 kr. Genom att man inför en övre gräns för taxeringsvärdet i stället för en övre inkomstgräns begränsas den marginaleffekt som begränsningsregeln ger. Golvet innebär att fastigheter taxerade till mindre än 280 000 kr inte omfattas av begränsningsregeln.

Skatten ska inte sättas ned till ett lägre belopp än 2 800 kr om året när regeln tillämpas. Golvet är satt på en sådan nivå att en person som har inkomst motsvarande en ensamstående folkpensionär kommer att få ta del av begränsningsregeln. För fastigheter med ett taxeringsvärde under 280 000 kr har fastighetsskatten i många fall sänkts.

Hushåll med mycket stora förmögenheter omfattas inte, på så sätt att en del av förmögenheten räknas med vid beräkningen av hushållsinkomsten. Som förmögenhet räknas skattepliktig förmögenhet, men man behöver inte räkna med förmögenhet som understiger fribeloppen i förmögenhetsbeskattnings. Man behöver inte heller räkna med den del av den aktuella fastighetens taxeringsvärde som ligger under 3 miljoner kronor.

Herr talman! Vi har en bostadsmarknad i obalans. Fastighetsskatten fungerar utmärkt på en marknad i balans. Däremot får man de effekter som vi har i dag med snabbt stigande fastighetspriser och därmed ökade taxeringsvärden som följd när marknaden är i obalans. Vi socialdemokrater anser att vi på olika sätt måste finna lösningar på detta. Därför har skatten sänkts både för småhus och hyreshus samtidigt som fribeloppet i förmögenhetsskatten har höjts, och nu kommer en begränsningsregel med retroaktiv verkan att införas från den 1 januari i år. Vidare kommer vi snart att få ta ställning till förändringar när det gäller omräkningsförfarandet samt att införa en särskild dämpningsregel för att undvika kraftiga höjningar av taxeringsvärdena. Det har också införts investeringsbidrag för byggande av hyresrätter och studentbostäder för att försöka få en bättre balans på bostadsmarknaden – stöd som jag har noterat att de borgerliga partierna till största delen vill avveckla!

Som vi har hört här tidigare i debatten, och som vi väl känner till, så är samtliga borgerliga partier överens om att en begränsningsregel inte ska införas, utan i stället ska taxeringsvärdena frysas på 1997 års nivå. Sedan är man inte så överens längre om den framtida fastighetsbeskattningen. Alla skriver att man vill reformera dagens system, men deras förslag spretar som vanligt i olika riktningar, som vi kan läsa i deras motioner och som vi har hört här i debatten.

Jag och många med mig undrar därför hur det kommer att bli med den framtida fastighetsbeskattningen. Hur kommer den att se ut vid en eventuell borgerlig valseger? Jag utgår ifrån att det inte blir en borgerlig valseger, men jag anser ändå att ni ska redovisa ett samlat borgerligt förslag till den framtida fastighetsbeskattningen.

Vi socialdemokrater är medvetna om att begränsningsregeln kommer att öka komplexiteten i skattesystemet till en viss del och att den ger vissa marginaleffekter. Vi anser dock att detta måste vägas mot det starka intresset av att lindra de problem som fastighetsskatten kan innebära för vissa hushåll. Samtidigt anser vi att tillämpningen och effekterna av begränsningsregeln ska följas upp av regeringen.

Herr talman! Fastighetsskatten är en del av flera delar i kapitalbeskattningen, och den måste ses i ett ekonomiskt helhetsperspektiv. Den ger ca 20 miljarder kronor som används till vår gemensamma välfärd. Vi socialdemokrater anser att fastighetsskatten ska finnas kvar, men den ska vara rimlig och rättvis och inte hindra människor med normala inkomster att välja ett boende i småhus. Därför har vi gjort en rad justeringar av fastighetsskatten och förmögenhetsskatten, och nu inför vi också en särskild begränsningsregel som skyddar just låginkomsttagare som bor i attraktiva områden.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 81 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Herr talman! När man lyssnar på Lisbeth Staaf-Igelström får man nästan tårar i ögonen. Jag har hört resonemangen tidigare – det är rättvist, det är fördelningspolitik osv. Men vad är det som är rättvist om man tvingar folk att flytta från sina bostäder? Det behöver man inte, säger socialdemokraterna, för vi inför begränsningsregeln. Men den är ju så trubbig! Den går bara in i ett segment när det gäller både fastighetsvär-

dena och inkomsterna, och den skapar de marginaeffekter som har nämnts här.

Jag vill fråga Lisbeth Staaf-Igelström två saker.

För det första: Man räknar i inkomstunderlaget med 15 % avkastning på kapital utöver fastigheten. Statsrådet Wärnersson sade på den socialdemokratiska kongressen att man skulle kunna tänka sig att banksparrande, dvs. 3 %, kunde vara en norm när man bedriver privata akutsjukhus. Men hur har ni kommit fram till 15 %?

För det andra: Jag bor i hyreslägenhet och trivs i mitt fritidshus som ligger i Stockholms skärgård. För den fastighet som jag har i Stockholms skärgård kan jag inte få någon begränsningsregel, utan ni bestämmer att jag antingen får sälja mitt hus i skärgården eller flytta dit. Är det rättvist? Är det att ta hänsyn till medborgarnas eget val?

Anf. 82 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Carl Erik Hedlund, den moderata företrädaren i debatten, gjorde en målande beskrivning i sitt inledningsanförande. Han fortsatte i samma takt här med att säga att han får tårar i ögonen när han hör min inledning.

Jag anser, Carl Erik Hedlund, att det är viktigt att vi har en bra välfärd i vårt land. Vi socialdemokrater säger att politik är att vilja, att politik är att välja och att politik är att prioritera. Utifrån detta har vi gjort denna prioritering när det gäller fastighetsskatten och begränsningsregeln.

För fritidsboendet har vi gjort prioriteringen att vi anser att det är bättre att vi lägger de pengarna på skolan, vården och omsorgen. Vi vet också att alla människor inte har råd att ha ett fritidsboende, och därför anser vi inte att även fritidsboendet ska få ta del av begränsningsregeln. Däremot, herr talman, får fritidsboendet ta del av skattesänkningarna och av förmögenhetsdelen som vi också har fattat beslut om.

Anf. 83 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt vad jag ska säga efter detta. Det är överheten som talar. Man behöver inte redovisa några bedömningar, utan man säger helt enkelt: Vi har bedömt att det är på det här sättet.

Man kanske väljer att bo i en liten hyreslägenhet och ha en större del av sitt boende och välbefinnande i ett fritidshus. Socialdemokraterna säger: Vi vill prioritera det permanenta boendet. Det innebär att man antingen måste flytta ut till fritidshuset för att kunna dra nytta av begränsningsregeln eller sälja.

Det ska vara så rättvist och fördelningspolitiskt riktigt, säger socialdemokraterna. Men det innebär trots allt att familjer med rätt så normala inkomster väldigt snabbt kommer över gränsen när begränsningsregeln tillämpas. Bor familjen då i ett tillväxtområde – den kombinationen är inte unik – så kommer detta att slå hårt. Det finns ett antal tidningsuppgifter om detta som gäller aktuella, riktiga fall.

Hur ska man då lösa detta utan begränsningsregel? Jo, naturligtvis genom att avskaffa fastighetsskatten. De borgerliga partierna har en frysning av taxeringsvärdena. Vi har lite olika lösningar för hur vi ska gå vidare sedan, men vi har en bra grund för att kunna göra detta drägligt för medborgarna så att de ska kunna överleva och inte behöva gå från hus och hem. Begränsningsregeln är ett missfoster. Den har kommit till där-

för att fastighetsskatten är en konstruktion som är felaktig. Därför ska den inte införas.

Prot. 2001/02:36
28 november

Anf. 84 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Vi fick åter en målande beskrivning. Nu kallas begränsningsregeln för ett missfoster. Nej, Carl Erik Hedlund, den är inget missfoster! Vi socialdemokrater har under en längre tid diskuterat att införa en begränsningsregel. Varför måste vi införa en sådan? Jo, det beror på att den fria marknaden har sett till att det har blivit en så snabb prisutveckling i attraktiva områden och i storstadsområden – tillväxtområdena. Därför har vi varit tvungna att införa begränsningsregeln.

Vad har ni moderater då att komma med? Precis som vanligt så kapitulerar ni och säger: Vi tar bort skatten. Det är det som ni alltid har att komma med. Ni debatterar över huvud taget inte hur vi ska komma till rätta med den orimliga utveckling som sker i storstadsområdena. Ni säger nej till investeringsbidrag till hyresrätter för att man på så sätt ska kunna få en bättre balans. Ni säger nej till stöd för att bygga studentbostäder. Ni anser att hela den fria marknaden ska gälla inom bostadspolitikens område.

En sådan prioritering har inte vi, herr talman. Därför kommer vi att införa en begränsningsregel som är till skydd för dem med de låga inkomsterna och för dem som inte har någon stor förmögenhet. Det här är ett bra förslag.

Anf. 85 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! Jag vill ställa en liten fråga till Lisbeth Staaf-Igelström och få hjälp med vad jag ska svara en person som ringde mig i veckan angående en fastighet i Höganäs kommun. Familjen har köpt den för 300 000 men är tvingad att betala fastighetsskatt på ett taxeringsvärde på 500 000. Är det rimligt att Jan-Erik och hans familj ska drabbas av en beskattning på den här nivån? Det är en fiktiv skatt som strider helt emot vad regeringen har sagt, nämligen att taxeringsvärdet ska motsvara ungefär 75 % av marknadsvärdet. Vad kan jag få för hjälp av regeringen med en förklaring till vad detta kan bero på? Han säger att jag sitter i riksdagen och i skatteutskottet, vilket är sant. Han undrar hur vi kan fatta dylika beslut. Nu har jag fört frågan vidare och förväntar mig ett bra svar.

Anf. 86 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Jag kan inte gå in i fallet med en enskild familj och svara på vad den ska göra. Jag känner inte till deras inkomster och deras situation, utan de måste själva göra en bedömning utifrån husköpet osv.

Man får säga vad man vill om moderaterna, men de är väldigt tydliga i sin politik. Jag tycker att kristdemokraterna är mer otydliga när det gäller fastighetsbeskattningen.

Ni säger att ni vill avveckla fastighetsskatten. I stället vill ni införa en kommunal fastighetsavgift. Men ni har inte alls redovisat hur den ska se ut. Kommer den att se olika ut beroende på om fastigheten ligger i en storstad eller ute på landet? Hur kommer avgiften att utformas? Kommer inkomsten att avgöra hur fastighetsavgiften ska tas ut?

Sedan gör ni också ett väldigt stort nummer av att skatt ska tas ut efter bärkraft. Jag vill då fråga Kenneth Lantz: Tycker ni då inte att be-

*En begränsningsregel
för fastighetsskatten,
m.m.*

gränsningsregeln skulle vara helt suverän att använda? Den innebär ju att den som har låga inkomster kommer att få betala mindre fastighetsskatt, medan de som har högre inkomster får betala mer fastighetsskatt. Skulle inte begränsningsregeln från er synpunkt vara suverän helt enkelt?

Anf. 87 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! Om jag tar frågorna bakifrån vill jag svara att vi tydligt har markerat att vi på sikt vill ta bort den statliga beskattningen. Då behöver vi inte diskutera vad vi tycker om begränsningsregeln. Om den tycker vi inte. Det motiverar vi med att vi på sikt vill ta bort den statliga fastighetsskatten.

Det är helt riktigt att vi vill ha en kommunal avgift för den service som kommunerna ställer upp med. Vi kan tänka oss att lägga oss på den undre gränsen, som även regeringen har talat om och som ska drabba dem som utnyttjar begränsningsregeln, nämligen 2 800 kr. Det är väl inte helt orimligt att avgiften kan hamna i det häradet, men den har vi inte arbetat fram ännu. Men vi är medvetna om detta och tycker att det är en vettig avgift. Hur stor den ska vara, om den ska skilja från kommun till kommun, kan vi heller inte uttala oss om. Vi har ju de kommunala självstyrelserna som får fatta dessa beslut.

Dock vill jag ställa ytterligare en fråga innan Lisbeth Staaf-Igelström får sista repliken och ordet. Hur tänker man inom regeringen vad beträffar det nya inkomstslaget, 15 % av förmögenhetsunderlaget? Är det något som vi kommer att få permanentat i framtiden? Är det rätt att tänka sig att ett kapital förräntar sig med så pass stora belopp? Är detta något som vi ska ändra om något år eller två? Jag upplever det på något sätt som taget ur luften. Det är ett riktigt hugskott.

Anf. 88 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater ser alltid över vår skattelagstiftning. Den kommer att förändras i framtiden. Hur den kommer att förändras vet jag inte i nuläget. Men vi gör hela tiden en översyn av skattelagstiftningen och anpassar den till just den dagens verklighet.

Jag är lite förvånad över kd:s resonemang och ståndpunkt när det gäller fastighetsskatten, att de inte anser att begränsningsregeln är bra när den är till för dem som har de lägsta inkomsterna.

Sedan har Kenneth Lantz inte nämnt ett ord, herr talman, om vad man vill göra för att komma till rätta med obalansen på dagens bostadsmarknad. Varför vill ni ta bort investeringsbidraget till hyresbostäder när det så väl behöver byggas ytterligare hyresbostäder? Och hur kommer en fastighetsbeskattning att se ut efter ett eventuellt borgerligt regeringsskifte 2002? Detta har jag ännu inte fått något svar på av någon av de borgerliga företrädarna här. Men jag får väl avvakta till kommande debatt och se om någon av dem svarar då, herr talman.

Anf. 89 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! Det är intressant med den senaste diskussionen. Först säger Lisbeth Staaf-Igelström i replikskifte med Kenneth Lantz att hon inte vet hur socialdemokraternas skattelagstiftning ska se ut framöver, bara att den kommer att ändras. Sedan begär hon att fyra partier ska redovisa ett gemensamt förslag framöver. Det var väl ändå att skjuta sig

själv i foten en aning. Vi kan också titta bakåt på de förändringar som har skett i snabb takt, inte minst också på det förslag som ligger i dag.

Vad jag skulle vilja fråga Lisbeth Staaf-Igelström är om det är rimligt att ha så komplicerade regler. Även Lisbeth Staaf-Igelström insåg ju att de är mer komplicerade än tidigare och att en vanlig deklarant faktiskt inte kan eller har väldigt svårt att beräkna sin ekonomi i förväg.

Arne Kjörsberg sade förra onsdagen att skattesystemet ska bidra till effektivitet i det ekonomiska livet, vilket jag redogjorde för i min framställning tidigare här. Och jag ställde frågan om Socialdemokraterna tycker att det här förslaget bidrar till effektiviteten.

Anf. 90 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Nej, Lennart Kollmats, jag skjuter inte mig själv i foten. Men det vore förmätet av mig att stå här och säga att jag framdeles vet hur beskattningen kommer att se ut när det gäller fastigheter och andra områden.

Däremot anser jag att ni fyra borgerliga partier som ämnar bilda en regering efter valet 2002, om ni får svenska folkets förtroende, ska redovisa ert alternativ när det gäller fastighetsbeskattningen. Det spretar åt alla håll. Jag har sett er gemensamma ekonomiska reservation, och det är ungefär fyra fem rader som tar upp fastighetsskatten. På kort sikt är ni överens, men på lång sikt är ni inte alls överens. Moderaterna vill avskaffa fastighetsskatten, ni vill ha en schablonintäkt, kd vill ha en fastighetsavgift, osv.

När det gäller att reglerna är komplicerade tycker jag inte att Lennart Kollmats ska undervärdera våra medborgare. Man kommer att kunna se vad man får med en sådan här begränsningsregel. Om man då fortfarande tycker att det är krångligt kan jag tala om att de ungefär 100 000 som kommer att omfattas av begränsningsregeln kommer att få pengarna helt automatiskt.

Apropå diskussionen om krånglighet vill jag passa på att ställa en fråga till Lennart Kollmats. Ni har avsatt 100 miljoner i ert budgetförslag som ni ska ha till specialregler som innebär lättnader för människor som bor i särskilt attraktiva områden. Ni skriver att det inte ska leda till några marginaleffekter. Då undrar jag: Vad har ni hittat för system som inte leder till några marginaleffekter?

Anf. 91 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! När det gäller den senare frågan ska jag vara ärlig och säga att den kan jag inte svara på. Vi har avsatt 100 miljoner därför att marginaleffekter skulle kunna inträffa trots vår totala fastighetsskattesänkning med 4,3 miljarder. Men vi har inte de resurser som socialdemokraterna besitter så att vi i detalj kan räkna fram hur en sådan regel skulle kunna fungera, utan det är en gardering för oss.

När det gäller regeringen så vill jag säga att vi går till val som fyra enskilda partier. Det hoppas jag att även Lisbeth Staaf-Igelström har respekt för. Vi räknar med att sitta fyra partier i regeringen, till skillnad från den nuvarande regeringen som är en minoritetsregering och som måste sitta och förhandla i varje läge. Vi vet inte ett dugg vad som kommer ut av dessa förhandlingar.

Beträffande marginaleffekter har jag ändå uppfattat att socialdemokraterna har insett riskerna med marginaleffekterna. Och jag utgår från att de också inser att detta förslag faktiskt går i precis motsatt riktning. Eller inser ni socialdemokrater inte det?

Anf. 92 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! I flera motioner och reservationer skriver Folkpartiet liberalerna att man avsätter 100 miljoner kronor till människor som bor i attraktiva lägen för att man ska underlätta för dem, och man ska ha specialregler utan att det leder till marginaleffekter. Sedan har man inte i någon motion som jag har gått igenom med ett enda ord kunnat redovisa hur detta förslag ska se ut. 100 miljoner kronor är inte mycket. Men jag anser att det är hedervärt att man redovisar en sådan sak innan man skriver detta i motionerna.

Visst, jag har respekt för att det är fyra partier som vart och ett går till val och att de har olika program. Men i en sådan viktig fråga som fastighetsbeskattningen, vilket denna debatt och många andra debatter på gator och torg har gett uttryck för, tycker jag och många av väljarna att ni ska redovisa ett samlat förslag på detta område. På kort sikt har ni gjort det genom förslaget till frysta taxeringsvärden. Men när det gäller den framtida fastighetsbeskattningen på lång sikt så spretar det åt alla håll.

Marginaleffekten blir ungefär 5 % med detta förslag. Det förslag som Fastighetsbeskattningskommittén, där jag själv satt med, tog fram låg på 16 %. Vi har här alltså lyckats pressa ned marginaleffekterna. Men vi anser att det är så viktigt att vi genomför denna begränsningsregel att vi får ta dessa marginaleffekter.

Anf. 93 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Jag får önska Fastighetsbeskattningskommitténs ordförande Lars Hedfors välkommen in i kammaren. Det är väldigt intressant att han bevärdigar oss med sin närvaro när vi diskuterar begränsningsregeln, som faktiskt är ett barn av just denna kommitté.

Det har varit mycket diskussion om krångliga och svåra skatteregler. Det är riktigt. Men jag tror inte att något parti kan svära sig fritt från att ha varit med om att göra regelsystemen krångligare och krångligare. Inte minst den borgerliga regeringen genomförde 1991–1994 saker, och det har tillkommit ytterligare saker, t.ex. expansionsmedel och räntefördelningsregler på företagsbeskattningsområdet som är oerhört jobbiga.

Nu inför man en begränsningsregel i fastighetsbeskattningen som vid själva utformandet och vid laddandet av dataprogrammen på Riksskatteverket är krångliga. Det är helt riktigt. Men allting kommer att ske automatiskt. 95 % av allt detta kommer att räknas ut automatiskt. Man behöver inte sitta och räkna ut detta. Och det är tämligen enkelt för mig som skattebetalare att också se vilken inkomst jag har och vilket taxeringsvärde jag har. Sedan ser jag ganska snabbt när begränsningsregeln blir tillämplig på mig. Att måla upp sådana jättehinder som Lennart Kollmats och delvis Carl Erik Hedlund gör förstår jag inte. Fattningsförmågan hos svenska folket enligt er är tydligen väldigt låg. Jag tror att ni underskattar svenska folkets förmåga att räkna ut 5 % av sin inkomst. Att sedan få fram detta exakt på kronan som man gör på Riksskatteverket kan kräva lite mer arbete. Men rent generellt kan man säga detta. Jag tror inte att en

skattebetalare behöver besked mer än på hundralappen om hur stor fastighetsskatten ska vara under ett helt år.

Vi kan alltså avliva myten om att begränsningsregeln som sådan är komplicerad för skattebetalarna. Det har varit komplicerat att skriva lagtexten. Det gällde att definiera begreppet hushållsinkomst. Och det har varit jobbigt för programmerarna på Riksskatteverket som ska ta fram skatteuträkningsprogrammet. Därefter är dessa komplikationer borta.

Marginaleffekterna är, som Lisbeth Staaf-Igelström sade, marginella. I och med att man har infört ett maxbelopp på 3 miljoner kronor så faller en del av dessa marginaleffekter bort, vilket var ett problem för oss i Fastighetsbeskattningskommittén. Nu handlar det om 5 %. Om man lägger detta till en massa andra marginaleffekter med bostadsbidrag och andra saker så kanske man kan hävda att det fortfarande finns marginaleffekter. Vi har dock när det gäller maxtaxan gått in och plockat bort en av de mest marginaleffektsdrivande taxorna i systemet.

Sedan blir jag väldigt konfunderad när man säger att det blir jobbigare med familjebildning. Nej, jag skulle vilja säga precis tvärtom. För två låginkomsttagare som flyttar ihop blir det bättre om de köper ett relativt sett dyrt hus. Då träder faktiskt begränsningsregeln i kraft, vilket den inte hade gjort tidigare.

Det talas om skenskrivning. Det finns en ytterst marginell risk för skenskrivningar. Ska man skenskriva sig i en annan kommun och gå miste om den kommunala service som man har? Vi tar upp denna diskussion även i Fastighetsbeskattningskommittén. Det finns en liten och marginell risk för skenskrivning, men den är inte särskilt överhängande.

Men det är klart att om man ska kritisera en ny regel och ett nytt system så tar man till kanoner för att skjuta på mygg.

Sedan var det som jag tror togs upp av Kenneth Lantz, kristdemokraterna, väldigt intressant, nämligen att man tidigare har bidragit till boendet med ett visst antal miljarder och att det nu är tvärtom, att boendet bidrar med pengar in i systemet. Det är riktigt. Men om vi går från 50- och 60-talen och ser hur mycket subventioner som har getts till boendet så ligger staten på ett oerhört stort minus. Och då ska man också vara medveten om att moderaterna var stora motståndare till de subventioner som har getts till boendet under 60-, 70-, 80- och 90-talen. De har hela tiden velat skära ned på detta. Nu plötsligt är det boendet som ska gynnas. Men räntebidrag osv. har moderaterna hela tiden motarbetat. Det första man gjorde med Danellsystemet var att skära ned på bidragen till just boendet. Men nu är det plötsligt boendet som är i fokus. Men det är bara delar av boendet. Det gäller i första hand dem som har egna hem som moderaterna vill gynna i nuvarande läge.

Sedan är det intressant när Kenneth Lantz kritiserar begränsningsregeln. Samtidigt tycker han att det inte är tillräckligt, eftersom man inte ska slå ihop hushållsinkomsten, och att fler ska komma i åtnjutande av detta.

Jag vill till moderater, folkpartister och kristdemokrater säga något om hushållsinkomster. Varför ska man göra åtskillnad på människor, på ett par som äger fastigheten gemensamt, i förhållande till dem där bara den ena äger fastigheten? Det är det som ni vill. Ni vill inte att hushållsinkomsten ska gälla. Det innebär att de som väljer att dela på fastigheten

*En begränsningsregel
för fastighetsskatten,
m.m.*

drabbas men inte de andra i ett sådant system som ni förespråkar. Det är en oerhörd inkonsekvens av er. Jag vill gärna höra hur ni förklarar detta.

Direktiven till Fastighetsbeskattningskommittén var en aning snäva – ja, så pass snäva att det näst största partiet i denna kammare valde att inte vara med, och det är kanske synd.

I budgeten står det att en mer förutsättningslös utredning ska tillsättas. Där ser man vad det är för skillnad när Centerpartiet bildar majoritet tillsammans med Socialdemokraterna! Då blir det en väldigt begränsad utredning. Men när Vänsterpartiet är med och påverkar blir det en förutsättningslös utredning. Kan ni se skillnaden där? Centern hade inget intresse av att ligga på och se till att få en förutsättningslös utredning. Det ville vi, och då blir det en sådan.

Sedan har vi detta med sambeskattnings. Jag tror att man definierar begreppet sambeskattnings på ett väldigt knepigt sätt. Det var väl Lennart Kollmats som var uppe i det avseendet – nu är ju sambeskattnings inte längre 100 % i och med att de sambeskattades fribelopp höjts, så där är det på väg att jämnas ut. Men att här tala om sambeskattnings är väldigt knepigt. När man ska ansöka om skattereduktion är det ju hela inkomsten som ska ligga till grund. Jag återkommer till frågan: Varför, Lennart Kollmats, vill ni missgynna dem som äger en fastighet gemensamt, till skillnad från dem som väljer att låta bara en stå som ägare? Det fordrar faktiskt en förklaring.

När det gäller kristdemokraterna och den kommunala avgiften kan man i deras reservation läsa följande: ”På sikt vill vi avskaffa systemet med statlig fastighetsskatt och i stället ge kommunerna en möjlighet att ta ut en fastighetsavgift (på en betydligt lägre nivå än nuvarande skatt) för täckande av kostnader för vägunderhåll och liknande.”

Några gånger har jag hört kristdemokraterna yttra sig över beloppen. Det rör sig om 4 500–6 000 kr – en ganska rimlig fastighetsskatt, kan man tycka.

Kenneth Lantz tar upp ett intressant fall här. Det gäller då den som har köpt en fastighet för 300 000 kr, en fastighet som har ett taxeringsvärde på 500 000 kr. Är det så att det är en generell sänkning kommer det att rättas till vid nästa fastighetstaxering. Det intressanta är att den personen i dag betalar 5 000 kr i fastighetsskatt. Med kristdemokraternas förslag hamnar det kring 4 500–6 000 kr – ja, man bör nog tona ned debatten lite grann och vara lite mer sansad när man gör de här bedömningarna och angriper politiska motståndare.

Jag har räknat ut att den som köper fastigheten för 300 000 kr får en månadskostnad, inklusive fastighetsskatten, på ca 4 000 kr. Det tycker jag är ganska bra. Den personen kommer knappast i åtnjutande av någon begränsningsregel, så jag vet inte var han hör hemma i den här debatten. Den här personen har faktiskt en väldigt låg boendekostnad.

Om man ska vara konsekvent och ta bort fastighetsskatten och införa en kommunal avgift försvinner, i konsekvensens namn, även ränteavdraget. Vissa kan då hävda: Vi menade inte det. Vi ska ha ett inkonsekvent skattesystem.

Men om man ska vara konsekvent tar man bort ränteavdraget, och då kommer boendekostnaden för den person som Kenneth Lantz refererar till att bli betydligt högre än vad den blir om man följer nuvarande majoritet. Det är bara att konstatera att det är så – jag gör den uträkningen rakt

upp och ned. Ni säger att det blir ett billigare boende, men det är alltså precis tvärtom.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkande 2001/02:SkU3.

Anf. 94 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! När det gäller komplexiteten säger Per Rosengren att det här är enkelt – det handlar om vilken inkomst jag har och om vad som är taxeringsvärdet; 5 % på inkomsten, och man vet vad det blir. Kanske är det lite förmätet av mig som ny i skattefrågor att ha en diskussion med en i dessa frågor så kunnig person som Per Rosengren. Dock måste jag säga: Så enkelt är det väl ändå inte. Du måste ju också veta vad din make eller maka har för inkomst och vad eventuellt andra som bor i hushållet har för inkomster. Dessutom måste du veta gränsvärdena. Lisbeth Staaf-Igelström hade en uppräknig kring hur komplext systemet är, så det var väl ändå att ta i något att säga att systemet är så himmelens enkelt. Det var det ena.

Det andra gäller sambeskattningen, som Per Rosengren försökte definiera bort från det här området. Men jag tycker att han inte riktigt lyckades där. I Folkpartiets jämställdhetspolitik ingår att var och en ska beskattas för sig. Vi vill ha bort sambeskattningen, bl.a. från jämställdhets-synpunkt. Jag trodde att också Vänsterpartiet hade det som en övergripande princip.

I ett parförhållande ska var och en kunna bestämma hur vederbörande vill ha det med ägande och liknande. Det ska inte vi som överhet eller som samhälle lägga oss i. Detta är vår övergripande syn på jämställdheten. Därmed blir utslaget att vi inte vill ha någon sambeskattning vare sig i förmögenhetsfrågor eller när det gäller fastighetsskatten.

Anf. 95 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Lennart Kollmats kan fortsätta att hävda att det här kommer att vara mycket komplext, men det kommer det inte att vara för den enskilde.

De familjer där man inte vet makens eller makans ungefärliga inkomst eller där man inte vet hemmavarande barns inkomster är inte särskilt väl fungerande familjer. Jag tror att vi vill ha väl fungerande familjer.

Jag återkommer till sambeskattningen och frågar: Varför är det så, Lennart Kollmats, att om man väljer att äga huset gemensamt ska vissa regler gälla? Hur blir det om man väljer att den ene själv ska äga huset? När det gäller det här med hushållsinkomst är utgångspunkten att det faktiskt är två som äger huset, oavsett vem som står som ägare. När det gäller gifta äger egentligen båda huset, trots att bara den ene betalar fastighetsskatt – eftersom vederbörande står som ägare. Det är alltså fråga om gemensam egendom. Därmed är det ganska naturligt att det är den gemensamma hushållsinkomsten som ska ligga till grund här. Men i Folkpartiets värld ska man särskilja hur tillgångarna delas upp, dvs. om man väljer att ha gemensamt ägande eller om man låter den ene stå som ägare. Det är väldigt knepigt att detta med vem som är registrerad som ägare ska bestämma om en regel ska gälla eller ej.

Prot. 2001/02:36
28 november

*En begränsningsregel
för fastighetsskatten,
m.m.*

Anf. 96 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Den övergripande ståndpunkt som vi har är att det är upp till var och en att välja hur man vill lösa sina ekonomiska förhållanden hemma – i äktenskapet eller i parförhållandet. Det finns olika skäl till hur man vill agera. Det ska varken Per Rosengren eller jag ha med att göra, utan det är de enskildas ensak.

Med Folkpartiets politik, som syftar till att på sikt ta bort fastighets- skatten och förmögenhetsskatten, blir det här inte något problem, för då försvinner sambeskattningsproblematiken.

Anf. 97 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Vad vi diskuterar här är begränsningsregeln och den kri- tik som Folkpartiet och Kristdemokraterna riktar mot den. Nu har jag faktiskt lyckats få Lennart Kollmats att inse att kritiken vad gäller den här biten varit lite ”yvig” – för att inte säga direkt felaktig.

Det är väl ingen som över huvud taget vill gå in och se till hur männi- skor ska fördela sina tillgångar inom bestående äktenskap osv. – inte några andra än Kristdemokraterna och Folkpartiet. Ni vill ju att den ene ska äga – man ska inte äga gemensamt. Ni skulle straffa dem som väljer att äga huset gemensamt. Det är den direkta effekten av ert resonemang, men ni har inte tänkt så långt.

För övrigt skulle väl i Folkpartiets Sverige Lennart Kollmats hamna på floskeltoppen som nr 1.

Anf. 98 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Låt mig få ställa en smal fråga till Per Rosengren, som är väl kunnig på området. Jag vill ta upp frågan om de fiktiva beloppen. Jag tog ju Jan-Erik som exempel. Svider det även för Per Rosengren att er- känna att Jan-Erik ska betala skatt på 500 000 kr, som är taxeringsvärdet, när han har köpt huset för 300 000?

Sedan skulle jag vilja ha den andra tanken förklarad, nämligen hur Per Rosengren kan tänka sig att acceptera att 15 % av förmögenhetsvär- det ska betraktas som inkomst. Vi talar om fantasisummor när 15 % av ett förmögenhetsbelopp i detta sammanhang helt sonika ska betraktas som inkomst. Kan jag få det förklarad?

Anf. 99 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Det är inte alls ovanligt i bidragssystemen och på andra ställen att en viss procent av förmögenheten räknas som inkomst. Det är likadant med studiemedel, dvs. en del av studiemedlen räknas också som inkomst vid ansökan om bostadsbidrag osv. Här är det ingenting nytt i systemet.

Jag vill också påpeka att vid dessa förmögenheter undantas taxe- ringsvärden på upp till 3 miljoner. Boendet kommer inte att beskattas på det sättet.

Sedan var det frågan om ett fiktivt belopp. Så länge fastighetsskatten ligger inom inkomst av kapital måste man räkna på ett fiktivt belopp. Man skulle alternativt kunna använda sig av – som Fastighetsbeskatt- ningskommittén också har sagt – en schabloninkomst. Effekten blir den- samma.

Anledningen till att vi vill ha en ny utredning om fastighetsskatten är att vi ifrågasätter lösningen med det fiktiva beloppet och att vi vill ha en annan typ av beskattning. Vi vill plocka bort de extrema varianterna och göra fastighetsskatten något så när fördelningspolitiskt attraktiv. De absurda fallen med 70 000–80 000 kr i fastighetsskatt ska i princip försvinna.

Anf. 100 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Det känns som en bra och tilltalande modell. Har det existerat några tankar i utredningen om att tänka sig att inköpsvärdet ska ligga till grund för ett sådant belopp?

Anf. 101 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! De har existerat i Fastighetsbeskattningskommittén. Det finns ett ganska långt avsnitt om en s.k. Kaliforniamodell. Den har visat sig få inläsningseffekter. I just Kalifornien finns det ett sådant regelverk som är tio gånger värre än något av våra regelverk i fråga om fastighetsbeskattning, inklusive begränsningsregeln. Vid generationsbyten och andra typer av försäljningar har man för att inte få väldigt snedvridande effekter fått göra det så komplicerat. Därför skippade vi den biten i kommitténs arbete. Jag tror att den modellen är utredd och klar. Däremot finns det andra modeller som kan tänkas med mer naturliga begränsningar i fastighetsskatten, där ingen ska behöva gå från sin fastighet och där det inte ska behövas någon begränsningsregel. Denna begränsningsregel finns i avvaktan på ett sådant system.

Jag vill också påpeka att vi lever i en värld med rörliga skattebaser. I det läget är det viktigt att ha kvar en sådan bas som fastigheter. Vi vet inte vilka skatter som kan försvinna ur landet nästa dag. Det är dock en skatt som ger 20–25 miljarder kronor. Om vi i framtiden får regeringsmakt kommer vi inte att kunna vara utan dessa pengar om vi ska trygga de system som finns.

Anf. 102 AGNE HANSSON (c):

Fru talman! Efter den här debatten – som jag inte har kunnat delta i på grund av debattreglerna därför att vi inte har fogat någon reservation till betänkandet utan i stället ett särskilt yttrande – ska jag redovisa varför vi har ett särskilt yttrande och vad det innehåller.

Centerpartiet är emot att konstruera så orimliga fastighetsskattesystem att vi behöver införa begränsningsregler för att reglera de värsta orimligheterna. Vi vill i stället skapa system som från grunden är rimliga.

Lisbeth Staaf-Igelström säger att begränsningsregeln ökar komplexiteten i systemet och att man är medveten om att den ger marginaleffekter, men systemet – underförstått – är så vansinnigt orimligt att man ändå måste införa regeln och svälja nackdelarna.

Jag delar uppfattningen att komplexiteten ökar och att det blir orimliga marginaleffekter. Till det så blir det ett otidsenligare och omodernare system, därför att man inför en ny typ av sambeskattningsystem som dessutom är ojämlig och i vissa fall kan missgynna gifta par och sambor med barn. Det tycker vi inte är bra. Vi är emot begränsningsregeln, och vi är emot så komplicerade system.

Låg- och normalinkomsttagarnas situation bör naturligtvis i första hand lösas med hjälp av en skattereform och i andra hand med hjälp av ett rimligare och rättvisare fastighetsskattesystem.

Det finns alternativ. I Centerpartiet diskuterar vi hur man ska komma till rätta med problemen. Vi har en annan syn på hur detta ska lösas och där man kommer bort från problemen med marginaleffekter och orimliga taxeringsvärden. Vår målsättning är att hitta ett system med lägre boendekostnader och med neutralitet mellan besittningsformerna, vilket inte har lösts med detta system.

Vi vill för det första frysa taxeringsvärdena på 1997 års nivå, och denna återgång bör ske retroaktivt fr.o.m. 2001. Där är vi eniga med flera partier.

Vi har för det andra ett alternativt förslag om hur ministern ska komma till rätta med taxeringsvärdena. Vi vill reformera dem, och vi har följande förslag: Först och främst vill vi utgå från de aktuella marknadsvärdena, men taxeringsvärdena ska bestämmas med hänsyn till medianvärdet av referensförvärven inom ett värdeområde. Med medianvärdesystemet går det att räkna bort referensvärdena i den övre och den undre kvartilen, dvs. de mest orimligt höga och de lägsta marknadsvärdena försvinner i det sammanhanget. Då blir det ett rimligare taxeringsvärde i botten.

Vi vill för det tredje övergå till ett system med beskattade schablonintäkter. Det har vi närmare utvecklat i vår budgetmotion, och jag ska inte beskriva det här. Fördelen med ett sådant system är att det går att skapa bättre neutralitet mellan de olika boendeformerna.

Budgetramarna är antagna, och de ger inte utrymme för att genomföra vår modell.

Trots att vi inte vill ha den här begränsningsregeln har vi alltså inget yrkande på grund av det. Vi kommer därför att avstå i voteringen. Våra synpunkter finns då fogade till betänkandet i det särskilda yttrandet.

Jag kan bara försäkra att vi kommer igen. Det är nödvändigt att hitta ett rättvisare och rimligare system för fastighetsskatten och för taxeringarna. En rättvis sak brukar vinna i längden. Det är det som vi ser fram emot att lyckas med.

Anf. 103 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag har inte sagt att den här begränsningsregeln ger orimliga marginaleffekter. Jag har sagt att den ger vissa marginaleffekter. Det är 5 %. I det förslag vi lade i Fastighetstaxeringsutredningen handlade det om 16 %. Nu har vi sett över det och kommit fram till det här förslaget, som jag tycker är en bra begränsningsregel.

Jag har några frågor till Agne Hansson. Ni har ju tillsammans med de andra borgerliga partierna gått med på att ha frysta taxeringsvärden på 1997 års nivå. Vem kommer att tjäna mest på att man fortsätter att ha de här frysta taxeringsvärdena?

Sedan ämnar ni, vilket ni har klart uttalat, bilda en borgerlig regering vid en eventuell valseger 2002. Hur kommer då fastighetsbeskattningen att se ut? Kommer ni att gå med på att fastighetsskatten helt och hållet avskaffas, som moderaterna vill?

Vad tänker ni göra för att få en bostadsmarknad mer i balans?

Anf. 104 AGNE HANSSON (c) replik:

Fru talman! Först var det frågan om margineffekterna. Det är möjligt att de inte blir orimliga. Varje påspädning av de nuvarande margineffekterna i skattesystemet är besvärande. Detta är ytterligare ett moment i margineffekter som låser in låg- och normalinkomsttagare i bidragsfallor, som är till nackdel både för tillväxten och för den enskildes självbestämmande.

Vem tjänar mest på de frysta taxeringsvärdena? Med de frysta taxeringsvärdena får alla sänkt fastighetsskatt, men de gynnas mest som i dag har de mest orimliga fastighetsskatterna, i tillväxtområden och i skärgårdsområden. Man har alltså inte lyssnat på Centerpartiet, där vi har haft en annan modell för att lösa detta. Det är mitt svar på den frågan. Med Centerpartiets förslag får alla sänkt fastighetsskatt, och vi klarar dem som sitter mest illa till på detta sätt.

Jag tänker inte förhandla om ett borgerligt regeringsalternativ här. Vi har sagt att det inte är rimligt att avskaffa fastighetsskatten. Det är vårt alternativ. Det är vårt svar. Det kommer vi att jobba för.

På bostadspolitikens område har vi också en rad förslag som skulle ta oss ur den besvärliga situation som finns i dag. Tiden ger mig inte möjlighet att utveckla vår bostadspolitik – annars har vi också en sådan.

Anf. 105 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag har också tagit del av Centerns bostadspolitik. Jag blir förvånad när Centerpartiet vill avveckla bidragen till hyresrättsbyggande. Av vilken anledning vill ni inte att det ska komma bidrag och stöd så att man kan börja bygga hyresrätter, så att vi äntligen kan få en bostadsmarknad i balans? Jag vet att ni i stället vill göra en utredning, men en utredning tar betydligt längre tid. Ett investeringsbidrag är en snabb åtgärd, som kan ge effekter mycket snabbare än en ny utredning.

Sedan har jag återigen kunnat konstatera att jag inte får något svar om hur en fastighetsbeskattning ska se ut vid en eventuell borgerlig valseger 2002. Men jag utgår från, fru talman, att man ser till att få fram ett sådant här förslag i god tid före valet. Jag anser att det är väljarnas rätt att få helt klarlagt vad som kommer att gälla i framtiden i fråga om fastighetsbeskattning och vad som kommer att gälla i framtiden i fråga om vår välfärd. Det har en koppling. Skatter ger inkomster, och inkomster använder vi socialdemokrater till välfärd. Skär man ned på inkomsterna måste man skära ned på utgifterna eller skaffa andra inkomster. Jag hoppas att vi får det här klarlagt före valet.

Anf. 106 AGNE HANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag går till den sista frågan först. Lisbeth Staaf-Igelström sade tidigare att det inte finns något annat parti som har ett alternativ. Jag har redovisat vårt alternativ. Man ska utgå från marknadsvärdena, och man ska räkna medianvärdena. Det är vår metod på taxeringsvärdessidan. Det är det som jag redovisar, och det är det som Centerpartiet står för och som vi kommer att gå till val på och begära ökat stöd för. Ju starkare stöd vi får, desto större möjligheter finns det att vi får igenom ett rättvist taxeringsvärdessystem. Därpå har vi fastighetsskatten, som vi i stort sett är eniga om att hantera.

När det gäller bostadspolitiken och varför vi går emot investeringsbidragen, vill jag gärna säga att det här är en bättre väg än de gamla räntebidragen, som vi ville avskaffa och då införa investeringsbidrag. På det viset har man kommit ett steg åt rätt håll. Men det har visat sig att de subventioner som man startade med 1974 inte har löst bostadsproblemen, framför allt inte i de här områdena. Där sitter människor i andra och tredje hand, därför att vi har ett hyresregleringssystem som låser in fastighetsägarnas möjligheter att ta ut hyror så att de kan investera i nya hus. Därför är det den viktigare vägen att gå.

Att ytterligare späda på det här med inlåsnings effekter för fastighetsmarknaden ger inga nya hyreshus. Det är därför som det inte byggs ett enda hyreshus.

Jag kan ställa frågan tillbaka: Varför bygger man inte om man nu har fått de här investeringsbidragen? Jo, det beror på att man inte litar på systemet, därför att det inte finns en naturlig marknad som gör att man kan investera och få räntabilitet på det man investerar.

Vi tycker att det är mycket bättre att de här pengarna går till fastighetsägarna så att de kan investera mer, än att de går till den svarta marknaden, till människor som inte investerar i nya bostäder.

Anf. 107 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Vi hör ofta centerpartister prata om de orimliga marginaleffekterna i olika sammanhang. Men hur ställde ni er när det gällde införandet av maxtaxan? Det är en av de största reformerna för att bli av med en av de mest orimliga marginaleffekterna.

Det sägs vara ett ”komplex system”. Ja, det har varit komplext för lagstiftare och för programbyggare på Riksskatteverket osv. Men för gemene man är inte systemet komplext. Det är inte komplext att på en deklara tionsblankett läsa ett förtryckt meddelande hur stor fastighetsskatten blir. För den som på förhand vill skapa sig en uppfattning om det taxeringsvärde som ska ligga till grund, eller 5 % av inkomsten, är det inte heller särskilt komplext. Jag tror att ni underskattar svenska folket om ni anser att detta är så komplext.

Agne Hansson är inne på en annan modell när det gäller skärgårdsproblematiken. Ja, det finns väl inte någon modell som har blivit så fullkomligt massakrerad. Enligt den skulle den ena fastigheten omfattas av drastiska sänkningar men den andra inte. Man hade stått och kastat pil på kartor för att definiera vilka församlingar i vissa kommuner som skulle komma i åtnjutande av nedsättningarna. Jag har aldrig varit med om ett så dåligt förslag.

I fråga om schablonintäkter är det precis vad Fastighetsbeskattningskommittén kom fram till. Det är inget originellt med det. I stort sett en enig riksdag tycker att det ska vara en schablonintäkt under Inkomst av kapital – så länge man ska ha kvar det under Inkomst av kapital, vilket vi menar att man inte ska ha.

Den grundläggande frågan är: Varför har det blivit så att när Vänsterpartiet är med och påverkar får vi en förutsättningslös utredning? Men när Centerpartiet satt med fick det inte kosta någonting, och det skulle fortfarande gälla inkomst av kapital, dvs. fiktiv inkomst – det ni orerar om och tycker är så hemskt.

Ni har inte gjort ett dugg för att komma ifrån systemet. Det är det vi är på väg att göra nu.

Prot. 2001/02:36
28 november

Anf. 108 AGNE HANSSON (c):

Fru talman! När Vänsterpartiet är med kommer man ännu längre ifrån ett rimligt skattesystem. Det är precis vad vi ser nu. Per Rosengren vill låta påskina att begränsningsregeln är hans idé. Den har naturligtvis kommit till som följd av att Vänsterpartiet har komplicerat fastighetstaxeringssystemet till den milda grad att man har behövt en sådan regel. Det är förklaringen till det.

Vi har inte velat ha begränsningsregeln eller den komplexitet som följer. Det finns ingen anledning att vidga direktiven på ett sådant sätt att vi får det vi inte vill ha.

Självklart vill vi utreda detta, så att vi hittar enkla och raka regler som ger rimliga fastighetsskatter. Det gör det system som jag nu har redovisat.

Maxtaxan mildrar marginaleffekterna för dem med de verkligt höga inkomsterna. Det är intressant att Vänsterpartiet är med om att driva en politik som ökar klyftorna i landet i stället för att minska dem. Ökad jämlikhet och ökad rättvisa är löften från förra valrörelsen, men det har blivit tvärtom.

Slutligen vill jag fråga om systemet med schablonintäkt, som ska samla oss alla. Varför får vi inte se detta system? Det ökar möjligheten till en rättvis beskattning vad gäller de olika besittningsformerna. Om Vänsterpartiet är med och om det finns en majoritet för detta, vilket är riktigt, undrar jag varför man tvekar att genomföra det.

Anf. 109 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Det är ganska mycket lagstiftningsarbete. Det bygger på ett lägenhetsregister, och det är inte framtaget ännu. När sådana saker kommer kan man införa detta.

Det blir ingen förändring för de enskilda villaägarna. Det handlar om att man på sikt ska ta bort fastighetsskatten för hyreshusen, och så ska man ha en schablonintäkt. Men detta system innebär ingen skillnad vad gäller fastighetsskatten på villor, om nu Agne Hansson tror det.

När Centerpartiet pratar om orimliga marginaleffekter är det bara vissa marginaleffekter man avser och inte marginaleffekter generellt.

Begränsningsregeln är en effekt av de direktiv som skrevs när Agne Hanssons parti hade möjlighet att påverka. Skulle vi göra någonting för att begränsa effekterna? Man skulle plocka in en viss mängd pengar från en fastighet, dvs. att vi inte fick minska inkomsterna. Det stod i direktiven. Vi fick inte heller bryta loss det från inkomst av kapital.

Allt detta hade ni möjlighet att påverka. Nu i efterhand säger ni att ni inte vill ha någon begränsningsregel och att ni vill ha ett bättre och mer överskådligt system. Ni hade ju möjlighet att påverka när man skrev direktiven!

*En begränsningsregel
för fastighetsskatten,
m.m.*

Nu när vi har möjlighet att påverka direktiven kan vi få en rimlig fastighetsbeskattningsenligt de intentioner som Centern har. Men när ni själva hade möjlighet gjorde ni inte ett dugg. Då begränsade ni utredningens handlingsutrymme till hundra procent.

Det enda som kunde lösa problematiken för boende med låga inkomster och höga taxeringsvärden var en begränsningsregel. Hade ni i Centerpartiet kunnat föreslå någonting annat än denna fullkomligt absurda pilkastningsmodell hade ni varit välkomna att göra det.

Anf. 110 AGNE HANSSON (c):

Fru talman! Jag noterar än en gång att Per Rosengren försvarar denna orimliga modell, som innebär att man går åt helt fel håll.

Jag har inte påstått att schablonintäktmodellen löser hela problematiken, men den innebär en neutralitet. Vårt förslag – medianvärdesberäkningsmodellen – löser en stor del av problemet med orimliga marginaleffekter.

Det är fortfarande intressant för kammaren att notera att Vänsterpartiet och Per Rosengren är väldigt intresserade av marginaleffekterna just för höginkomsttagarna. Men där är inte marginalskatteproblematiken särskilt besvärande. Marginaleffektproblemen är störst för låg- och normalinkomsttagare.

Marginaleffekterna har verklig betydelse om de ska kunna gå från arbetslöshet till arbete och få större möjlighet att påverka sin egen ekonomi och undvika att sitta kvar i bidragsfällan. Det gäller både för samhällsekonomin och för det enskilda hushållet.

Lösningen har Centerpartiet presenterat i form av ett förslag om radikalt sänkta skatter på inkomstskattesidan just i de områdena. Det ska också vara rimliga och rättvisa fastighetsskatter och taxeringsvärden enligt medianvärdesmodellen. Med frysta taxeringsvärden för i år och nästa år får alla sänkt fastighetsskatt, och de som drabbas hårdast får den största lindringen. Det är rättvisa.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

8 § Kontroll av postförsändelser

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU4

Kontroll av postförsändelser (skr. 2001/02:16).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 13 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU5
Beskattning av kostnadsersättningar till statligt anställda stationerade utomlands, m.m. (prop. 2001/02:18).

Anf. 111 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! I dag finns det kostnadsersättningar som undantas från skatteplikt. Det handlar om anställda i utrikesförvaltningen och biståndsverksamheten.

I det betänkande som vi nu diskuterar handlar det om att utöka dessa undantag från skatteplikt. Det har vi från Vänsterpartiet vissa invändningar emot.

När man läser propositionen ser man att Riksskatteverket i sitt remissvar skriver att lösningen i första hand borde uppnås inom befintligt regelverk. Det är någonting som vi har tagit fasta på. Likaså skriver Riksskatteverket att det är väldigt viktigt att tydligt ange vilka utgifter som ska bli föremål för skattefrihet. Det har man nu tagit fasta på. Det tycker vi är bra.

Det finns några andra skrivningar i propositionen som jag skulle vilja ta upp och framför allt få en kommentar till från Lennart Axelsson. Man skriver att regelverket för dem som i dag är anställda av utrikesförvaltningen eller jobbar med biståndsverksamhet nu blir föremål för en översyn. Man ska titta på i vilken utsträckning det finns behov av speciella regler för beskattning av kostnadsersättningar.

Jag måste fråga Lennart Axelsson varför man inte kunde invänta denna översyn. Saken är tydligen den att man helt enkelt ska försöka få svar på om vi behöver denna typ av undantag i ett likformigt skattesystem, som vi tycker är det system som ska vara rådande.

I betänkandet konstaterar man också att det är lämpligt att i detta fall utgå från de kostnadsersättningar och förmåner som ges vid en utlandsstationering. Det innebär med andra ord att det är lämpligt att följa det avtal som nyss har slutits beträffande tjänster utomlands. Då blir min nästa fråga om vi kan förvänta oss flera propositioner allteftersom man tecknar avtal på arbetsmarknaden för människor som arbetar i andra länder. Indirekt är det ju det som står i propositionen, eftersom man skriver att regeringen ämnar återkomma.

Det finns naturligtvis också sådant som kan kallas gränsdragningsproblem. Jag läser i författningskommentarerna angående det som kallas medföljandetillägg att det är svårt att närmare ange vad som avses med att gå miste om en förvärvsinkomst. Det handlar alltså om eventuellt medföljande makes, makas eller sambos förvärvsinkomst. Här kan man genast se att det finns gränsdragningsproblem. När det gäller ett annat tillägg som heter grundtillägg finns det en instans som heter Utlandslönenämnden som beräknar detta och då naturligtvis ska se vad som är det rimliga. Jag skulle även här vilja ha en kommentar från Lennart Axelsson.

Från Vänsterpartiets sida tycker vi naturligtvis att det är bra om man kan teckna bra avtal på arbetsmarknaden. Det ska man förstås vara nöjd

Beskattning av kostnadsersättningar till statligt anställda stationerade utomlands, m.m.

med. Men vi ifrågasätter varför de här ersättningarna över huvud taget inte ska tas upp till beskattning. Vi för en diskussion kring detta i vår reservation till det här betänkandet. Vi menar att den här typen av utvidgning av undantag från skatteplikt strider mot den likformighet och motverkar de enhetliga skatteregler som vi tycker att man i första hand ska eftersträva. Vi vill i stället ha ett regelsystem med avdrag för styrkta medkostnader. Att ta en tjänst utomlands är också, anser vi, ett medvetet val som en människa gör, och då får man naturligtvis också ta konsekvenserna av detta medvetna val.

Som Lennart Axelsson känner till tog vi för drygt ett år sedan andra beslut i den här riktningen. Då gällde det de utländska experterna. Vad vi vet i dag är det för det första kanske två eller tre gånger så många som ansöker om den typen av skattebefrielse med hänvisning till det beslutet. För det andra, och det kanske är det mest uppseendeväckande, är detta behäftat med väldigt stora gränsdragningsproblem.

Fru talman! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anf. 112 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet och avslag på reservationen.

För att ge en liten bakgrund till frågan tänkte jag gå igenom lite grann av de regler som finns runt just den här typen av ärenden.

I dag gäller att alla statligt anställda inom utrikesförvaltning och biståndsverksamhet som är stationerade utomlands har skattefrihet för ersättningar som är förknippade med just det faktum att de bor utomlands under en period. Det gäller t.ex. förmån av bostad och utlandstillägg. Det finns också en annan del där man har speciella regler, nämligen tidsbegränsat arbete för nationella experter t.ex. inom EU. Här gäller speciella regler som innebär att en utlandsstationering om högst tre år betraktas som tjänsteresa och därmed ger en rätt till avdrag för ökade levnadskostnader, inklusive kostnader för barns skolgång och hemresor.

Bakgrunden till propositionen är att Arbetsgivarverket har uppmärksammat regeringen på att det i dag saknas ett tydligt och ändamålsenligt regelverk för andra statligt anställda när dessa stationeras utomlands. Denna brist försvårar för myndigheter att organisera sin internationella verksamhet på ett effektivt sätt. Man hävdar också att det inte är möjligt att med nuvarande regler utforma avtal som är godtagbara för både arbetsgivare och arbetstagare – även om, som Marie Engström mycket riktigt påpekar, ett sådant avtal nyligen har träffats. Vi får väl anledning att kommentera det ytterligare sedan.

Arbetsgivarverket anser dessutom inte att nuvarande särskilda regler för nationella experter är tillfredsställande.

Fru talman! Som huvudregel gäller att en i Sverige skattskyldig fysisk person är skattskyldig för alla sina inkomster, både i Sverige och i utlandet. Från denna huvudregel finns alltså vissa undantag. Arbetar någon utomlands i över sex månader är denna person inte skattskyldig i Sverige för lön som beskattas i verksamhetslandet. Varar vistelsen över ett år är lönen skattefri även om den inte beskattas i verksamhetslandet. Denna ettårsregel gäller inte för statligt anställda. Enligt OECD:s modell för skatteavtal beträffande inkomst och förmögenhet är regeln att privat

anställda beskattas i tjänstgöringslandet och statligt anställda i det land som betalar lönen.

Fru talman! Sedan 1990 års skattereform gäller som allmän princip att alla kostnadsersättningar och förmåner ska tas upp till beskattning. Vissa undantag görs alltså för statligt anställda inom utrikesförvaltningen och biståndsverksamheten. Erhåller man skattefria kostnadsersättningar har man följdriktigt inte någon avdragsrätt för motsvarande kostnader.

Fru talman! Regeringens förslag, som till viss del avviker från Arbetsgivarverkets, innebär att statligt anställda förutom anställda i utrikesförvaltningen och biståndsverksamheten har rätt till skattefrihet för ersättningar eller förmåner som avser bostad, skolvgifter, resor till och från tjänstgöringsorten, medföljandetillägg och grundtillägg. Detta följer alltså helt de ersättningar som finns reglerade i ett nyligen tecknat avtal, det s.k. URA-avtalet som reglerar kostnadsersättningar och förmåner till statligt anställda och som gäller fr.o.m. den 1 januari 2002.

Samtidigt föreslås också att den särreglering som gäller för nationella experter upphävs.

Remissinstanserna har haft synpunkter på att lösningar bör försöka uppnås inom befintliga regler och att en harmonisering mellan privat och statligt anställda bör ske på sikt. Arbetsgivarverket anser dessutom att nuvarande regler för anställda i utrikesförvaltningen och i biståndsverksamheten bör utökas till att gälla för samtliga statligt anställda.

Regeringen hävdar att en harmonisering mellan privat och statligt anställda inte är möjlig eftersom en beskattning av statligt anställda i verksamhetslandet går emot internationell praxis och internationella avtal. Däremot anser man att det är en rimlig utgångspunkt att samma regler ska gälla för samtliga statligt anställda vid utlandsstationering. Det nyligen tecknade avtalet och det omedelbara behovet av en lagreglering för denna grupp gör en sådan harmonisering svår att genomföra just nu. Regeringen avser däremot att snarast utreda arbetsvillkor och ersättningssystem för anställda vid utrikesförvaltningen och biståndsverksamheten för att utröna om det behövs några särlösningar för dessa personal-kategorier. Regeringen tänker alltså återkomma till riksdagen med förslag i denna del.

Fru talman! Vidare föreslås i propositionen två ändringar av mer redaktionell karaktär. Den första är en anpassning till att det numera inte krävs av biltillverkarna att de ska uppge en bils årsmodell. Beteckningen föreslås därför utgå ur inkomstskattelagen och ersättas av bilmärke, variant och tillverkningsår. Slutligen föreslås också ett tillägg i socialavgiftslagen. Den lagtekniska sammankopplingen mellan lagen om allmän försäkring, lagen om inkomstgrundad ålderspension och lagen om socialavgifter upphörde den 1 januari i år. Då uppmärksammade man inte behovet av ett tillägg i socialavgiftslagen, vilket nu rättas till.

För att en arbetsgivare ska kunna avtala bort skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter på en avgiftspliktig ersättning föreslås att det skrivs in i socialavgiftslagen att arbetsgivaren i sådana fall måste sakna fast driftsställe i Sverige. På det här viset återställs den ordning som tidigare gällt.

Tack för ordet!

Beskattning av kostnadsersättningar till statligt anställda stationerade utomlands, m.m.

Anf. 113 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag ställde några frågor till Lennart Axelsson under mitt anförande. Jag tycker inte riktigt att jag har fått något svar. Jag ställer några frågor igen.

Jag vill höra vad Lennart Axelsson säger om den översyn som nu görs av det regelverk som används redan i dag utifrån att man ska ta reda på i vilken utsträckning det över huvud taget finns ett behov av speciella regler. Vad säger Lennart Axelsson om det? Borde vi inte invänta den utredningen innan vi fattar beslut om ytterligare skatteregler i den här riktningen?

Vad tycker Lennart Axelsson om lämpligheten i att skattelagstiftningen ska anpassas till de kostnadsersättningar som ges ut, alltså de kostnadsersättningar som man förhandlar fram i avtal? Man uttrycker sig på det sättet i propositionen. Det här kan vi också förstå blir behäftat med en hel del gränsdragningsproblem. Ser inte Lennart Axelsson de problemen också?

Till sist: När vi fattade beslut om skattelättnader för utländska experter hade vi en diskussion om att vi får ett skattefrälse i det här landet. Jag är rädd för att den här typen av beslut gör att vi får ett ännu större skattefrälse.

Anf. 114 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Marie Engström är kritisk till att vi ger ytterligare grupper möjlighet att erhålla skattefria förmåner och att regeringen i stället bör få i uppdrag att utforma avdragsregler för dessa personalkategorier.

Jag ser inga som helst problem med att ställa upp på synsättet att lagstiftningen ska gälla lika för alla. Men ibland måste vi göra avsteg. I det här fallet har regeringen ansett att det finns tillräckliga motiv för att göra det. En majoritet av utskottet har tyckt detsamma. Som jag nämnde i mitt anförande var ett av motiven för att göra detta att det skulle vara svårt att gå emot internationella avtal och praxis.

Behovet av översynen har jag uppfattat som att man kommer att titta närmare på om det finns anledning att ha särskilda regler för just de här kategorierna anställda i förhållande till andra statligt anställda. Det skulle då vara motiv för att man i det här läget, när det upplevs som ett akut behov, har svårt att avvakta den utredningen. Men slutsatsen av utredningen kan mycket väl bli att man får ett system som omfattar alla statligt anställda, om man inte kommer fram till att det behövs särregleringar för just UD-folk och biståndsarbetare.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU8
Utländska företagens mervärdesskatt i Sverige (prop. 2001/02:28).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Vissa punktskattefrågor, m.m.

Vissa punktskattefrågor, m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU9
Vissa punktskattefrågor, m.m. (prop. 2001/02:29).

Anf. 115 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! I detta betänkande behandlas en del kan det tyckas lite mindre frågor som rör företagandets beskattning. En allmän reflexion är att när regeringen föreslår förändringar som gäller företagandet är man allmänt sett ganska snabb i de fall det innebär restriktioner eller försämringar. När det gäller att föreslå förbättringar kommer inga förslag alls eller också ligger de längre fram i tiden, för de måste utredas noggrant först.

I det här fallet har man lagt fram ett förslag som har att göra med sanktionsavgifter vid försenad skattedeklaration, en deklaration som företaget ska skicka in varje månad. Det är bra att man föreslår en sänkning av nivån till 500 kr. Det kan i många fall vara på det viset för de allra minsta företagen att den skatt som man redovisar på den här deklarationen och som man ska betala in faktiskt kan understiga storleken på förseningsavgiften.

Förseningsavgiften är tyvärr digital, dvs. en dag för sent så kostar det 1 000 kr, även om den inbetalda skatten i vissa fall t.o.m. är lägre. Med andra ord är proportionaliteten mellan det fel som har begåtts och den kostnad det kan innebära felaktig. Därför är det, som sagt, bra att man föreslår 500 kr.

Men det hade varit lika bra att föreslå 500 kr också vid andra tillfället. Om en företagare lämnar in sin deklaration för sent även andra gången skulle man kunna kosta på sig att också vid det tillfället ha 500 kr. Fördelen med att ha samma avgift hade nämligen varit att lagstiftningen hade kunnat träda i kraft redan om ett par månader, den 1 januari 2002. Nu kommer den dubbla avgift som regeringen föreslår, först 500 kr och andra gången 1 000 kr, att leda till att det här kan träda i kraft först 2003 på grund av att de administrativa rutinerna måste ändras hos Riksskatteverket.

Klok politik hade därför varit, fru talman, att på en gång låta kammaren inte bara ta ställning till utan förhoppningsvis också rösta på reservation nr 1, som jag yrkar bifall till. Det hade nämligen lett till en liten, men dock viktig förbättring för många småföretag, och den hade ganska så snart, om mindre än två månader, kunnat träda i kraft.

Anf. 116 SVEN BRUS (kd):

Fru talman! Förslaget om sänkning av förseningsavgiften till 500 kr och att i vissa fall ta ut 1 000 kr står vi kristdemokrater bakom. Vi ser det som ett rimligt förslag.

Frågan om vilken dag en skatteinbetalning ska anses ha skett kan måhända förefalla marginell, men för den enskilde småföretagaren är den här frågan trots allt betydelsefull. Det måste väl också vara vår målsättning i den här kammaren att de beslut vi fattar om lagar och regler leder till att livet blir lite lättare att leva för människor. I det perspektivet blir också detta en fråga av vikt.

Det var i och med det nya skattekontosystemets införande som förfallodagens innebörd kom att ändras till den nuvarande, dvs. att en inbetalning anses ha skett först den dag pengarna kommit in på skattemyndighetens konto. Tidigare gällde den dag betalningen skett till post eller bank.

Det som gällde tidigare var lätt för en företagare att ha kontroll över. Missade man den här inbetalningsdagen var det obestriddligen så att betalningen hade gjorts för sent. Det fanns en skarp och tydlig gräns. Här behövde man inte diskutera om det var för tidigt eller för sent.

Den nya innebörden av förfalldagen ligger däremot delvis utanför en företagares kontroll. Även om denne har gjort rätt för sig i stadgad tid kan han eller hon drabbas av försenad postgång, datakrångel eller liknande, saker man alltså inte har eget inflytande över. Vidare måste man vid varje inbetalningstillfälle fundera över vilken dag i veckan det är, om det ligger helgdagar eller klämdagar framför osv.

Vi kristdemokrater begär i vår motion ett tillkännagivande till regeringen om en översyn av vilken dag som ska räknas som betalningsdag av skatter och avgifter. Vi tycker att det system vi har i dag i alltför hög grad utgår från de stora företagens förutsättningar. Påföljden för sen betalning blir också densamma för Volvo som för småföretagaren.

Det komplicerade regelverk vi har t.ex. kring moms-kontot tvingar också ofta småföretagare att anlita dyr expert hjälp.

Fru talman! Vårt förslag om att medge inbetalning senast på förfalldagen är enkelt och entydigt. Kommer betalningen för sent beror det obestriddligen på företagaren själv. I majoritetens förslag kan en företagare drabbas av omständigheter utanför hans eller hennes kontroll, och det är inte bra.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 117 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! Vi har tidigare i dag haft en animerad diskussion om komplexiteten i skatteregler. Vi vill från Folkpartiet göra allt för att förenkla dem såväl i stort som i smått. Det här är onekligen ett ärende som hör till de mindre, som Carl Fredrik Graf sade.

Regeringens förslag om förseningsavgiften är bra i dess första steg eftersom propositionen föreslår att avgiften sänks från 1 000 kr till 500 kr. Men sedan fullföljer regeringen inte sin linje utan ligger kvar på 1 000 kr om deklaranter inte bättrar sig.

Det finns två rättsmodeller att fundera över. Är en gärning värre om den begås för andra gången och ska därmed bedömas hårdare, eller ska

varje försummelse ses som en isolerad företeelse? Det är ganska intressant att fundera över.

I trafiken har vi två olika system. Parkeringsboten är densamma hur ofta du än bryter mot bestämmelserna medan straffet för fortkörning skärps om du upprepar förseelsen tillräckligt många gånger. Då dras körkortet in utöver böterna.

Jag måste nog säga att i detta avseende liknar regeln nog mera överträdelse mot parkeringsförbud än mot hastighetsbestämmelserna. Dessutom är det inte oväsentligt, som redan har påpekats, att Riksskatteverket tycker att det är administrativt krångligare med två olika avgifter.

Det är ju inte bara om deklaranter vid två på varandra följande gånger slarvat med uppgifterna som den högre förseningsavgiften ska betalas. Enligt förslaget ska avgiften på 1 000 kr tas ut även om deklaranter tidigare har slarvat med att lämna deklaration.

Riksskatteverket måste hålla reda på de tre närmast föregående redovisningsperioderna, och jag förstår dess invändning att det blir krångligare. Det kan också hända att deklaranter flyttar. Då måste uppgifter om tidigare försummelser föras över etc.

Fru talman! Mot denna bakgrund yrkar jag bifall till vår reservation under mom. 1.

Anf. 118 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Fru talman! I skatteutskottets betänkande nr 9, som vi nu debatterar, behandlas regeringens proposition 2001/02:29 som är rubricerad *Vissa punktskattefrågor, m.m.* Eftersom det är en s.k. med-mera-proposition så finns i betänkandet förslag om proviantering med animaliska livsmedel, proviantering av statsfartyg, statsluftfartyg och avfallsskattefrågor.

Det som jag dock kommer att begränsa mitt anförande till är förslaget om att förseningsavgiften i skattebetalningslagen fr.o.m. den 1 januari 2003 ska vara 500 kr i stället för 1 000 kr. Förseningsavgiften ska dock även i fortsättningen vara 1 000 kr i de fall den deklareringskyldige inte följt ett föreläggande om att deklarerera eller tidigare har låtit bli att lämna deklaration. Det gäller också om förseningen avser en periodisk sammanställning.

I betänkandet avstyrker utskottet också en motion från Kristdemokraterna rörande skatteinbetalningstidpunktens innebörd. Detta avser jag också att kommentera i mitt anförande.

I syfte att de skattskyldiga ska deklarerera i tid finns en sanktion i form av en förseningsavgift. Samtidigt med skattekontot infördes en ny skattedeklaration med gemensam redovisning av mervärdesskatt, källskatt och arbetsgivaravgifter. Förseningsavgift infördes på 1 000 kr om skattedeklaration inlämnas för sent.

Regeringen har i den propositionen vi behandlar tagit fasta på Punktskatteutredningens synpunkter om att 1 000 kr i förseningsavgift kan uppfattas som alltför högt. Med det motivet föreslås därför nu en halvering när förseningen är av engångskaraktär.

För att skattekontosystemet ska fungera är det dock viktigt att de skattskyldiga fullgör sin deklareringskyldighet. Förseningsavgiften måste vara preventiv och så hög att den skattskyldige är angelägen om att lämna in en deklaration i tid.

Om det rör sig om upprepade förseningar eller om deklaration inte lämnas trots föreläggande delar utskottsmajoriteten regeringens uppfattning om att avgiften bör vara högre och tillstyrker därför förslaget om 1 000 kr.

Fru talman! I reservation 1 menar reservanterna att en differentierad förseningsavgift ökar krånglet och byråkratin. Det är dags för reservanterna att bestämma sig. Redan tidigare har jag i kammaren mött krav på sänkning av förseningsavgiften. Nu när den sänks för dem som är skötsamma och lämnar in sina deklarationer i tid så borde det uppskattas. Jag har också uppfattat det i tidigare inlägg.

Däremot har jag svårt att förstå argumentationen att de som upprepar för sent inlämnande inte ska få någon ytterligare påföljd. Vi socialdemokrater har den bestämda uppfattningen att de som gör rätt, sköter sig och möjligtvis någon gång kommer in för sent ska premieras för att de har ordning och reda i sin administration.

En enhetlig förseningsavgift som föreslås av reservanterna skulle snarast stimulera att inte ta regelverket på allvar. Åtminstone skulle det inte ge några positiva signaler till dem som vill sköta sig. Jag är uppriktigt sagt förvånad över den syn på efterlevnad av bestämmelser som reservationen andas.

Enligt uppgifter jag fått från Riksskatteverket, som gjort mätningar under en 20-månaders period, påfördes 55 000 skattskyldiga förseningsavgifter i drygt 220 000 beslut. Det belyser nödvändigheten av att ha avgifter som stimulerar till inlämnande i rätt tid och därmed en bättre efterlevnad av regelsystemet.

Farhågorna om att förslaget leder till ökat administrativt krångel är, som jag ser det, överdrivna. En differentierad avgift ökar inte definitivt inte administrationen i det enskilda företaget. Skatteförvaltningen får genom att beslutet föreslås träda i kraft först den 1 januari 2003 tid för erforderliga förberedelser och bör därför kunna hantera avgiften utan några större problem i sina datasystem.

Reservation 2 om skatteinbetalningstidpunkt har jag ännu svårare att förstå. I reservationen sägs att regelverket kring moms-konton är komplicerat och medför ett onödigt merarbete för småföretagare, som ofta tvingas anlita stora revisionsbyråer då de betalt in moms på fel konto.

Låt mig påminna om att sedan 1998 tillämpas ett nytt system för redovisning av och betalning av de mest frekventa skatterna. Syftet är att göra det enklare för företagare att betala skatter och avgifter samt att minska administrationen både för skattskyldiga och skattemyndigheterna.

Det nya systemet omfattar bl.a. innehållen skatt, arbetsgivaravgifter, mervärdesskatt och inkomstskatt. Företagen betalar in skatter och avgifter till sitt skattekonto via skatteförvaltningens postgirokonto. Risken att betala in moms till fel konto föreligger knappast. Om så sker torde det säkert vara lätt att tillrättalägga misstaget.

Den andra delen i reservationen som tar upp skatteinbetalningstidpunkten finns det som jag ser inte heller någon grund för.

Alltfler använder Internet för sina betalningar. Det torde göra det lättare att bevaka inbetalningsdagar. För dem som betalar via post eller bank torde också genom bra planering och ordning och reda i den egna administrationen hänsyn kunna tas till helgdagar m.m. som anges i reservationen.

Praxis att betalning ska ha skett när pengarna kommit in på skattemyndighetens konto stämmer väl överens med den allmänna synen och former som tillämpas i andra betalningssammanhang. Av dessa skäl finns det som jag ser det ingen anledning att besluta enligt reservationen. I det här fallet borde riksdagen besluta enligt utskottsmajoritetens förslag.

Fru talman! Med det som jag här anfört yrkar jag bifall till skatteutskottets förslag i betänkande nr 9 och avslag på reservationerna.

Anf. 119 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Jag vill först göra ett förtydligande beträffande mitt yrkande. Jag avsåg alltså reservation 1 under mom. 1 och ingenting annat.

Per Erik Granström förde ett resonemang om behovet av en differentierad sanktionstaxa för dessa förseningar. För man ett principresonemang om detta borde det ha gällt när lagen infördes. Då kunde beloppet ha varit t.ex. 1 000 kr första gången och 2 000 kr andra gången. Därmed faller det resonemang som Per Erik Granström för.

Jag har egentligen bara en fråga. Hade detta kunnat träda i kraft den 1 januari i år hade det inte inneburit några administrativa merkostnader för Riksskatteverket. Då hade sanktionen för företagaren stått i rimlig proportion till förseelsen. Hade det inte varit bättre att ha företagarperspektivet än att ha myndighetsperspektivet framför ögonen när man fattade beslutet?

Anf. 120 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det var snarast den första delen i Carl Erik Grafts replik som jag försökte att fästa uppmärksamheten på. De som sköter sig och de som lämnar in för sent som en engångsföreteelse bör premieras före dem som återkommande gör fel.

Att man vid det förra tillfället valde att inte ha den synen tycker jag inte att jag behöver bära ansvar för i dag. I dag bär jag ansvar för den syn som jag nu redogör för.

Fru talman! Den fördröjning som Carl Fredrik Graf menar belastar företagarna tycker jag i stället ska upplevas som en förmån för de sköttsamma företagare som senare får en bättre situation.

Anf. 121 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Den sköttsamme företagaren som aldrig lämnar in för sent behöver ju aldrig betala någonting i sanktionsavgift. På det viset är det inget problem för dem.

Vi ska inte behöva orda så mycket mer om det här förslaget, men jag tycker sammanfattningsvis att det hade varit klokt att införa en enhetlig taxa. Det hade varit lätt att förstå, lätt att följa upp för myndigheterna och en tydlig sanktion för den som lämnar in en deklARATION för sent.

Tydlighet och enkelhet i lagstiftningen är eftersträvansvärt. Det är därför som jag har yrkat bifall till reservation 1 under mom. 1.

Anf. 122 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det vore bra om alla var sköttsamma, Carl Fredrik Graf. Då slapp vi föra den här debatten, och då kunde vi också minska både byråkratin och det administrativa krånglet.

Men vi socialdemokrater har den klara uppfattningen att det är viktigt att premiera de som sköter sig, och det bör också märkas i den lagstiftning vi beslutar om i kammaren.

Anf. 123 SVEN BRUS (kd):

Fru talman! Tydlighet och enkelhet bör naturligtvis eftersträvas. De lagar som vi stiftar här i kammaren bör vara rimliga, begripliga och lätta att acceptera för dem som vi stiftar lagarna för. Nu gäller det förfalldagen för skatteinbetalningar.

Per Erik Granström säger att det är lätt för en företagare att planera att betala i tid. Ja, det är det kanske. Men även om företagaren planerar aldrig så väl kan ju han eller hon drabbas av omständigheter som ligger utom kontroll för planeringen.

Per Erik Granström säger t.ex. att man kan betala över Internet. Men Internet kan krångla och postgången kan krångla. Det finns omständigheter som företagaren inte råder över hur väl han än har planerat. Då drabbas han av förseningsavgift trots att han själv har uppfyllt det som han ska uppfylla.

Därför tycker vi att det är rimligare att sätta gränsen vid den förfalldag som är obestridlig. Har man betalat in för sent ska man betala avgift. Men har man drabbats av omständigheter som ligger utanför den egna kontrollen ska man inte drabbas.

Anf. 124 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Fru talman! När man betalar till andra ställen än till Riksskatteverket brukar det vara så att det är den tidpunkt när betalningen har nått betalningsmottagaren som är den avgörande.

Jag har lite grann med företagsamhet att göra. Jag vet att man planerar sin likviditet, betalningsströmmar m.m. och samtidigt lägger upp rutiner för betalningsdagar. Med god planering och en bra administration borde det här inte vara något bekymmer.

Sven Brus vill här markera att det kan hända saker utanför såväl myndighetens som den betalandes möjlighet att kontrollera. Det är naturligtvis rimligt att så kan ske. Men för min del måste jag säga att det inte har inträffat några sådana händelser åtminstone inte i min privata ekonomi. Jag har svårt att inse att det skulle vara svårare för ett företag än för en privatperson. Bara för att det *kan* hända saker ser jag inga som helst skäl till att göra några förändringar i betalningsrutinen.

Anf. 125 SVEN BRUS (kd):

Fru talman! Sådana incidenter hör naturligtvis till undantagen och är inte regel. Men vi skulle kunna undanröja de negativa effekterna av dessa undantag genom att gå på den enkla regeln att göra förfalldagen till inbetalningsdagen.

Jag konstaterar att vi har lite olika perspektiv här. Jag tycker att lagar och regler ska vara till för att stödja och hjälpa företagen och inte utgöra något slags hinder för verksamheten. Det är de olika perspektiv som vi har.

Anf. 126 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Fru talman! Då tolkar jag Sven Brus så att vi är överens om att oförutsedda händelser är ovanliga. Med det finner jag också att förslaget i betänkandet väl stämmer överens med de rutiner som vi har i betalningssammanhang i övrigt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

12 § Omstrukturering av industriforskningsinstitutet

*Omstrukturering av
industriforsknings-
institutet*

Föredrogs

näringsutskottets betänkande 2001/02:NU5

Omstrukturering av industriforskningsinstitutet (prop. 2001/02:2 delvis).

Anf. 127 KARIN FALKMER (m):

Fru talman! Tekniska uppfinningar har varit den viktigaste faktorn för tillväxt under hela 1900-talet. När det gäller vårt lands ekonomiska tillväxt – det som är själva förutsättningen för att vi ska klara det välstånd som vi vill värna om – måste Sverige vara världsbäst när det gäller konkurrenskraftiga villkor för företagande och investeringar. Forskning och teknisk utveckling har en nyckelfunktion, och det är avgörande för svenska företags konkurrenskraft att tillräckliga resurser satsas på behovsmotiverad forskning.

På forskningsområdet har vi mycket som vi kan glädja oss över och vara stolta för. OECD har studerat den industrirelaterade forskningen och kommit med intressanta rapporter under hela 1990-talet. De senaste studierna visar att Sverige inom flera områden ligger i täten som forskningsnation i dag.

Enligt OECD är svensk forskning störst i världen som andel av BNP. Sverige satsar nästan 4 % av BNP på forskning. Sverige ligger också i topp när det gäller antalet patent. Enligt samma OECD-rapport har vi dessutom mest riskkapital per capita av alla.

Trots detta lysande utgångsläge har Sveriges BNP utvecklats sämre än i nästan alla andra OECD-länder under de senaste tio åren. Vi ligger nere på elfte plats i EU. Trots att vi ligger i topp när det gäller patent saknas förmåga och incitament till att omsätta uppfinningarna i produktion.

OECD har också visat att Sverige ligger mycket lågt när det gäller forskningsintensiteten i mindre och medelstora företag. Bland 25 länder återfinns Sverige på tredje plats från bottenivån. Vi ligger långt sämre till än våra nordiska grannländer när man jämför forskningsandelen hos de mindre företagen. Vi drar alltså inte nytta av alla de fördelar som vi har.

Synar man siffrorna bakom forskningssatsningarna visar det sig att näringslivet står för tre fjärdedelar av Sveriges forskningssatsningar, vilket motsvarar ca 3 % av BNP. Av denna forskning står fem företag för 80 %, nämligen Ericsson, Astra, ABB, Volvo och Pharmacia Upjohn. Den resterande delen svarar i huvudsak de övriga storföretagen för.

Mindre och medelstora företag har en mycket begränsad forskning och utveckling.

Enligt OECD är Sverige mindre bra på att överföra kunskap via teknik till nya företag. Sverige ligger på 14:e plats i detta hänseende. Vårt land klarar dåligt att stimulera företag som är teknologibaserade.

Här spelar de fria forskningsinstituterna en viktig roll. Den tillämpliga forskningen i världen sker i första hand, precis som i Sverige, i industrin. Som god tvåa kommer de fristående industriforskningsinstituterna. Den svenska industriforskningssektorn är liten jämfört med omvärlden.

Kunskap och kompetens är av strategisk betydelse för företagets konkurrenskraft, och behovet av ständig kompetensutveckling ökar. Industriforskningsinstituterna har en mycket viktig roll som nätverksbyggare mellan företag och mellan universitet och högskolor. Forskningsinstituterna är särskilt viktiga för de små och medelstora företagen som inte har möjlighet att hålla sig med egna teknikavdelningar.

Regeringens hantering av frågan om medel till den industrirelaterade forskningen har kännetecknats av kortsiktighet och ryckighet. Statens agerande skapade stor oro i Forskningssverige vid omvandlingen av myndighetsstrukturen. Frågan är om det över huvud taget gjordes någon konsekvensanalys.

Innovationspolitiken hamnade i kris innan den ens börjat. Under våren kom alarmerande signaler om att en minskning av anslaget till industrirelaterad forskning och innovationsskapande verksamhet för mindre företag och för europeiskt forskningssamarbete riskerade medföra att viktiga delar av svensk industriforskning skulle tvingas att monteras ned. Stor osäkerhet rådde, och industriforskningsinstituterna såg sin framtid direkt hotad.

Efter alla oroande signaler beslutade näringsutskottets utvärderingsgrupp, NUR, att försöka klargöra fakta angående institutens finansiering. Efter ett ganska snårigt arbete och med många motsägelsefulla uppgifter kan jag bara konstatera att mycket av det tumult som varit hade kunnat undvikas om regeringen haft bättre framförhållning och bättre planeringsförmåga.

Vi moderater kritiserade regeringen för det ogenomtänkta sätt på vilket man ändrade myndighetsstrukturen. Det klargörande om industriforskningsinstituterna som regeringen äntligen kommit med i och med det förslag som är föremål för dagens debatt, borde ha gjorts före tillskapandet av den nya myndighetsorganisationen och Vinnova.

Industriforskningsinstituterna är viktiga, och de måste garanteras en långsiktig statlig grundfinansiering även efter kontrollåret 2005. Samtidigt är förankringen i näringslivet en självklar grundförutsättning för institutens existens. Även forskningsinstitut är utsatta för konkurrens. En kritisk massa av kluster är vidare avgörande för att forskning ska kunna utnyttjas och spridas mellan företagen och skapa ekonomisk tillväxt genom produktion. Det krävs alltså både närhet och täthet.

Den omstrukturering av instituterna som regeringen föreslår är befogad, och ekonomiskt stöd i den processen behövs. Men det är inte statliga pekpinnar som ska styra denna förändring. Detta klarar instituterna och näringslivet av ren självbevarelsedrift. Omstruktureringsprocessen är för övrigt redan i gång. Fyra av Sveriges största institut för tillämpad forskning har slagits samman.

Målstyrningen mot de angivna forskningsområdena bioteknik, informationsteknik, elektronik och materialteknik samt kunskapsfrämjande projekt som berör svensk basindustri är vi överens om.

Jag vill särskilt understryka det som vi också skriver i betänkandet om att detaljstyrning bör undvikas. Från statens sida, vid utformningen av regleringsbrevet, måste detaljstyrning undvikas. Utskottet är också helt enigt om behovet av uppföljningar och utvärderingar som ska delges riksdagen.

Men kraftfulla åtgärder måste också till för att komma till rätta med Sveriges akilleshälar. Sverige ligger dåligt till när det gäller de mindre företagens forskningsandelar. Detta är ett problem som Vinnova måste engagera sig i genom att utarbeta ett program för att öka de mindre företagens forskningsintensitet.

Men detta är också ett allvarligt problem som staten borde engagera sig i mer övergripande. Regeringen borde analysera orsakerna och genom *benchmarking* ta reda varför andra länders företag forskar mer än svenska. Varför förmår Sverige inte att dra nytta av våra framsteg? Varför misslyckas vi när det gäller att omsätta en världsledande position inom patentområdet till produktion? Vad är det som hindrar akademiskt entreprenörskap? Det är ju så vanligt förekommande i exempelvis USA.

Är det de negativa attityderna till företagande och entreprenörskap som socialdemokratin står för som spelar in? Är det brister i incitamentsstrukturen som skapats genom en långvarigt allmänt småföretagarovänlig politik som är orsaken? Är det de hämmande skatterna och betungande regelsystemen som bromsar?

Teknikutveckling har varit och är den viktigaste tillväxtfaktorn såväl för Sverige som för vår omvärld. Det är därför oroande att Sverige är det enda land i världen där utbildningsnivån i naturvetenskap och teknik sjunker. Bristen på utbildade lärare i skolsystemet är alarmerande. Färre söker till tekniska högskolor. Dessa oroande fakta borde ge regeringen mardrömmar.

Regeringen borde analysera svagheter i det svenska systemet och utarbeta en strategi för att stärka incitamentsstrukturen. Syftet ska vara att fler ska finna det mödan värt att bli entreprenörer och företagare och att redan verksamma företag ska vilja expandera bl.a. genom forskning. Särskilt bråttom är det att utarbeta en strategi för att få en större svensk andel av EU:s forskningsmedel. För att bädda för ett framgångsrikt svenskt deltagande i EU:s sjätte ramprogram måste regeringen agera omedelbart. Enligt uppgift har flera institut och universitet av kostnads-skäl lågprioriterat förberedelserna inför det nya ramprogrammet.

Det sjätte ramprogrammet kommer att bli mycket omfattande – 17 miljarder euro under en femårsperiod. Ska Sverige få ordentlig utdelning inom detta måste arbetet i institut, universitet, högskolor och företag börja nu. Nätverk och *Centers of Excellence* behöver byggas upp, och projekt behöver förberedas. Svenska institut, universitet, högskolor och företag måste hitta sina EU-partner nu. Ska svenska företag kunna spela med måste medel för svensk motfinansiering i tillräcklig mängd också finnas tillgängliga.

Den 1 januari 2003 ska förarbetet vara gjort. Det är bara drygt ett år fram till dess. Regeringen säger att staten har en betydelsefull roll att främja deltagande i EU:s ramprogram, men här räcker det inte med

vackra ord i en proposition. Regeringen och Vinnova bör högprioritera denna fråga. Regeringen har ett ansvar för att Sverige ska kunna delta fullt ut. Dessutom har man ett ansvar för att uppdraget till Vinnova ges rimliga förutsättningar att lyckas.

Med detta yrkar jag bifall till den gemensamma borgerliga reservationen.

Anf. 128 HARALD BERGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till den borgerliga fyrti-partireservationen.

Alla är vi intresserade av och vill ha en god välfärd, även om vi kanske definierar innehållet i begreppet välfärd lite olika. Men oavsett det ska välfärden betalas. Och vad vi än i det här huset beslutar så är det till slut de varor och tjänster svenska folket producerar i gruvor, stålverk, sågverk och industrier liksom i kontor, forskarlaboratorier och tanke-smedjor som skapar de ekonomiska resurserna för oss att betala för välfärden.

I historiens backspegel kan vi se hur samhällets resurser har växt från bondesamhällets naturahushållning till det moderna samhällets alltmer sofistikerade system – på gott och ont. Vi ser att det är omkring de människor som har förmågan att tänka nya tankar, de kreativa, de innovativa och entreprenörerna som det i alla tider har skapats resurser. Jag säger ”de människorna”, i pluralis, eftersom det vanligen är så att forskarens upptäckt måste vidareförädlas till en produkt som kan tillverkas och säljas och på så sätt skapa resurser för finansiering av den gemensamma välfärden. Vårt lilla land behöver ta till vara hela den mångfald av begåvningar som vi har i form av teoretiker såväl som hantverkare, enstöringar såväl som ”klusterbegåvningar” för att vi ska kunna hävda oss i en alltmer globalt medveten värld.

Fru talman! Vi ska i dag fatta beslut om förutsättningarna för viktiga delar av våra möjligheter att förenkla kontakterna, rentav överbrygga ett gap, för små företag att ta del av forskning och utveckling. Ofta bedrivs denna i en för många småföretagare främmande akademisk miljö. Industriforskningsinstitutet har här en mycket viktig funktion. I reservationen diskuteras detta. Vi påpekar att ”öppna och kreativa mötesplatser där forskare, entreprenörer och beslutsfattare kan mötas måste skapas”.

I kristdemokraternas kommittémotion tar vi upp frågan om att de mindre instituten, som det heter i propositionen, bör omstruktureras ”med målet att skapa en flexibel och effektiv struktur med ett färre antal starka institut som är konkurrenskraftiga internationellt och har en stark förankring hos näringslivet”.

Vi har inget emot större och starkare institut i sak, men det goda får inte bli sin egen fiende. Jag vill här visa på det faktum att ett litet forskningsinstitut som t.ex. Glasforskningsinstitutet i Växjö med sina 16 medarbetare faktiskt leder glasforskningen i Europa. Medlemsföretagen finns över hela Europa och över hela världen, och chefen, Stellan Persson, är adjungerad professor vid Växjö universitet.

I GLAFO har de små medlemsföretagen ett mycket aktivt kunskapsutbyte med de stora koncernerna i branschen och därmed runt om i stora delar av världen, detta trots att den statliga grundfinansieringen till GLAFO upphörde redan 1982. I stället för att slå ihop detta lilla men

aktiva forskningsinstitut med något annat borde staten ge det en långsiktig årlig grundplåt för dess verksamhet, en grundfinansiering. Det finns fler industriforskningsinstitut som är i en liknande situation.

Det är bl.a. det här som ligger bakom hemställanspunkterna 1 och 2 i den kristdemokratiska motionen N 9, som innehåller motiveringen till reservationens avslag på regeringens förslag om den huvudsakliga inriktningen av omstruktureringen av industriforskningsinstituterna. Det synes oss att det goda kanske kan bli sin egen fiende.

Jag vill också påminna om ännu ett förhållande, som berör svenska företags deltagande i EU:s FoU-program. Vi skriver i reservationen: ”Skall det sjätte ramprogrammet, som kommer att omfatta drygt 17 miljoner euro under en femårsperiod, ge ordentlig utdelning för svensk del, måste arbetet i institut, universitet och företag börja redan nu. Det nya ramprogrammet startar den 1 januari 2003. Nätverk och kunskapskluster (Centres of excellence) behöver byggas upp, och projekt måste förberedas långt dessförinnan. Svenska institutioner, institut, högskolor och företag måste hitta sina partner nu.”

Regeringen lägger inte fram några förslag i propositionen om hur denna viktiga fråga ska hanteras. Den samlade borgerligheten kräver därför att regeringen omgående presenterar en strategi för hur svenska små och medelstora företag ska kunna medverka i EU:s kommande sjätte ramprogram för forskning och utveckling.

Fru talman! Jag vill understryka denna brist i regeringens proposition genom att påminna såväl regeringen som riksdagen om en konferens som gick av stapeln nyligen i Liège i Belgien och där forskningskommissionären Mr Phillippe Bosquin uttalade angelägenheten av att varje enskilt land ställer upp med förstudiemedel i anslutning till det sjätte ramprogrammet.

Ett viktigt skäl är att det nu gällande EU-programmet för förstudier inte kommer att finnas med i nästa ramprogram.

Ett annat viktigt skäl är att mindre och medelstora företag och forskningsinstitut inte har egna resurser till förstudier av denna art.

Vad avser regeringen att göra åt detta, och när ska det ske?

Den konferens som jag syftar på hade som tema *The Place of SME:s in the European Research Area and the New Framework Programme*.

Anf. 129 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen.

Betänkandet behandlar förslag om en omfattande omstrukturering och stora organisatoriska förändringar. Vi får hoppas på en god funktionalitet och effektivitet. Det finns redan vissa tvivel om detta, varför en utvärdering bör göras inom en inte alltför avlägsen framtid.

Vi vill från Centerpartiets sida hålla fram tre punkter.

För det första måste de aktuella stöden vara långsiktiga, kraftfulla och överblickbara. Det räcker inte att det ges bara några nådeår i taget, som i dag är fallet inom en del forskningsområden.

För det andra måste en statlig grundfinansiering finnas även efter kontrollåret 2005. Det måste garanteras den industrirelaterade forskningen.

För det tredje är det, som framhålls i reservationen och som även har sagts länge och väl, viktigt att kontakter mellan forskare, entreprenörer och beslutsfattare måste bli bättre. Nya mötesplatser behöver skapas.

Fru talman! Betänkandet innehåller många viktiga forskningsområden. Ett av dem är materialtekniken. I den allmänna beskrivningen av detta område nämns stål- och metallindustri men inte ett ord om träforskningen. Trä är ju ett biologiskt förnybart material med alla de fördelar som detta ger. Trä är också ett komplext material, mycket mer komplext än de flesta konkurrerande material. För att vi bättre ska lära oss vilka möjligheter som träet kan ge oss behövs mer kunskap om trä. För detta krävs också forskning.

Stora belopp satsas på forskning om andra material. Man får ibland intrycket att satsningen på trä uteblir därför att trä inte är tillräckligt nytt och spännande. Sanningen är ju den att om något material ska betecknas som framtidsmaterial, är det trä. För att på bästa sätt utnyttja detta komplexa material används i dag i industrin mycket sofistikerade maskiner som är resultat av forskning, exempelvis mätutrustning med avancerad laser och bildbehandlingsteknik. Utrustning för högtemperaturtorkning med ånga är ett annat exempel.

För bättre utnyttjande av dessa verktyg behövs spetskompetens i företagen. Denna kompetens skapas i högskolemiljö där forskning bedrivs inom dessa områden.

Ett annat område är rekrytering av unga och kvalificerade medarbetare, som också behöver stärkas kraftfullt, och ungdomar satsar, som ni vet, helst på en bransch som utvecklas tekniskt och ekonomiskt.

Den trämekaniska branschens lönsamhet har länge varit låg, vilket medfört att satsningar på forskning och utveckling har kommit i andra hand. Endast de riktigt stora företagen orkar satsa på egen forskning.

För att även de små och medelstora företagen ska kunna ta del av utvecklingen krävs att forskningen bedrivs av ett gemensamt, delfinansierat, organ, exempelvis Träteknik. Ett sådant organ behövs som samordnare och drivkraft. Många av oss vet också att de flesta projekt som Träteknik genomför även delfinansieras på projektnivå av deltagande företag, dvs. statens satsning är både absolut och relativt en ganska liten del.

Ökad användning av trä är bra, bl.a. för miljön och för Sveriges ekonomi. Forskningen kan bidra till denna ökning genom att finna nya och utveckla kända användningsområden för trä, exempelvis massivträbyggande, träbroar och värmebehandling.

Fru talman! I betänkandet sägs allmänt att det är viktigt att exempelvis området materialteknik kompletteras med kunskapsfrämjande projekt som berör svensk basindustri och att basnäringarna är viktiga. Från Centerpartiets sida delar vi den uppfattningen. Men vad är malmen, stålet och skogen om inte basnäringar? Och visst finns det materialteknik inom dessa utomordentligt stora näringar? Svaret är självfallet ja. Jag konstaterar att verkligheten och skriften inte ser likadana ut.

Staten har för avsikt att minska sin finansieringsdel i Träteknik, vilket vi från Centerpartiet säger bestämt nej till. Träteknik finns i dag i Växjö, i Stockholm och i Skellefteå. Verksamheten har en utomordentligt stor betydelse för utvecklingen av vidareförädlingen av vårt mycket viktiga material trä, som man här har påpekat. En positiv utveckling av vidare-

förädlingen har också en avgörande betydelse för utvecklingen i många regioner i vårt land.

Med detta yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 130 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag tänker börja med att citera: ”Viktig vändpunkt för instituten – inom institutssektorn har vi med stort intresse tagit del av regeringens proposition 2001/02:02, FoU och samverkan i innovationssystemet. Propositionen är en viktig vändpunkt för den nyttodrivna forskningen och industriforskningsinstituterna i Sverige.”

Artikeln avslutas så här: ”Det engagemang som regeringen visar för att utveckla en svensk industrisektor av världsklass till gagn för tillväxt i samhället och industrins konkurrenskraft är för oss en mycket viktig signal för framtiden.”

Så står det, fru talman, att läsa i Nyhetsbrev nr 5 från november 2001 från IRIS, som är en paraplyorganisation för de svenska industriforskningsinstituterna. Ett brev med liknande innehåll har skickats till utbildningsminister Thomas Östros, näringsutskottet, utbildningsutskottet, Per Eriksson, generaldirektör för Vinnova, och Håkan Widmark på IRECO AB.

En lika positiv artikel går att läsa i YKI News – Ytkemiska institutet – under rubriken *Positive news about Swedish research policy*.

Fru talman! Jag vet också att Thomas Östros har besökt ett antal institut och även holdingbolaget IRECO och att man där också har varit positiv till propositionen. Tyvärr kan Thomas Östros inte vara med i debatten i dag beroende på att han inte befinner sig i landet. Men jag vet att han är väldigt intresserad av dessa frågor och gärna skulle ha velat närvara.

Propositionen innebär öronmärkta pengar, en tydlig inriktning och ett klart långsiktigt ansvarstagande. Det är därför svårt att förstå den kritik och den jämmerdal – nästintill – som den borgerliga majoriteten ger uttryck för.

När jag hör här inte minst Karin Falkmer och Harald Bergström vill jag också betona att skillnaderna är ganska stora mellan vad man säger och vad man skriver i reservationen från olika håll. Det gör mig förvånad eftersom det bara finns en reservation, men tydligen tolkar man den väldigt olika på olika håll.

Fru talman! Jag tycker att det först och främst är viktigt att framhålla det positiva utgångsläget som Sverige faktiskt har, och inte falla in i en negativitet, vilket tyvärr sker i sådana här debatter.

Jag citerar ur den borgerliga reservationen som är bifogad betänkandet: ”Det återstår mycket att göra för att rätta till försumligheter i den politik som har bedrivits under de senaste åren.” Sedan hänvisar man till olika forskningsinsatser.

Jag vill ändå ge Karin Falkmer ett erkännande för att hon i inledningen av sitt anförande tog med positiva saker som också belyses i landet och i övriga länder.

Sverige tillhör de länder som i förhållande till sin storlek satsar stora offentliga resurser på forskning och utveckling. Under perioden 2000–2004 ökade dessutom de statliga anslagen till forskning och forskarutbildning med en och en halv miljard kronor. Tillsammans med det faktum att svenskt näringsliv är mycket FoU-intensivt innebär det att Sve-

Prot. 2001/02:36
28 november

*Omstrukturering av
industriforsknings-
instituterna*

rige totalt sett satsar nästan 4 % av BNP på FoU-verksamhet, vilket är mer än vad något annat land i världen gör.

Sverige är enligt OECD det land i världen som investerar störst resurser i kunskap. Med investeringar i kunskap avser OECD de samlade offentliga och privata utgifterna för FoU, högre utbildning och programvara, s.k. *software*, i procent av BNP.

Näst efter Schweiz har Sverige världens högsta grad av examination i forskarutbildning. Under 1990-talet har det årliga antalet forskarexaminerade, licentiater och doktorer, fördubblats i Sverige. Antalet har ökat från knappt 1 500 till 3 000 forskarexamina per år. Vi har som mål att fördubbla examinationsgraden ytterligare i forskarutbildningen även under de kommande åren.

Studier gjorda av EU-kommissionen och OECD visar att Sverige och vi som bor här är bra på att utveckla, ta till oss och använda ny teknik. Sverige har det högsta indexvärdet vid en sammanvägning av de 17 faktorer som EU-kommissionen lyfte fram som viktiga för ett lands innovationsklimat och konkurrenskraft. Exempel på faktorer som ingår i indexet är befolkningens utbildningsnivå, andelen anställda inom teknikintensiva företag, storleken på FoU-insatser och antalet patentansökningar. Sverige hamnar över EU-genomsnittet för 15 av de 17 olika indikationerna.

Sverige är också världens största producent av vetenskaplig kunskap per invånare. Sverige intar en tätplats vad gäller antalet publicerade artiklar per invånare. Även antalet ofta citerade artiklar är stort om vi jämför med övriga OECD-länder.

Sverige har en stor andel anställda inom kunskapsintensiva företag. Andelen personer på arbetsmarknaden som är anställda inom högteknologiska industriföretag är större i Sverige än i Japan, USA och hela det övriga EU-området med undantag för Tyskland. Andelen sysselsatta som arbetar med kunskapsintensiva tjänster är den största inom hela EU-området.

Vi är som sagt bra på att skaffa oss nya patent – något som lägger grunden för en fortsatt god utveckling också av svenskt näringsliv. År 1999 erhöll Sverige fler EU-patent i förhållande till befolkningens storlek än något annat land inom OECD. Även antalet USA-patent var större i Sverige i förhållande till befolkningens storlek än i andra OECD-länder förutom USA och Japan.

Fru talman! Jag vill med detta säga att vi har ett alldeles utomordentligt utgångsläge. Det som jag nu har försökt redovisa tycker jag markerar detta väl. Det är väl lite magstarkt att då, som reservanterna gör, tala om försumlighet när det gäller forskningsverksamheten.

Däremot, fru talman, ska man naturligtvis visa ödmjukhet och aldrig slå sig i ro inför framtiden eller slå sig för bröstet och tycka: Hurra vad vi är bra. Det gäller att gå vidare.

Det är nödvändigt, i den konkurrensvärld vi befinner oss i och med anledning av vårt positiva utgångsläge, med en fortsatt bred utveckling som också är en förutsättning för en stark drivkraft för svensk tillväxt, en tillväxt som ska vara ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar. Självklart är målet att vi även fortsättningsvis ska vara en ledande forskningsnation. För det krävs omstruktureringar, bättre samordning, tillvaratagande av forskningsresultat etc. som också redogörs för i propositionen och i betänkandet.

Ett viktigt komplement till den forskning som bedrivs vid landets universitet och högskolor är det mera industrinära FoU-arbete som bedrivs vid industriforskningsinstitutet. Institutet är t.ex. ett viktigt stöd för mindre företag som är i behov av nya kunskaper. Institutets FoU-verksamhet måste kännetecknas av hög kvalitet och relevans, bidra till att nya växande områden utvecklas och stödja förnyelse av traditionella branscher. Det är också angeläget att vi intensifierar samarbetet med universitet och högskolor.

I propositionen framhålls att omstruktureringen av industriforskningsinstitutet måste fortsätta. Ett syfte med det är att skapa färre men större institut med större ämnesmässig bredd. Ett annat är att öka institutens internationella konkurrenskraft för att därigenom förbättra deras möjligheter att erhålla EU-medel. Ett tredje syfte är att öka omfattningen av näringslivets aktiva ansvarstagande, vilket också är ett bra mått på kvaliteten och relevansen i industriforskningsinstitutets verksamhet.

Fru talman! Det som gläder oss socialdemokrater i näringsutskottet speciellt i den avlämnade propositionen är att man nu har avsatt öronmärkta nya pengar till forskningsinstitutet. Förutom de 40 miljoner kronor i höjda anslag som Vinnova redan fått till bioteknik och IT får myndigheten ytterligare 70 färskmiljoner från 2003 för att långsiktigt stärka industriforskningsinstitutet. Ytterligare 30 miljoner, sammanlagt alltså 100 miljoner, ska alltså avsättas för denna verksamhet som permanenta medel för att man ska stödja och utveckla denna viktiga verksamhet.

Staten och KK-stiftelsen har slutit ett förnyat avtal om parternas respektive stöd till industriforskningsinstitutet under de kommande åren. Det är också viktigt att betona att för att utveckla och stärka industriforskningsinstitutet krävs näringslivets aktiva deltagande. Bedömningen är att näringslivets insatser för industriforskningsinstitutet bör kunna uppgå till 25 % av de medel som staten och KK-stiftelsen gemensamt satsar för kompetensutveckling av institutet. Att staten härmed tar ett långsiktigt ansvar för industriforskningsinstitutet och den verksamhet som där bedrivs borde det inte råda något tvivel om med anledning av den proposition som ligger till grund för det betänkande som vi nu debatterar.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkande nr 5 och avslag på reservationen.

Anf. 131 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! Låt oss börja med industriforskningsinstitutet. Den kris som de utsattes för i och med den osäkerhet om situationen som blev vid myndighetsförändringarna borde ha kunnat undvikas. Vi hamnade i ett läge där vi i NUR t.o.m. fick ta upp frågan, för det var sådana signaler från Forskarsverige. Det är min och vår borgerliga kritik att den här situationen skulle aldrig ha behövt uppstå. Jag vet inte hur många forskningsprogram som led skada av detta.

Industriforskningsinstitutet är viktiga, och de har nu fått en långsiktig grundfinansiering. Det är bra, och den måste vara långsiktig även i fortsättningen.

När det gäller vårt utgångsläge håller jag med Sylvia Lindgren om att på många punkter – jag räknade upp dem själv – ligger Sverige i topp som forskningsnation. Men det som borde bekymra Sylvia Lindgren och

regeringen är att vi får så ytterligt lite ut av det, särskilt när det gäller de små och mindre företagens medverkan i forskning. Jämfört med övriga länder forskar svenska småföretag i mindre grad. Här borde regeringen ta sig en riktig funderare och titta igenom: Vad är orsaken, och vad kan vi göra åt det? Då går tanken lätt till den allmänna småföretagarpolitik som vi från moderat sida som en följetong kritiserar i denna kammare. Den har präglats av en småföretagarfientlighet som skadat Sverige och som skadat vår tillväxt. Det är på den punkten vår kritik är väldigt stark. Varför forskar svenska mindre företag mindre än motsvarande företag i andra länder?

Anf. 132 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Fru talman! Jag vill svara Karin Falkmer med att Vinnova ska stimulera forsknings- och utvecklingssamverkan mellan företag, universitet och högskolor och industriforskningsinstitutet. Som framgår av propositionen förväntas myndigheten inom ramen för dessa satsningar göra särskilda insatser riktade till små och medelstora företag, insatser som även främjar dessa företags deltagande i projekt inom EU:s ramprogram för forskning och utveckling.

När det gäller det allmänna småföretagarklimatet har vi olika värderingar om saker och ting, där moderaterna envisas med sina skattesänkningar, medan vi har en annan inriktning. Vi tar också ett socialt ansvar, det ska gå att leva i det här landet. Jag ser inte heller att det blir mera pengar till instituten genom sänkta skatter.

Att man nu har antagit en långsiktig del är bra. Det är bra att NUR har behandlat det. Jag vill påpeka att när vi behandlade forskning och utveckling i denna kammare – det var ett utbildningsutskottets ärende – krävde jag att vi behövde en långsiktig stabil del för att staten också skulle sätta ned fötterna på vad man egentligen vill med industriforskningsinstitutet. I det läget lovade Thomas Östros att återkomma med en proposition till hösten. Det har man nu gjort, och det är den vi nu behandlar. Jag är positiv till att man faktiskt har fått in så mycket nya pengar. Sedan gäller det alltid att göra en utvärdering, följa upp verksamheten. Det åligger oss alla att göra.

Anf. 133 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! Det är gott och väl, Sylvia Lindgren, att Vinnova nu har fått uppgiften att arbeta för att öka de mindre företagens forskningsintensitet, det är gott och väl att det finns pengar till detta. Men det som är grundfrågan är: Varför ser de mindre företagen det inte som mödan värt att satsa på detta redan i dag? Varför är det så få nystartade företag i Sverige? Varför är svenska ungdomar mindre benägna att söka till utbildningar som syftar mot tekniskt och naturvetenskapligt område? Hur ser incitamentsstrukturen ut? Då måste Sylvia Lindgren och regeringen titta över skattesänkningar för den här gruppen. De småföretagarfientliga skatterna, som vi brukar diskutera i olika sammanhang här, hämmar ju. Om man får bort det problemet får man tillväxt i småföretagen. Då får man in pengar till den välfärd som både Sylvia Lindgren och jag vill ha kvar. Så det är orsak och verkan här som ni måste ta er en ordentlig tankeställare omkring.

Sverige låg på tredje plats i BNP-ligan fram till 70-talet. Under 70- och 80-talen dalade vi ned till 17:e plats. Där ligger vi kvar och stampar, ungefär kring 17:e plats, under hela 90-talet. Vi måste ha en politik som får upp Sveriges BNP och som får upp oss i tillväxtligan jämfört med andra länder. Då spelar den här diskussionen roll, även för detta. Att få fler som vill satsa på företagande och som ser det som mödan värt är oerhört viktigt.

Anf. 134 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Fru talman! När det gäller småföretag, medelstora företag och dessa områden lär det komma andra tillfällen att diskutera det. Jag försöker nu att koncentrera mig på forskning och utveckling och industriforskningsinstitutens verksamhet, som är det som vi behandlar i det här betänkandet.

Det är ingen tvekan om att Sverige har ett mycket FoU-intensivt näringsliv. Hittills är det framför allt våra storföretag som har avsatt omfattande resurser för forskning. Under senare år har dock en lång rad nya forskningsintensiva företag vuxit fram, ofta i anslutning till våra lärosäten. Det finns i dag ett helt nytt entreprenörskap ute på våra universitet och högskolor. Inte minst inom bioteknik är denna utveckling mycket påtaglig. För att förstärka denna utveckling ges nu alla lärosäten möjlighet att efter regeringens godkännande bilda s.k. holdingbolag, och det är en fråga som utbildningsutskottet nu tar upp. Förhoppningsvis kan även industriforskningsinstituterna spela en ännu större roll framöver som en länk mellan forskning och de stora, medelstora och små företagen.

När vi sedan kommer in på budgetsaneringar och dylikt tror jag ändå att i Sverige, liksom i många andra länder, svarar industrin och det privata näringslivet för en stor andel av de totala forsknings- och utvecklingsutgifterna. Att näringslivet är FoU-intensivt kännetecknar en modern kunskapsnation. Det finns ett positivt samband mellan ett lands utvecklingsnivå och dess näringslivs vilja och förmåga att investera i FoU. Och där får jag faktiskt hålla med Karin Falkmer, för jag tycker att det är oerhört viktigt att vi också ser till och verkar för att det är fler som använder sig av de här utbildningarna. Men utbildning är också en färskvara, så kompetensutveckling i de här frågorna är ack så viktig.

Anf. 135 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! En professor Nathan Rosenberg, verksam vid Stanforduniversitetet i USA, besökte Sverige för ett år sedan ungefär och deltog i ett seminarium – jag tror att det var i samband med SNS – och uttalade därvid att det är märkligt att Sverige inte kan dra nytta av de framstående forskarresultat man har. Alltför mycket av det här, påpekade han, går faktiskt på export. Det är en röst.

En annan jag hörde är på det helt lokala planet när det gäller små företag och mikroföretag. Tore Johansson, innovationskonsult i Växjö, säger att det finns en innovationskraft hos anställda medarbetare i de små företagen, men de bryr sig inte, därför att det lönar sig inte. Vad kommer det sig av? Han var uppgiven i sitt tonläge när han berättade detta.

Vi har, som Sylvia Lindgren mycket riktigt påpekar, ett framväxande entreprenörskap i IT-sektorn och inom bioteknik – javisst! Oftast är det knutet till kluster och till högskolor och universitet. Men det finns också

en väldig innovationskraft i de gamla basindustrierna, men där satsas det för lite i dag. Den brygga som också propositionen talar om mellan teknikbrostiftelserna som vi behöver bygga ut mellan lärosäten och näringslivet – det vanliga näringslivet, höll jag på att säga – är så oerhört viktig, och här fruktar jag att det ovanifrånperspektiv som propositionen ger uttryck för missar lite av målet. Jag hade gärna sett ett underifrånperspektiv för att hjälpa många små. Ofta räds dessa för den akademiska miljön, som jag nämnde i mitt anförande. Vad göra åt detta, Sylvia Lindgren?

Anf. 136 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Fru talman! När Harald Bergström här talar om basindustrierna och vikten av att också vidareutveckla verksamheterna därigenom, inte bara biotekniken och IT-tekniken, hänvisar jag till såväl proposition som betänkande, för där är skrivet ganska ordentligt om basindustrin och hur viktigt det är att vidareutveckla där.

Industriforskningsinstitutet spelar en oerhört viktig roll som länk mellan forskarvärlden och de stora och små företagen. Denna roll kan nu förstärkas genom en fortsatt utveckling av industriforskningsinstitutet, och det är lite grann det som är kärnan i det här omstruktureringsarbetet också: Vi vill ha färre men större och bredare institut för att också kunna sy upp de små att kunna vara med i den verksamheten. Personligen känner jag väl mig mer orolig för – därför är det också naturligtvis väldigt viktigt för mig att följa den här utvecklingen – att de som inte har så mycket pengar och som har en liten verksamhet på något vis i de olika instituten skulle komma till korta. Det ska vi naturligtvis vara med och se till att så inte blir fallet. Men vi har också sagt i det här läget att vi inte är med och detaljstyr.

Sedan har det också tagits upp lite andra frågor kring det här som handlar om kommunikationsforskning, SIK o.d., men även här må vi väl hänvisa till att det är viktigt att man låter myndigheten ha fördelningsansvaret. Sedan får man redovisa och återkomma till uppföljning i andra sammanhang.

Anf. 137 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag ägnade en rätt stor del av mitt anförande åt att beskriva Glasforskningsinstitutet i Växjö, ett litet institut som jag nämnde, men som har lyckats väl. Så väl, faktiskt, att man kanske därav blev av med den statliga finansieringen redan 1982. Det här institutet tenderar att bli en konsultverksamhet, och det finns fler som är i den situationen. Det där är jag rädd för. Då får man jobba för mycket för brödfödan, och man mister då fritänkandet som behövs så innerligt väl i de här verksamheterna.

Färre och bredare institut, pratar Sylvia Lindgren om. Jag är rädd för att det goda, som jag sade, kan bli sin egen fiende i det här sammanhanget. Vi har ett annat exempel i Växjö, som jag tror att Åke Sandström nämnde: Träteck har en avdelning där. För dem där har det svidit, faktiskt, under det här året. Jag har vid ett flertal tillfällen mött dem, och de har haft stora bekymmer att klara av det hela. De vet ännu inte hur de kommer att klara finansieringen för nästkommande år. Samtidigt börjar en ny

utbildningslinje vid universitetet i Växjö om trä som konstruktionsmaterial och designmaterial, t.ex. för att forma möbler osv.

Det här är viktigt, och jag känner mig inte lugn inför propositionen. Det är det som är problemet för mig, faktiskt. Jag är läskunnig och vet att det talas mycket om basindustrierna och basnäringarna i både proposition och betänkande, men jag känner mig inte lugn, för jag för min del är mera hemma i det småskaliga näringslivet och de småskaliga verksamheterna, och där är det bryggor att bygga som jag knappast ser att man med ovanifrånperspektivet klarar av.

Anf. 138 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Fru talman! Det är väldigt viktigt att de här bryggorna kommer till stånd, och det är också en anledning till att man nu så klart och tydligt vill satsa på industriforskningsinstitutet så att man också ska kunna ha bredare men färre, för att också bli internationellt slagkraftig på ett helt annat sätt än tidigare. Det framgår också klart av vad som står i såväl proposition som betänkande när det gäller uppdrag till Vinnova: att se till att man i större utsträckning kan använda sig av EU:s medel och komma in i sjätte ramprogrammet osv. Det ligger ju i hela den delen.

Det jag blev väldigt fundersam över är hur Kristdemokraterna och Moderaterna kan skriva en gemensam reservation om det här. Karin Falkmer har ju så tydligt talat om att det är positivt att få större men effektivare och kanske därmed färre industriforskningsinstitut, medan Harald Bergström tycks ha en helt annan uppfattning.

Fru talman, jag tror ändå att det är så att i det här betänkandet är vi väldigt klara över inriktningen och glada över den. Det har också näringslivet och de olika intresseorganisationerna förespeglat i det här sammanhanget. Men sedan ska man ändå försöka att hitta vägar i form av en reservation och hitta utgångspunkter i denna.

Låt oss nu enas om att vi har hamnat i ett bra avstamp för industriforskningsinstitutets långsiktighet och den oerhörda betydelse dessa har för kopplingen mellan näringsliv, högskolor och universitet och därmed också för tillväxten för framtiden.

Anf. 139 LENNART BEIJER (v):

Fru talman! Som kanske framgår är utskottet relativt enigt om nödvändigheten av omstruktureringen som föreslås i betänkandet. Vi är också överens om att det behövs starkare institut för att bl.a. klara den internationella konkurrensen, även om kd tydligen har vissa tvivel i den delen.

Jag tycker faktiskt att både Karin Falkmers och Harald Bergströms nattsvarta pessimism om forskningen i Sverige stämmer mycket dåligt med verkligheten. Allting kan naturligtvis bli bättre, men det är ingen bra utgångspunkt för diskussion när man inte alls ser de stora fördelar som forskningen i Sverige ändå har haft genom åren och fortfarande har.

Flera motioner och reservationen tar upp frågan om svårigheterna för små och medelstora företag att tillgodogöra sig forskningen samt nödvändigheten att redan nu förbereda sig inför EU:s sjätte ramprogram, och det är väl riktigt. Majoriteten håller med om detta och att dessa frågor är ytterst viktiga. Vi tror att just den föreslagna omstruktureringen svarar upp mot de här behoven. Det är alldeles självklart att vi måste bli bättre

på att få med liten och medelstor industri, och det är alldeles självklart att vi i det nya sjätte ramprogrammet måste vara mycket aktiva.

Utskottet har dessutom mycket hårt understrukit vikten av att Vinnova och instituten utöver bioteknik, informationsteknik, elektronik och materialteknik ska arbeta med kunskapsfrämjande projekt som berör svensk basindustri, som flera talare varit inne på. Utskottet vill särskilt understryka vikten av forskningsinsatser i skogsindustrin.

Samtliga dessa fyra prioriterade inriktningar är till nytta också för skogsindustrin, vill jag påstå. Men för ett skogsland som Sverige är det självklart viktigt att skogsindustrins starka ställning bibehålls. Det finns mycket att göra vad gäller vidareförädling och energieffektivisering. Däremot kan man väl tillägga att det kanske inte alltid är just statliga insatser som behövs för att få till stånd dessa åtgärder i svensk skogsindustri. Jag tror att skogsindustrin faktiskt får ta ganska stort eget ansvar och nu också är beredd att göra detta.

Fru talman! I dag har vi fått en ny tidning som heter Magasin Vinnova. Jag rekommenderar den för läsning. Den visar ytterligare hur viktigt det är med forskning och vilken avgörande roll forskningen kan spela i samhällsutvecklingen.

Jag ska ta ett exempel från tidningen som är alldeles färsk, nämligen ett projekt om IT-system i arbetslivet där Vinnova är finansiär. Dessutom ingår KTH, LO och TCO. Man har funnit klara belägg för att de IT-system som man i dag oftast har i industrier och andra verksamheter från början är anpassade till framför allt företagsledning och till de som sitter på toppen av en organisation. Man har också fått klart för sig att IT-satsningarna har blivit mycket dyrare än vad man från början trodde. Dessutom ger de mycket mindre effektivisering än vad man hade förväntat sig. Det är klart att vi lite till mans kanske har känt att vi inte riktigt utnyttjar den teknik vi har.

I Magasin Vinnova skriver man så här som en sammanfattning av situationen: I en modern organisation förutsätts att alla anställda deltar i utvecklingen av verksamheten, att alla får vara med och bestämma. Men de nuvarande IT-systemen ger dåligt stöd för den tanken. I stället slösas miljardbelopp bort på system som är krångliga och dåligt anpassade till användarna.

Det är alldeles självklart att om vi nu får den här nya tekniken och för in den i industri och i näringsliv över huvud taget är själva vitsen med det hela att få hela organisationen att vara med och nyttja tekniken. Den får inte bara vara ett instrument för att få in uppgifter till företagsledningen. Det gäller ju att få till stånd en ökad delaktighet. På vilket annat sätt än genom just IT-satsningar skulle det vara möjligt att få ett ökat ansvarstagande i alla sorts verksamheter? Detta leder i sin tur till ökad demokratisering, och självklart blir det då effektivare produktionsprocesser.

Det är naturligtvis något av en kamp mellan kapital och arbete på klassiskt vis. Men vi borde ändå ha kommit så långt att vi inser fördelarna med att så många som möjligt är med och känner delaktighet i de olika processerna.

Det här projektet har också kommit fram till, vilket naturligtvis är självklart, att om man nu ska komma vidare gäller det att löntagare och konsumenter blir mycket aktivare. Det kräver naturligtvis att de som gör de här systemen ser till att de blir användarvänliga.

Likaså är det naturligtvis viktigt att få de stora leverantörerna att förstå att det här är krav som kommer, inte bara i Sverige utan också i Tyskland, Frankrike England osv., och att efterfrågan blir så stark att det blir intressant att ställa in sig i ledet.

Det finns en annan intressant bit i magasinet, nämligen om hur man på transportsidan forskar fram bränsleceller och hybridbilar. Likadant är det här; miljökraven ökar. Det vet vi. Miljökraven kommer att bli en allt större konkurrensfråga. De företag som inte hänger med på miljösidan kommer inte att klara framtiden.

Båda dessa exempel tycker jag visar alldeles utmärkt på forskningens nödvändighet. När man läser här får man också klart för sig att forskningen inte är precis den fråga som vi kommer att diskutera i valrörelsen. Men det skulle vara väldigt bra om vi kunde få en bredare diskussion ute i samhället över huvud taget om forskningens betydelse. Jag tror att man skulle vinna mycket på detta. Det är för lätt att inom forskningen använda en massa svåra uttryck, en massa saker som egentligen är för tekniska för vanliga människor att förstå, och naturligtvis också för riksdagsledamöter.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag kommentera reservationen med några ord ytterligare. Man skriver nämligen, och jag tror att Karin Falkmer också har sagt det muntligen, att den industrirelevanta forskningen måste garanteras en långsiktig statlig grundfinansiering.

Det intressanta här är att både moderater och övriga borgerliga partier så hårt markerar att endast staten kan garantera uthållighet och långsiktighet i denna viktiga verksamhet. Tanken slår mig då, fru talman: Kan det manne finnas fler områden där detta axiom passar?

Anf. 140 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! Jag började mitt anförande med att tala om att Sverige ligger bland de främsta som forskningsnation. Sedan tog jag fram akilleshälarna, bekymren. Av vår forskningssatsning är det fem stora företag som står för 80 %. Resten står andra storföretag nästan helt för. Problemet är att det är så få mindre företag som forskar. Då kallar Lennart Beijer detta för nattsvart pessimism. Jag vill ha förändring på den här punkten där det inte fungerar väl. Jag tycker inte att vi tar vara på våra fördelar.

Sverige är en bra forskningsnation. Och vi har en del faktorer som spelar in, förutom att storföretagen har tagit ett enormt ansvar för sin del av detta. Bl.a. har vi de stiftelser som bildades av de gamla löntagarfondsmedlen, KK-stiftelsen, Strategiska forskningsstiftelsen och MISTRA. Vi har också teknikbrostiftelserna som den borgerliga regeringen startade. Allt detta är ju verktyg som har lett fram till våra framgångar. Vi har kluster kring högskolorna, Medevi och Ideon, vid Chalmers och vid andra högskolor, som är viktiga faktorer.

När Lennart Beijer nu raljerar om att vi faktiskt tycker att industrieforskningsinstitutet ska ha en trygg statlig grundfinansiering beror det på att de har en roll främst gentemot de mindre företagen, de som vi ännu inte har fått med på vagnen i tillräckligt stor utsträckning. Och de små och medelstora företagen, i synnerhet med den skattepolitik som förs i detta land, har inte råd att ha egna teknikavdelningar. Där är industrieforskningsinstitutet och statens ansvar för dem viktiga.

Anf. 141 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Jag hörde att Karin Falkmer i sin inledning förut berömde och talade om de goda förutsättningarna i Sverige. Men sedan hamnade hon ändå i att trots att Sverige hade så dåliga förutsättningar så var det en viss intensitet i forskningen och att man låg ganska bra till. Det är helheten där som ibland gör att man undrar hur vi som finns här klarar oss ganska bra varje dag. Skulle man lyssna bara på Karin Falkmer så skulle man tro att det nog inte var något särskilt roligt land att komma till.

Jag håller med om att det verkligen gäller att se till att små och medelstora företag får större forskningsintensitet. Och här behövs säkerligen starkare institut och att staten på något sätt tar ansvar för detta. Det är vi nog ganska överens om.

Detta har ju pågått länge. Det är på något sätt en tradition i Sverige att vi har väldigt starka stora företag och väldigt många små företag. Men vi har haft väldigt svårt att få dessa små företag att växa. Det måste vi naturligtvis få en ändring på. Därför är det viktigt att småföretagen är med i forskningsutvecklingen.

När det gäller den statliga grundfinansieringen är jag och Karin Falkmer naturligtvis helt överens. Men jag undrade: Finns det andra områden där det också kan vara viktigt med en statlig uthållighet och långsiktighet?

Anf. 142 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! Lennart Beijer kom också fram till min huvudpöäng här, att det är viktigt att vi får de små företagen att växa. Det är själva huvudproblemet som ligger bakom den låga forskningsintensiteten. Dessa företag ser det inte som lönsamt att växa; de orkar inte. Och då ser de det inte som lönsamt att forska heller. Det är ju det som vi måste ändra på i politiken. Och där är de småföretagarhämmande reglerna och den småföretagarfientliga skattepolitiken grundbultarna.

När det gäller forskningsinstitutet och deras omdaning är det, som jag sade i min inledning, så att forskningsinstitutet också är konkurrensutsatta. Om de inte är effektiva och bra vill näringslivet inte satsa, och då är det ju ingen mening att ha dem. Harald Bergström känner varmt för Glasforskningsinstitutet som är ett väldigt kompetent institut. Det är inget problem i den här diskussionen, därför att om man har kvalitet och klarar konkurrensen, då klarar man sig. Samtidigt har redan flera institut slagits samman. Institutet för verkstadsteknisk forskning i Mölndal, Institutet för livsmedel och bioteknik i Göteborg, Sveriges provnings- och forskningsanstalt i Borås och Svenska miljöinstitutet i Stockholm och Göteborg har slagits samman för att bli mer slagkraftiga. Denna förändring är alltså på gång. Jag tycker att det är okej. Men det som jag tycker är viktigt är att det inte ska styras från staten. Detta klarar institutet och näringslivet att göra själva av ren självbevaringsdrift.

Anf. 143 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Att i detta sammanhang dra i gång den diskussion som vi brukar ha om företagsutveckling och småföretag tror jag blir lite fel. Det finns så många olika förklaringar till att vi i Sverige har ett antal mycket stora företag och väldigt många små företag. Det finns säkert både skat-

tefrågor och andra byråkratiska hinder som har orsakat detta. Men det kan också vara så att i ett land som har en tyngdpunkt på stor industri så hämmas utvecklingen av de små företagen lite grann. Men det är en fråga som vi får diskutera vidare. Hur som helst så är vi alla intresserade av att de små och medelstora företagen ska få bättre möjligheter att utvecklas över huvud taget. Och för att klara detta måste de få del av den forskning och utveckling som sker på samma sätt som de större företagen.

Jag håller med Karin Falkmer om att det är viktigt att dessa institut står fria. Det är viktigt att vi verkligen ser till att de kan agera med kraft i fråga om det som händer internationellt. Och jag tycker att det är självklart att staten ska garantera att detta fortskrider. Men fortfarande är Karin Falkmer skyldig mig svaret på om det eventuellt finns något mer område i detta land där det kan vara bra med uthållighet och långsiktighet.

Anf. 144 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag vill kommentera det som Lennart Beijer sade om EU:s ramprogram. Han talade om att det var en självklarhet att regeringen ska vara mycket aktiv i det sammanhanget. Det är då lite märkligt, Lennart Beijer, att det inte finns något skrivet om detta i propositionen. Jag skulle gärna vilja be Lennart Beijer att trycka på regeringen så länge som det är möjligt, så länge ni är en samarbetspartner, så att det händer något. Detta är nämligen väldigt viktigt för svensk forskning och utveckling.

En annan sak som jag vill ta upp är teknikbrostiftelserna. Åtminstone den i Lund som jag närmast följt har utfört ett väldigt bra arbete, och ett stort antal företag har startats och kommit i gång med dess hjälp. Nu har man bekymmer, bl.a. på grund av beskedet att man ska förvalta det kapital som man fick så att man så att säga kunde yngla av sig. Sedan har börserna sjunkit väldigt kraftigt vilket har påverkat stiftelsen.

Nu sägs det i propositionen att denna verksamhet i god tid före 2007 ska utvärderas, och man ska fatta beslut om hur det ska bli i framtiden. Se till att det verkligen blir i god tid, Lennart Beijer, så att man slipper sväva i ovisshet. Teknikbrostiftelserna har det faktiskt knepigt nu, och de svävar i ovisshet, och det är inte bra för verksamheten.

Beträffande den nattsvarta pessimismen hänvisar jag till vad Karin Falkmer påpekade. Vi ser nog att det finns mycket gott, men det finns också skuggor som behöver raderas bort.

Anf. 145 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Vad gäller EU:s sjätte ramprogram för forskningen vore det väl ganska märkligt om inte också regeringen var ganska intresserad av den frågan, även om det inte står något om detta i propositionen – som handlar om en omstrukturering av industriforskningsinstitutet. Både jag och andra kommer nog att se till att den på regeringsnivå – om det nu skulle vara så – som glömt detta får reda på det.

Ska man göra den här satsningen på omstrukturering och satsa på att få fler och större institut att klara sig bättre i den internationella konkurrensen, så ligger i detta att också kunna vara med på arenan när det gäller det sjätte ramprogrammet.

Beträffande teknikbrostiftelserna, Harald Bergström, får nog börsnedgången inte skyllas på mig och Vänsterpartiet. Det är naturligtvis beklagligt att vi har sådana här viktiga verksamheter som är beroende av hur börsen går upp och ned. Alla vet vi ju att en börs går uppåt och nedåt. Det är helt vansinnigt att tro att man hela tiden bara kan räkna med en uppåtgående börs och att inget speciellt inträffar på vägen. Det tror jag att man även hos teknikbrostiftelserna har fullt klart för sig. De ska få besked i god tid före år 2007. Också jag tycker att detta med i mycket god tid är viktigt. Vi har väl ingen anledning att misstro vad regeringen där säger i propositionen.

Anf. 146 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag hoppas att Lennart Beijer har rätt om det här med år 2007 och detta med i god tid. Jag hoppas alltså att det sker i verkligt god tid.

Jag har inte skyllt börsnedgången på Lennart Beijer. Det vore väl att tro Vänstern om lite för mycket.

Här nämndes att vi är så rädda för att industriforskningsinstitutet blir för stora. Jag är inte rädd vare sig för att de blir för stora eller för att de blir för små. I stället är det fråga om att ha en lämplig storlek. Jag har hållit fram och tryckt på Glasforskningsinstitutet i Växjö, som är ett litet institut som lyckats hävda sig trots sin litenhet. Det är inte alls säkert att man, om det var 500 män – eller kvinnor – som forskade, hade varit särskilt mycket bättre eller hade haft särskilt mycket lättare att göra sig hörd och påverka i EU-sammanhang. Jag tror faktiskt inte det. I stället är det kompetensen som det handlar om. Se nu till att inte storlekssjukdomen gör att kompetensen kvävs! Det är en viktig fråga för mig.

Anf. 147 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Det är riktigt att storleken inte heller i det här sammanhanget betyder allt. Klart är dock, som vi tydligt sett, att de drygt 30 institut som finns i Sverige har en tendens att bli för små. Framför allt inom de branscher där kanske inte heller branschen som sådan är särskilt stark kan det också gå ut över instituten.

Men jag ser nog trots allt fördelarna med att få in även svagare branschers forskning i ett större gemensamt institut som kan föra de mindre och svagare branschernas forskning framåt. Ni pratar om stora och små företag. Kanske är det här bra – det är ju vad vi hoppas på – och kanske hjälper den här omstruktureringen till när det gäller att underlätta tekniköverföring till små och medelstora företag. Man får ju större kraft att just kunna genomföra detta.

I övrigt, fru talman, är vi antagligen överens om att det är fel att så att säga lägga så här viktiga utvecklingsfrågor i beroende av en aktiebörs.

Anf. 148 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Forskning, utveckling och innovationer är av fundamental betydelse för ett lands utveckling och för välståndet. Det är orsaken till att de flesta länder nu lägger alltmer av fokus på de här frågorna. Inom näringslivet är det de kunskapsintensiva verksamheterna som växer snabbast.

Den konkurrenskraftiga forskningsbas som i dag finns inom de svenska universiteten och högskolorna liksom hos företagen spelar en mycket stor roll för utvecklingen både av det svenska innovationssystemet och av företagen.

Jag är väldigt glad över att bland målen för den behovsmotiverade forskningen nu finns med forskning och utveckling för en hållbar utveckling. Dels är det naturligtvis mycket viktigt för att vi ska få en miljö att leva i som vi trivs med. Dels blir företagen mer konkurrenskraftiga och mer lyckosamma om de är bra miljömässigt. Många analyser har visat att det faktum att de har en miljömässigt bra inriktning är av stor betydelse för om de ska lyckas som företag. Detta är alltså viktigt, och jag är glad att det kom med som ett mål.

Jag hade väl också önskat att utvecklingen beträffande inhemska råvaror skulle finnas med bland målen, men detta kom inte med där. Där emot kom det med som en prioriterad fråga att arbeta med, något som jag tycker är mycket viktigt.

Många här har uttryckt bekymmer över träforskningen, och jag delar det engagemanget. Trä och snickerier har en otrolig potential. Vi vill ju inte att våra skogsbygder ska bli råvaruexportörer. Men många trä- och skogsföretag läggs ned, och detta är väldigt olyckligt. Det måste alltså till en utveckling på området. Det finns stora möjligheter till det om vi är villiga att satsa på det. Därför är det bra att inhemska råvaror finns med som en prioriterad del av forskningen.

En annan sak i sammanhanget är, precis som Harald Bergström pratade om, att det kan finnas en viss fara i en alltför stor centralisering av forskningen. Vi vet ju att det behövs en omstrukturering som gör industriforskningsinstituterna mer konkurrenskraftiga, men det kan också finnas en fara i detta. Vid en sådan omstrukturering av institut kan nämligen risken vara stor att kompetens inte följer med utan försvinner och går förlorad i den nya strukturen. Den risken måste nog tas på allvar.

Jag menar att den här omstruktureringen nog är både viktig och nyttig, men samtidigt hoppas jag att man inte glömmer att den regionala närvaron är väldigt viktig. Det gäller att ta till vara den kompetens som finns regionalt och i befintliga kluster. Även forskningsresurser kan vara till stor nytta genom att ligga där den regionala kompetensen finns. Vi har fått in en liten passus i propositionen om detta. Jag hoppas verkligen att detta kommer att leda till att centraliseringen i varje fall inte går alltför fort. Min förhoppning är också att Vinnova ska prioritera träforskning, så att våra bygder kan utvecklas och inte avvecklas.

Anf. 149 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka utskottet för den positiva skrivningen rörande motion N347 om forskning och utveckling inom stålindustrin. Utskottet skriver att stålindustrin har stor betydelse för svensk ekonomi, och efterfrågan på stål ökar.

I Luleå finns forskningsinstitutet MEFOS, ett nordiskt center för metallurgisk industri. Där arbetar 75 personer, och omsättningen är 90 miljoner kronor per år. MEFOS är ett av världens ledande forskningsinstitut på sitt område och samarbetar med Luleå tekniska universitet – en av Sveriges viktigaste stödpunkter för teknisk utveckling. Både MEFOS och

universitetet betyder mycket för oss i norr och naturligtvis också för hela Sverige och EU.

MEFOS har arbetat fram ett forskningsprogram med visionen att vidmakthålla och utveckla Sveriges världsledande position när det gäller stål. Det är fråga om att skapa en stålindustri utan deponeringsbehov och med de lägsta utsläppen i världen av koldioxid.

Det är viktigt att vi, riksdag och regering, utvärderar och gör kontinuerliga uppföljningar så att den typen av forskningsprojekt som håller mycket hög kvalitet och har hög relevans kan bedrivas och säkerställas. På så sätt kan Sverige försvara sin tätposition på stålmarknaden i världen.

MEFOS är också engagerat i olika EU-projekt, men i framtiden måste möjligheterna bli större inte bara för MEFOS utan för alla forskningsinstitut. För att det ska kunna ske måste instituten få hjälp med finansiering. De kommande stora forskningsprogrammen inom EU måste hantaras snabbt så att det inte blir vare sig väntetider eller oklarheter för instituten. Annars blir det svårt för oss i Sverige att vara med på EU:s spelplan. De regionala tillväxtmedlen bör också ses som en möjlighet till finansiering när det gäller den typen av program.

Avslutningsvis: Vi får alltså inte glömma bort att vi fortfarande är beroende av det vi kallar våra basnäringar. Dessa näringar måste kunna utvecklas och kopplas till såväl IT som elektronik, mikroelektronik i allmänhet och bioteknik. Det finns inget motsatsförhållande mellan de nya och gamla näringarna. De nya teknikerna betyder mycket när de utnyttjas i de gamla basnäringarna.

Både stålindustrin, som finns medtagen i motionen, men också skogsindustrin är för oss i Norrland av stor betydelse och måste utvecklas med hjälp av forskning.

Anf. 150 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Vi har nu hört hur viktigt det är med forskning inom olika områden. Jag vill tala om vikten av forskning inom kommunikationsområdet.

Det krävs utveckling och forskning om de infrastruktursatsningar vi gör, och för all del kommer att göra, ska bidra på ett effektivt sätt till de transportpolitiska målen vi har satt upp om ett tillgängligt transportsystem, en positiv regional utveckling, en hög transportkvalitet, en säker trafik och en god miljö.

Vinnova har bland alla andra arbetsuppgifter att ansvara för den övergripande forskningen om transportslag liksom att ansvara för forskningen om kollektivtrafik. Vinnova har också sektorsansvar för forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprojekt inom sjöfart och luftfart. Det var de arbetsuppgifterna verket ärvde efter KFB.

Jag anser att forskning inom transportsektorn måste ges en mycket hög prioritet inom Vinnova. Därför väckte jag också en motion. Sverige behöver strategisk forskning inom transportsektorn kring ämnen som långsiktig hållbarhet, kollektivtrafikens betydelse i samhället och modeller för planering, styrning och uppföljning.

Vi behöver tillämpad forskning kring miljöanpassade transporter och drivmedel, offentligt betalda resor, säkerhetsfrågor, logistik och samverkan i godstransportlösningar, transportinformation och nya metoder för

drift och underhåll, m.m. Vi behöver både strategisk och tillämpad forskning för att uppnå de transportpolitiska målen.

Transportforskningen är en grundbult om vi ska lyckas uppnå de av riksdagen uppsatta transportpolitiska målen såväl som miljömålen. Det krävs också en god spridning av de rön som forskarna kommer fram till.

Glädjande nog har jag i dag med posten fått tidningen Magasin Vin-nova. Den innehåller några axplock om vad verket jobbar med. Det är första numret. Det är viktigt med rön och innovationer för att förbättra trafiksäkerheten. Det är viktigt att få lära sig nya metoder att bygga broar och att lägga mindre hal asfalt. Men dessa metoder måste komma dem till del som arbetar med frågorna.

I svaret till min motion har utskottet anfört att IT, som är ett priorite-rat forskningsområde, har stor betydelse för transportsektorn. Jag håller med om att det är viktigt. Men det handlar inte bara om IT. Det handlar också om forskning om asfalt och forskning kring vilka medel som finns för att bekämpa halka eller hur trafikanterna uppfattar informationen beroende på hur vägskyltarna är utformade.

Fru talman! Jag har inte något yrkande. Jag har i min motion pekat på vikten av transportforskning. Jag vill inte att vi i riksdagen ska fatta be-slut om hur forskning ska bedrivas eller exakt vilken forskning som ska bedrivas. Jag har med min motion och med detta anförande velat peka på vikten av forskning inom transportområdet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.49 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då voteringen skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

13 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Punkt 4 (Avveckling av presstödet och Presstödsnämnden fr.o.m. år 2003)

1. utskottet
2. res. 1 (m)

Prot. 2001/02:36
28 november

*Omstrukturering av
industriforsknings-
institutet*

Votering:
219 för utskottet
68 för res. 1
62 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 109 s, 36 v, 35 kd, 14 c, 14 fp, 11 mp
För res. 1: 66 m, 2 -
Frånvarande: 22 s, 15 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 2 fp, 5 mp

Punkt 12 (Principer för utrikesrepresentationen)

1. utskottet
2. res. 4 (kd, m, c, fp)

Votering:
156 för utskottet
130 för res. 4
63 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 109 s, 36 v, 11 mp
För res. 4: 65 m, 35 kd, 14 c, 14 fp, 2 -
Frånvarande: 22 s, 16 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 2 fp, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

**SkU1 Anslagen till skatteförvaltningen, Tullverket och kronofogde-
myndigheterna m.m.**

Punkt 3 (Folkbokföring av studerande)

1. utskottet
2. res. (fp, c)

Votering:
254 för utskottet
32 för res.
63 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 108 s, 66 m, 36 v, 35 kd, 7 mp, 2 -
För res.: 14 c, 14 fp, 4 mp
Frånvarande: 23 s, 15 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 2 fp, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU3 En begränsningsregel för fastighetsskatten, m.m.

1. utskottet
2. res. 1 (m)
3. res. 2 (kd)
4. res. 3 (fp)

Förberedande votering 1:

36 för res. 2

14 för res. 3

237 avstod

62 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

68 för res. 1

35 för res. 2

184 avstod

62 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

164 för utskottet

68 för res. 1

54 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 36 v, 8 c, 11 mp

För res. 1: 66 m, 2 -

Avstod: 35 kd, 5 c, 14 fp

Frånvarande: 22 s, 15 m, 7 v, 7 kd, 5 c, 2 fp, 5 mp

Kenneth Johansson (c) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

SkU4 Kontroll av postförsändelser

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU5 Beskattning av kostnadsersättningar till statligt anställda stationerade utomlands, m.m.

Punkt 1 (Beskattning av kostnadsersättningar till statligt anställda stationerade utomlands)

1. utskottet

2. res. 1 i motsvarande del (v)

Votering:

249 för utskottet

37 för res. 1

1 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 66 m, 35 kd, 14 c, 14 fp, 9 mp, 2 -

För res. 1: 36 v, 1 mp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 22 s, 15 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 2 fp, 5 mp

Punkterna 2 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU8 Utländska företagens mervärdesskatt i Sverige
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU9 Vissa punktskattefrågor, m.m.

Punkt 1 (Förseningsavgiften i skattebetalningslagen)

1. utskottet
2. res. 1 i motsvarande del (m, fp)

Votering:

203 för utskottet

83 för res. 1

1 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 36 v, 35 kd, 13 c, 10 mp

För res. 1: 66 m, 1 c, 14 fp, 2 -

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 22 s, 15 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 2 fp, 5 mp

Punkt 3 (Skatteinbetalningstidpunkt)

1. utskottet
2. res. 2 (kd)

Votering:

252 för utskottet

35 för res. 2

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 66 m, 36 v, 14 c, 14 fp, 11 mp, 2 -

För res. 2: 35 kd

Frånvarande: 22 s, 15 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 2 fp, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU5 Omstrukturering av industriforskningsinstitutet

Punkt 1 (Principer för behovsmotiverad forskning och omstrukturering av industriforskningsinstitutet)

1. utskottet
2. res. (kd, m, c, fp)

Votering:

156 för utskottet

129 för res.

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 1 m, 36 v, 11 mp

För res.: 64 m, 35 kd, 14 c, 14 fp, 2 -

Frånvarande: 23 s, 16 m, 7 v, 7 kd, 4 c, 2 fp, 5 mp

14 § Meddelande om votering torsdagen den 29 november

Talmannen meddelade att voteringen kl. 10.00 torsdagen den 29 november skulle utgå.

Voteringen kl. 17.00 skulle äga rum enligt tidigare planering.

15 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2001/02:58 Allmännyttiga bostadsföretag

2001/02:59 Hets mot folkgrupp, m.m.

2001/02:61 Individuella program i gymnasieskolan för ungdomar med svåra rörelsehinder

2001/02:62 Kooperativ hyresrätt

Förslag

2001/02:RR10 Riksdagens revisorers förslag angående Lantmäteriet

Motioner

med anledning av prop. 2001/02:38 Bildande av ett familjemedicinskt institut

2001/02:So7 Carl-Axel Johansson (m)

2001/02:So8 Ingrid Burman m.fl. (v)

2001/02:So9 Hans Andersson (v)

2001/02:So10 Chris Heister m.fl. (m)

2001/02:So11 Kenneth Johansson m.fl. (c)

med anledning av prop. 2001/02:53 Ändringar i vallagen, m.m.

2001/02:K20 Inger Lundberg m.fl. (s)

2001/02:K21 Per Unckel m.fl. (m)

2001/02:K22 Ingvar Svensson m.fl. (kd)

2001/02:K23 Helena Bargholtz m.fl. (fp)

2001/02:K24 Per Lager (mp)

Kulturutskottets betänkanden

2001/02:KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

2001/02:KrU6 Förnyad riksdagsbehandling av vissa ändringar i lotterilagen (1994:1000)

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 28 november

2001/02:302 av *Carl-Axel Johansson* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Konkurrensen inom inrikesflyget

2001/02:303 av *Lars Wegedal* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Banverkets handläggningstider

2001/02:304 av *Claes-Göran Brandin* (s) till näringsminister Björn Rosengren

Sjömanslagen § 9

2001/02:305 av *Göran Hägglund* (kd) till finansminister Bosse Ringholm

Beskattningen av realisationsvinster

2001/02:306 av *Carina Hägg* (s) till statsminister Göran Persson
Kastdiskriminering

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 4 december.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 28 november

2001/02:226 av *Åsa Torstensson* (c) till miljöminister Kjell Larsson
Laxparasiten Gyrodactylus

2001/02:227 av *Holger Gustafsson* (kd) till statsrådet Maj-Inger Klingvall

Övergrepp mot barn i Sydafrika

2001/02:229 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till jordbruksminister Margareta Winberg

Jordbruksverket och kalvtransporter

2001/02:230 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till jordbruksminister Margareta Winberg

Transporterna för exporterade kalvar

2001/02:231 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Rättssäkerhet och statsbidrag

2001/02:232 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros

Forskningsprogram om könsrelaterat våld

2001/02:234 av *Jan Backman* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Utbyggnad till dubbelspår i Lund

2001/02:235 av *Karin Svensson Smith* (v) till miljöminister Kjell Larsson
Västkustbanan

2001/02:237 av *Anita Sidén* (m) till socialminister Lars Engqvist
Tvångsvård av missbrukare

2001/02:240 av *Ola Karlsson* (m) till statsrådet Britta Lejon
Offentlighet och statliga bolag

2001/02:241 av *Harald Nordlund* (fp) till statsrådet Ingela Thalén
Försäkringskassan och långtidssjukskrivna

2001/02:243 av *Jonas Ringqvist* (v) till miljöminister Kjell Larsson
Laxparasiten

2001/02:244 av *Jonas Ringqvist* (v) till jordbruksminister Margareta Winberg
Strategi för att förhindra spridning av laxparasiten

2001/02:245 av *Tomas Högström* (m) till statsminister Göran Persson
Demokrati och respekt

2001/02:247 av *Marianne Carlström* (s) till jordbruksminister Margareta Winberg
Veganmat i skolan

2001/02:249 av *Sofia Jonsson* (c) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Lokala skolstyrelser

2001/02:250 av *Åke Sandström* (c) till utrikesminister Anna Lindh
Humanitär aspekt i asylärenden

2001/02:252 av *Per Bill* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Rättsäkerhet och asylpolitik

2001/02:253 av *Per Bill* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Fri arbetskraftsinvandring

2001/02:254 av *Per Bill* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Transportörsansvaret

2001/02:255 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Ideella biståndsorganisationer

2001/02:257 av *Per-Samuel Nisser* (m) till miljöminister Kjell Larsson
Avfallsförbränning

2001/02:258 av *Inga Berggren* (m) till miljöminister Kjell Larsson
Myndighetsansvaret och stranderosion

2001/02:261 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Borgen och hyresavtal

2001/02:262 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Maxtaxan och alternativa verksamheter

2001/02:263 av *Margareta Sandgren* (s) till socialminister Lars Engqvist
Reformen för äldre och funktionshindrade

2001/02:267 av *Viviann Gerdin* (c) till statsrådet Ingela Thalén
Egenföretagare och sjukersättningen

2001/02:269 av *Désirée Pethrus Engström* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Barns hjärtan

2001/02:270 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Kvinnors rättigheter i Afghanistan

2001/02:273 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Stöd till kvinnors val av arbete

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 4 december.

Prot. 2001/02:36
28 november

18 § Kammaren åtskildes kl. 17.15.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början t.o.m. 5 anf. 42 (delvis),
av förste vice talmannen därefter t.o.m. 7 § anf. 93 (delvis),
av andre vice talmannen därefter t.o.m. 12 § anf. 133 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.49 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förkortad motionstid.....	1
3 § Förnyad bordläggning.....	1
4 § Beslut om utskottsbetänkande som slutdebatterats den 23 november.	2
LU2 Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005	2
5 § Rikets styrelse.....	4
Konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU1	4
Anf. 1 INGER RENÉ (m)	4
Anf. 2 INGVAR SVENSSON (kd).....	5
Anf. 3 ÅSA TORSTENSSON (c).....	6
Anf. 4 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	7
Anf. 5 GÖRAN MAGNUSSON (s).....	8
Anf. 6 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	11
Anf. 7 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	12
Anf. 8 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	12
Anf. 9 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	13
Anf. 10 INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	13
Anf. 11 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	14
Anf. 12 INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	14
Anf. 13 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	14
Anf. 14 INGER RENÉ (m) replik	15
Anf. 15 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	15
Anf. 16 INGER RENÉ (m) replik	16
Anf. 17 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	16
Anf. 18 ÅSA TORSTENSSON (c) replik	16
Anf. 19 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	16
Anf. 20 ÅSA TORSTENSSON (c) replik	17
Anf. 21 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	17
Anf. 22 KENNETH KVIST (v).....	18
Anf. 23 INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	20
Anf. 24 KENNETH KVIST (v) replik	21
Anf. 25 INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	21
Anf. 26 KENNETH KVIST (v) replik	22
Anf. 27 INGER RENÉ (m) replik	22
Anf. 28 KENNETH KVIST (v) replik	22
Anf. 29 INGER RENÉ (m) replik	22
Anf. 30 KENNETH KVIST (v) replik	23
Anf. 31 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	23
Anf. 32 KENNETH KVIST (v) replik	24
Anf. 33 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	24
Anf. 34 KENNETH KVIST (v) replik	24
Anf. 35 PER LAGER (mp).....	24
Anf. 36 INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	25

Anf. 37 PER LAGER (mp) replik	26
Anf. 38 MARGARETA NACHMANSON (m)	26
Anf. 39 KENNETH KVIST (v) replik	27
Anf. 40 MARGARETA NACHMANSON (m) replik	28
Anf. 41 KENNETH KVIST (v) replik	28
Anf. 42 MARGARETA NACHMANSON (m) replik	28
Anf. 43 INGVAR SVENSSON (kd) replik	29
Anf. 44 MARGARETA NACHMANSON (m) replik	29
Anf. 45 INGVAR SVENSSON (kd) replik	29
Anf. 46 MARGARETA NACHMANSON (m) replik	29
Anf. 47 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	29
Anf. 48 MARGARETA NACHMANSON (m) replik	30
Anf. 49 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	30
Anf. 50 MARGARETA NACHMANSON (m) replik	30
Anf. 51 KENTH HÖGSTRÖM (s)	31
Anf. 52 MARGARETA NACHMANSON (m)	31
Anf. 53 KENTH HÖGSTRÖM (s)	32
Anf. 54 MARGARETA NACHMANSON (m)	32
Anf. 55 KENTH HÖGSTRÖM (s)	32
(Beslut fattades under 13 §.)	33
6 § Anslagen till skatteförvaltningen, Tullverket och kronofogdemyndigheterna m.m.	33
Skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU1	33
Anf. 56 AGNE HANSSON (c)	33
Anf. 57 LENNART KOLLMATS (fp)	34
Anf. 58 ULLA WESTER (s)	35
Anf. 59 AGNE HANSSON (c) replik	37
Anf. 60 ULLA WESTER (s) replik	37
Anf. 61 AGNE HANSSON (c) replik	38
Anf. 62 ULLA WESTER (s) replik	38
Anf. 63 LENNART KOLLMATS (fp) replik	38
Anf. 64 ULLA WESTER (s) replik	39
Anf. 65 LENNART KOLLMATS (fp) replik	39
Anf. 66 ULLA WESTER (s) replik	40
Anf. 67 CATHARINA HAGEN (m)	40
Anf. 68 ULLA WESTER (s) replik	40
Anf. 69 CATHARINA HAGEN (m) replik	41
Anf. 70 ULLA WESTER (s) replik	41
Anf. 71 CATHARINA HAGEN (m) replik	41
Anf. 72 KENNETH LANTZ (kd)	42
Anf. 73 ULLA WESTER (s)	43
Anf. 74 KENNETH LANTZ (kd)	43
Anf. 75 ULLA WESTER (s)	44
Anf. 76 KENNETH LANTZ (kd)	44
(Beslut fattades under 13 §.)	44
7 § En begränsningsregel för fastighetsskatten, m.m.	44
Skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU3	44
Anf. 77 CARL ERIK HEDLUND (m)	44
Anf. 78 KENNETH LANTZ (kd)	47

Anf. 79	LENNART KOLLMATS (fp)	48
Anf. 80	LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s)	50
Anf. 81	CARL ERIK HEDLUND (m) replik	51
Anf. 82	LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	52
Anf. 83	CARL ERIK HEDLUND (m) replik	52
Anf. 84	LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	53
Anf. 85	KENNETH LANTZ (kd) replik	53
Anf. 86	LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	53
Anf. 87	KENNETH LANTZ (kd) replik	54
Anf. 88	LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	54
Anf. 89	LENNART KOLLMATS (fp) replik	54
Anf. 90	LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	55
Anf. 91	LENNART KOLLMATS (fp) replik	55
Anf. 92	LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	56
Anf. 93	PER ROSENGREN (v)	56
Anf. 94	LENNART KOLLMATS (fp) replik	59
Anf. 95	PER ROSENGREN (v) replik	59
Anf. 96	LENNART KOLLMATS (fp) replik	60
Anf. 97	PER ROSENGREN (v) replik	60
Anf. 98	KENNETH LANTZ (kd) replik	60
Anf. 99	PER ROSENGREN (v) replik	60
Anf. 100	KENNETH LANTZ (kd) replik	61
Anf. 101	PER ROSENGREN (v) replik	61
Anf. 102	AGNE HANSSON (c)	61
Anf. 103	LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s)	62
Anf. 104	AGNE HANSSON (c) replik	63
Anf. 105	LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	63
Anf. 106	AGNE HANSSON (c) replik	63
Anf. 107	PER ROSENGREN (v)	64
Anf. 108	AGNE HANSSON (c)	65
Anf. 109	PER ROSENGREN (v)	65
Anf. 110	AGNE HANSSON (c)	66
	(Beslut fattades under 13 §.)	66
8 §	Kontroll av postförsändelser	66
	Skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU4	66
	(Beslut fattades under 13 §.)	66
9 §	Beskattning av kostnadsersättningar till statligt anställda stationerade utomlands, m.m.	67
	Skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU5	67
Anf. 111	MARIE ENGSTRÖM (v)	67
Anf. 112	LENNART AXELSSON (s)	68
Anf. 113	MARIE ENGSTRÖM (v)	70
Anf. 114	LENNART AXELSSON (s)	70
	(Beslut fattades under 13 §.)	70
10 §	Utländska företagens mervärdesskatt i Sverige	71
	Skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU8	71
	(Beslut fattades under 13 §.)	71
11 §	Vissa punktskattefrågor, m.m.	71
	Skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU9	71

Anf. 115	CARL FREDRIK GRAF (m)	71
Anf. 116	SVEN BRUS (kd)	72
Anf. 117	LENNART KOLLMATS (fp)	72
Anf. 118	PER ERIK GRANSTRÖM (s)	73
Anf. 119	CARL FREDRIK GRAF (m)	75
Anf. 120	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik	75
Anf. 121	CARL FREDRIK GRAF (m) replik	75
Anf. 122	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik	75
Anf. 123	SVEN BRUS (kd)	76
Anf. 124	PER ERIK GRANSTRÖM (s)	76
Anf. 125	SVEN BRUS (kd)	76
Anf. 126	PER ERIK GRANSTRÖM (s)	77
	(Beslut fattades under 13 §.)	77
12 §	Omstrukturering av industriforskningsinstitutet	77
	Näringsutskottets betänkande 2001/02:NU5	77
Anf. 127	KARIN FALKMER (m)	77
Anf. 128	HARALD BERGSTRÖM (kd)	80
Anf. 129	ÅKE SANDSTRÖM (c)	81
Anf. 130	SYLVIA LINDGREN (s)	83
Anf. 131	KARIN FALKMER (m) replik	85
Anf. 132	SYLVIA LINDGREN (s) replik	86
Anf. 133	KARIN FALKMER (m) replik	86
Anf. 134	SYLVIA LINDGREN (s) replik	87
Anf. 135	HARALD BERGSTRÖM (kd) replik	87
Anf. 136	SYLVIA LINDGREN (s) replik	88
Anf. 137	HARALD BERGSTRÖM (kd) replik	88
Anf. 138	SYLVIA LINDGREN (s) replik	89
Anf. 139	LENNART BEIJER (v)	89
Anf. 140	KARIN FALKMER (m) replik	91
Anf. 141	LENNART BEIJER (v) replik	92
Anf. 142	KARIN FALKMER (m) replik	92
Anf. 143	LENNART BEIJER (v) replik	93
Anf. 144	HARALD BERGSTRÖM (kd) replik	93
Anf. 145	LENNART BEIJER (v) replik	93
Anf. 146	HARALD BERGSTRÖM (kd) replik	94
Anf. 147	LENNART BEIJER (v) replik	94
Anf. 148	INGEGERD SAARINEN (mp)	94
Anf. 149	BIRGITTA AHLQVIST (s)	95
Anf. 150	CHRISTINA AXELSSON (s)	96
	(Beslut fattades under 13 §.)	97
	Ajournering	97
	Återupptagna förhandlingar	97
13 §	Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	97
	KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	97
	SkU1 Anslagen till skatteförvaltningen, Tullverket och kronofogdemyndigheterna m.m.	98
	SkU3 En begränsningsregel för fastighetsskatten, m.m.	98
	SkU4 Kontroll av postförsändelser	99

SkU5 Beskattning av kostnadsersättningar till statligt anställda stationerade utomlands, m.m.	99
SkU8 Utländska företagens mervärdesskatt i Sverige	100
SkU9 Vissa punktskattefrågor, m.m.	100
NU5 Omstrukturering av industriforskningsinstitutet	100
14 § Meddelande om votering torsdagen den 29 november	101
15 § Bordläggning	101
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	102
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	102
18 § Kammaren åtskildes kl. 17.15	104

Prot. 2001/02:36
28 november

Prot. 2001/02:36
28 november

Elanders Gotab, Stockholm 2002